

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

21 février 2007

PROJET DE LOI

**réglant l'installation et l'utilisation
de caméras de surveillance**

PROPOSITION DE LOI

**réglant l'installation et l'utilisation
de caméras de surveillance et de sécurité
dans les lieux ouverts**

PROPOSITION DE LOI

**réglant l'utilisation de caméras
de surveillance**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DE L'INTÉRIEUR,
DES AFFAIRES GÉNÉRALES
ET DE LA FONCTION PUBLIQUE
PAR

Mme **Corinne DE PERMENTIER**

Document précédent :

Doc 51 2799/ (2006/2007):

001 : Projet de loi.

002 à 004 : Amendements.

Doc 51 2038/ (2005/2006):

001 : Propositions de loi.

002 : Avis du Conseil d'État.

Doc 51 2187/ (2005/2006):

001 : Propositions de loi.

002 : Avis du Conseil d'État.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

21 februari 2007

WETSONTWERP

**tot regeling van de plaatsing en het gebruik
van bewakingscamera's**

WETSVOORSTEL

**tot regeling van de plaatsing en het gebruik
van bewakings- en beveiligingscamera's in
niet-besloten plaatsen**

WETSVOORSTEL

**om het gebruik van bewakingscamera's
te regelen**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE BINNENLANDSE
ZAKEN, DE ALGEMENE ZAKEN
EN HET OPENBAAR AMBT
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Corinne DE PERMENTIER**

Voorgaand document :

Doc 51 2799/ (2006/2007) :

001 : Wetsontwerp.

002 tot 004 : Amendementen.

Doc 51 2038/ (2005/2006):

001 : Wetsvoorstel.

002 : Advies van de Raad van State.

Doc 51 2187/ (2005/2006):

001 : Wetsvoorstel

002 : Advies van de Raad van State.

**Composition de la commission à la date du dépôt du rapport /
Samenstelling van de commissie op datum van indiening van het verslag:
Président/Voorzitter : André Frédéric**

A. — Membres titulaires/Vaste leden :

VLD Filip Anthuenis, Willy Cortois, Guido De Padt
PS André Frédéric, Jean-Claude Maene, Annick Saudoyer
MR Corinne De Permentier, Jacqueline Galant, Eric Libert

sp.a-spirit Stijn Bex, Philippe De Coene, Jan Peeters
CD&V Dirk Claes, Katrien Schryvers
Vlaams Belang Nancy Caslo, Filip De Man
cdH Joseph Arens

B. — Membres suppléants/Plaatsvervangers :

Miguel Chevalier, Claude Marinower, Martine Taelman, Geert Versnick
Mohammed Boukourna, Talbia Belhouari, Karine Lalieux,
Marie-Claire Lambert,
Denis Ducarme, Richard Fournaux, Jean-Pierre Malmendier, Marie-Christine Marghem
Hans Bonte, Dylan Casaer, Koen T'Sijen, Greet Van Gool
Nahima Lanjri, Mark Verhaegen, Servais Verherstraeten
Koen Bultinck, Guido Tastenhoye, Francis Van den Eynde
Brigitte Wiaux, David Lavaux

C.— Membre sans voix délibérative/ Niet-stemgerechtigd lid :

ECOLO Marie Nagy
NV-A Patrick De Grootte

cdH	: Centre démocrate Humaniste
CD&V	: Christen-Democratisch en Vlaams
ECOLO	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
FN	: Front National
MR	: Mouvement Réformateur
N-VA	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
PS	: Parti socialiste
sp.a - spirit	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
Vlaams Belang	: Vlaams Belang
VLD	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :	Afkortingen bij de nummering van de publicaties :
DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA : Questions et Réponses écrites	QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV : Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV : Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV : Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN : Séance plénière	PLEN : Plenum
COM : Réunion de commission	COM : Commissievergadering
MOT : Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT : Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Commandes : Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.laChambre.be	Bestellingen : Natieplein 2 1008 Brussel Tel. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.deKamer.be e-mail : publicaties@deKamer.be

SOMMAIRE

I. Exposé introductif de M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur	4
II. Exposé introductif des auteurs des propositions de loi jointes	7
III. Audition	8
IV. Discussion générale	21
V. Discussion des articles	51
VI. Votes	56

INHOUDSOPGAVE

I. Inleidende uiteenzetting door de heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken	4
II. Inleidende uiteenzetting door de indieners van de samengevoegde wetsvoorstellen	7
III. Hoorzitting	8
IV. Algemene bespreking	21
V. Artikelsgewijze bespreking	51
VI. Stemmingen	56

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné le projet de loi réglant l'installation et l'utilisation

de caméras de surveillance, la proposition de loi réglant l'installation et l'utilisation

de caméras de surveillance et de sécurité dans les lieux ouverts (DOC 51 2038) et la proposition de loi réglant l'utilisation de caméras de surveillance (DOC. 51 2187) au cours de ses réunions des 17, 24 et 31 janvier et 7 février 2007.

Le 17 janvier 2007, elle a décidé à l'unanimité d'organiser, en application de l'article 28 du Règlement de la Chambre, l'audition:

- de la Commission de la protection de la vie privée;
- de la Ligue des Droits de l'Homme;
- de la police fédérale;
- du chef de corps d'une zone de police.

Cette audition a eu lieu le 24 janvier 2007.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DE M. PATRICK DEWAELE, VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, rappelle que les caméras de surveillance connaissent un succès grandissant en Belgique, tant dans le chef des particuliers – citoyens et entreprises – que dans celui des pouvoirs publics.

Il est donc nécessaire de baliser dès à présent l'évolution future de la vidéosurveillance au sein de la société.

Bien que les caméras ne puissent pas, à elles seules, éradiquer la criminalité, elles peuvent contribuer à la sécurité, sinon sur le plan de la prévention, du moins, sur celui de la répression. Il ne faut donc pas rejeter le principe de la vidéosurveillance.

Par ailleurs, on ne peut pas exiger des citoyens qu'ils renoncent à la protection de leur vie privée – même en échange d'une sécurité accrue. En effet, la protection des lois et libertés fondamentaux, dont fait partie la vie privée, est l'un des piliers de l'État de droit démocratique.

Il appartient aux pouvoirs publics de garantir aussi bien la protection de la vie privée que la sécurité de leurs citoyens de façon optimale.

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft het wetsontwerp tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's en de wetsvoorstellen tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakings- en beveiligingscamera's in niet-besloten plaatsen (DOC 51 2038) en om het gebruik van bewakingscamera's te regelen (DOC. 51 2187) besproken tijdens haar vergaderingen van 17, 24 en 31 januari en 7 februari 2007.

Op 17 januari 2007 heeft zij eenparig beslist om met toepassing van artikel 28 van het Kamerreglement een hoorzitting te organiseren met:

- de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;
- de *Ligue des Droits de l'Homme*;
- de federale politie;
- de korpschef van een politiezone.

Deze hoorzitting heeft plaats gehad op 24 januari 2007.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER PATRICK DEWAELE, VICE-EERSTEMINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, herinnert aan de steile opmars, zowel bij particulieren – burgers en bedrijven – als bij de overheid, van de bewakingscamera's in België.

Dit heeft als gevolg dat er niet gewacht kan worden met het vastleggen van de klijtlijnen voor de verdere evolutie van cameratoezicht in de samenleving.

Alhoewel camera's geen wondermiddelen zijn die crimineel gedrag zullen doen verdwijnen, kunnen zij toch - indien niet op het vlak van preventie, dan toch op het vlak van repressie - bijdragen tot de veiligheid. Daarom mag het cameratoezicht niet als zodanig afgewezen worden.

Anderzijds kan en mag men ook niet verwachten dat de burgers hun privacy zomaar opofferen. Ook niet in ruil voor meer veiligheid. De bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden, waaronder de privacy, vormt immers één van de hoekstenen van de democratische rechtstaat.

De overheid heeft als taak om zowel de privacy als de veiligheid van haar burgers optimaal te waarborgen.

Le meilleur moyen d'y parvenir est d'instaurer, pour les caméras de surveillance, un cadre légal clair garantissant à la fois une approche adéquate de la criminalité et une protection optimale des droits et libertés fondamentaux.

La question cruciale est de savoir si le cadre légal existant – c'est-à-dire, en premier lieu, la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel – est bien l'outil le plus adéquat en la matière. Eu égard à l'aspect idéologique de la problématique examinée, le vice-premier ministre a demandé au Sénat, en tant que chambre de réflexion, de se prononcer sur le sujet.

Le Sénat a consacré un débat fondamental à cette problématique et a formulé les conditions dans lesquelles la surveillance par caméras pourrait évoluer de façon socialement justifiée dans une initiative législative concrète.

Le projet de loi à l'examen comprend une série de règles concrètes, univoques et contraignantes en matière de surveillance par caméras.

Il part du principe que les autorités locales, mais également les entreprises et les citoyens qui souhaitent protéger leurs biens au moyen de caméras, doivent pouvoir le faire à condition de respecter une série de règles concrètes et claires.

Ces règles doivent permettre une utilisation optimale et efficace des caméras, d'une part, mais doivent aussi être garanties d'une protection juridique adéquate des concitoyens, d'autre part.

M. Dewael passe ensuite en revue les lignes de force concrètes du projet de loi réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance.

Les conditions dans lesquelles l'installation et l'utilisation de caméras sont autorisées, diffèrent en fonction de la nature du lieu. Une distinction est opérée, en la matière, entre trois types de lieux:

- premièrement, les lieux ouverts: il s'agit des lieux accessibles librement au public, comme les rues, les places, les parcs et les autres parties du domaine public. La décision d'installer des caméras doit faire l'objet d'un avis positif préalable du chef de corps et du chef communal. Cet avis doit notamment attester qu'une étude de sécurité et d'efficacité a été réalisée et que les principes fondamentaux du respect de la vie privée – la finalité, la pertinence, la proportionnalité et la subsidiarité – sont respectés;

De beste garantie hiervoor is een eenduidig wettelijk kader voor bewakingscamera's dat garant staat zowel voor een adequate aanpak van de criminaliteit als voor een optimale bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden.

De hamvraag hierbij is of het bestaande wettelijk kader – dit is in eerste instantie de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens - hiervoor het meest aangewezen middel is. Gelet op het ideologische karakter van de cameraproblematiek heeft de vice-eersteminister de Senaat als reflectiekamer gevraagd zich hierover uit te spreken.

De Senaat heeft aan deze problematiek een fundamenteel debat gewijd en hij heeft de randvoorwaarden waaronder het cameratoezicht op maatschappelijk verantwoorde wijze verder zou kunnen evolueren, vertaald naar een concreet wetgevend initiatief.

Het wetsontwerp dat ter bespreking wordt voorgelegd, behelst een aantal concrete, eenduidige en afdwingbare regels inzake cameratoezicht.

Het gaat ervan uit dat lokale overheden, maar ook bedrijven en burgers die hun goederen wensen te beveiligen met camera's, dit moeten kunnen doen mits het in acht nemen van een aantal concrete, duidelijke regels.

Deze regels dienen een optimaal en efficiënt camera-gebruik mogelijk te maken, enerzijds, maar ook garant te staan voor een aangepaste rechtsbescherming van de medeburgers, anderzijds.

Vervolgens overloopt de heer Dewael de concrete krachtlijnen van het wetsontwerp tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's.

De voorwaarden waaronder de plaatsing en het gebruik van camera's worden toegestaan, verschillen naar gelang de aard van de plaats. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen drie soorten plaatsen:

- ten eerste zijn er de «niet-besloten» plaatsen: plaatsen die vrij toegankelijk zijn voor het publiek, zoals straten, pleinen, parken en andere delen van het openbaar domein. De beslissing tot het plaatsen van camera's is onderworpen aan een voorafgaand positief advies van de korpschef en van de gemeenteraad. Hieruit moet onder meer blijken dat er een veiligheids- en doelmatigheidsanalyse werd uitgevoerd en dat de fundamentele privacybeginselen – finaliteit, relevantie, proportionaliteit en subsidiariteit - nageleefd zijn;

- deuxièmement, les lieux fermés accessibles au public: il s'agit des lieux fermés destinés à l'usage du public, comme les domaines récréatifs, les magasins, les cinémas, les gares, etc.;

- troisièmement, les lieux fermés non accessibles au public: il s'agit des lieux fermés, comme par exemple les habitations, les fermes, les entreprises, qui sont destinés uniquement à l'usage des utilisateurs habituels, et donc pas au grand public.

Aucune «procédure d'autorisation» particulière n'a été prévue pour les lieux fermés. Il va cependant de soi que plusieurs obligations générales – et plusieurs interdictions – seront également applicables dans ce domaine.

Par exemple, le placement des caméras doit être signalé à la Commission de la protection de la vie privée pour tous les lieux. Le Roi établira des formulaires standardisés à cette fin. Le placement dans tout lieu fermé devra également être signalé à la police locale. Il importe en effet, pour des raisons de sécurité, que les responsables de la zone de police sachent où les caméras sont disposées. En principe, les gestionnaires des réseaux de caméras doivent en outre fournir les images enregistrées aux services de police qui les demandent dans le cadre de leurs missions de police administrative ou judiciaire.

Les citoyens qui se rendent dans une zone surveillée par des caméras ont le droit de le savoir. C'est la raison pour laquelle la vidéosurveillance doit toujours être signalée au moyen d'un pictogramme standardisé et reconnaissable.

L'identité des personnes autorisées à visionner les images est précisée pour chaque lieu. En ce qui concerne les lieux ouverts, le projet de loi dispose que les personnes habilitées à utiliser les images seront désignées par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres. Ces personnes devront toutefois toujours travailler sous l'égide de la police.

Le projet indique également à quelles fins les images peuvent être conservées. Un délai de conservation de principe d'une durée maximale d'un mois a été prévu.

Le projet de loi prévoit en outre plusieurs interdictions explicites. Il interdit par exemple l'«utilisation cachée» de caméras de surveillance ou toute utilisation qui porterait atteinte à l'intimité de la personne. Il interdit par ailleurs de diriger des caméras sur les lieux que l'on ne gère pas.

- ten tweede zijn er de «voor het publiek toegankelijke besloten» plaatsen: besloten plaatsen bestemd voor het gebruik door het publiek, zoals recreatiedomeinen, winkels, bioscopen, stations, enz.;

- ten derde zijn er de «niet voor het publiek toegankelijke besloten» plaatsen: besloten plaatsen zoals – bijvoorbeeld - woningen, boerderijen, bedrijven die uitsluitend bestemd zijn voor het gebruik door de gewoonlijke gebruikers en dus niet voor het grote publiek.

Met betrekking tot besloten ruimtes wordt geen specifieke «toelatingsprocedure» voorzien. Het spreekt echter voor zich dat een aantal algemene verplichtingen en verbodsbepalingen ook hier gelden.

Zo geldt voor alle plaatsen dat de plaatsing van de camera's moet aangemeld worden bij de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. De Koning zal hiervoor aangepaste standaardformulieren vaststellen. Voor besloten plaatsen geldt bovendien een aanmeldingsplicht bij de lokale politie. Vanuit veiligheidsaspectief is het immers belangrijk dat de verantwoordelijken van de politiezone weten waar er zich camerastelsels bevinden. De beheerders van camerastelsels moeten de beelden in principe ook aan de politiediensten bezorgen indien deze in het kader van hun opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie hierom vragen.

De burger die zich in een door camera's bewaakte zone begeeft, heeft het recht dit te weten. Daarom moet het cameratoezicht altijd aangegeven zijn middels een uniform en herkenbaar pictogram.

Voor elk van de plaatsen wordt bepaald wie de beelden kan bekijken. Voor wat de niet-besloten plaatsen betreft, voorziet het wetsontwerp dat de personen die de beelden kunnen sturen, aangeduid zullen worden bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit. Deze personen zullen wel steeds onder de regie van de politie moeten werken.

Er wordt ook bepaald met welke doeleinden beelden bewaard kunnen worden en er wordt een principiële maximale bewaartermijn van één maand vooropgesteld.

Het wetsontwerp voorziet tevens in een aantal uitdrukkelijke verbodsbepalingen, zoals het verbod om «heimelijk» of op intimiteitsgevoelige plaatsen te filmen en het verbod om de camera's te richten op plaatsen waarvan men niet de beheerder is.

Enfin, il prévoit des sanctions et des mesures transitoires pour les caméras de surveillance déjà en place. Celles-ci devront être mises en conformité avec les dispositions de la loi dans un délai de trois ans.

II. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DES AUTEURS DES PROPOSITIONS DE LOI JOINTES

A. Proposition de loi réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance et de sécurité dans les lieux ouverts (DOC 51 2038)

M. Dirk Claes (CD&V) indique que la proposition de loi réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance et de sécurité dans les lieux ouverts, diffère sensiblement du projet de loi à l'examen.

La réglementation prévue par la proposition de loi repose sur les quatre piliers suivants:

- l'approbation préalable du conseil communal pour l'installation d'un système d'enregistrement;
- l'obligation d'informer le public;
- la durée maximale de sauvegarde des images d'une semaine, à moins qu'elles soient utilisées dans le cadre d'une enquête judiciaire;
- la réservation de la prise de connaissance du contenu des enregistrements aux personnes munies d'une autorisation du conseil communal.

Dans les grandes lignes, l'approbation préalable du conseil communal se retrouve dans le projet de loi.

En revanche, il y est beaucoup moins question de l'obligation d'informer le public. Pourtant, rien ne semble plus logique que d'informer les personnes qui habitent dans le champ d'une caméra de l'installation envisagée de celle-ci et de l'objectif poursuivi. Dans ce cadre, inviter les intéressés à visiter la *control room* constituerait une excellente initiative. En outre, on pourrait songer à masquer électroniquement les espaces privés filmés.

Le projet de loi propose un délai de sauvegarde des images d'un mois. Ce délai ne semble pas un obstacle insurmontable par rapport au délai de sauvegarde prévu par la proposition de loi.

Tenslotte voorziet het in een aantal strafbepalingen en in een overgangsbepaling voor de reeds geplaatste bewakingscamera's. Deze laatste moeten binnen drie jaar aan de bepalingen van deze wet voldoen.

II. — INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE INDIENERS VAN DE SAMENGEVOEGDE WETSVORSTELLEN

A. Wetsvoorstel tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakings- en beveiligingscamera's in niet-besloten plaatsen (DOC 51 2038)

De heer Dirk Claes (CD&V) stelt dat het wetsvoorstel tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakings- en beveiligingscamera's in niet-besloten plaatsen gevoelig verschilt van het voorliggend wetsontwerp.

De regeling uit het wetsvoorstel steunt op de volgende vier pijlers:

- de voorafgaande goedkeuring door de gemeenteraad voor de plaatsing van een opnamesysteem;
- de informatieplicht naar het publiek toe;
- de maximale bewaartijd van de beelden van één week, tenzij zij gebruikt worden in een gerechtelijk onderzoek;
- enkel personen die daartoe door de gemeenteraad gemachtigd zijn, kunnen kennis nemen van de opnames.

De voorafgaande goedkeuring door de gemeenteraad komt in grote lijnen terug in het wetsontwerp.

De informatieplicht naar het publiek komt in het wetsontwerp daarentegen in veel mindere mate aan bod. Het lijkt echter niet meer dan logisch dat de personen die in de actieradius van een camera wonen, op de hoogte zouden worden gebracht van de voorgenomen plaatsing en de bedoeling van de camera. In dit raam zou een bezoek van betrokkenen aan de *control room* een uitstekend initiatief zijn. Daarnaast zou gedacht kunnen worden aan het elektronisch afschermen van gefilmde private ruimtes.

In het wetsontwerp wordt een bewaartijd van de beelden van één maand voorgesteld. Dit lijkt geen onoverkomelijke hinderpaal ten aanzien van de bewaartijd uit het wetsvoorstel.

B. Proposition de loi réglant l'utilisation de caméras de surveillance (DOC 51 2187)

M. Stijn Bex (sp.a-spirit) précise que la proposition de loi procède de deux constatations.

Tout d'abord, on assiste actuellement à une prolifération de caméras de surveillance et de sécurité publiques et privées.

Ensuite, le cadre légal actuel n'est pas suffisamment adapté à la réalité d'aujourd'hui.

La proposition de loi part dès lors du principe que l'on ne doit pas nécessairement considérer sécurité et vie privée comme des notions contradictoires. À cet égard, il est essentiel de garantir la sécurité sans pour autant porter atteinte à la vie privée.

III. — AUDITIONS

A. Exposés des instances et des personnes entendues

1. La Ligue des Droits de l'Homme

M. Benoît Van der Meerschen, président, se réjouit du débat parlementaire qui permet d'examiner la problématique solennellement parce que, contrairement à ce qu'il est prétendu par certains, il n'y a pas d'urgence. En effet, comme le Conseil d'Etat a rappelé dans son avis, des dispositions très précises belges et internationales sont d'application et il n'y a, dès lors, pas question d'un vide juridique.

Toutefois, il veut faire deux réflexions.

D'abord, il craint un débat qui tente à mettre en opposition deux types de droit, à savoir: le droit à la sécurité, qui n'existe pas, et le droit à la vie privée.

Ensuite, il annonce que, dans sa proposition alternative, la Ligue suggère de renverser la pratique en préconisant le principe général d'une interdiction absolue avec un certain nombre d'exceptions bien délimitées.

*
* *

Maître Michel Gougnard, avocat, rappelle que la Ligue des Droits de l'Homme a toujours été particulièrement attentive à la problématique des caméras de surveillance.

B. Wetsvoorstel om het gebruik van bewakingscamera's te regelen (DOC 51 2187)

De heer Stijn Bex (sp.a-spirit) verduidelijkt dat het wetsvoorstel werd ingegeven door twee vaststellingen.

Ten eerste heerst er momenteel een wildgroei inzake openbare en private bewakings- en beveiligingscamera's.

Ten tweede is het huidige wettelijk kader onvoldoende aangepast aan de huidige realiteit.

Het uitgangspunt van het wetsvoorstel is dan ook dat veiligheid en privacy twee begrippen zijn die niet noodzakelijk als tegenstrijdig moeten beschouwd worden. Essentieel hierbij is het waarborgen van de veiligheid zonder daarbij de privacy te moeten schenden.

III. — HOORZITTING

A. Uiteenzettingen van de gehoorde instanties en personen

1. De Ligue des Droits de l'Homme

Voorzitter Benoît Van der Meerschen, verheugt zich over het parlementair debat dat het mogelijk maakt het vraagstuk met de nodige sereniteit te bestuderen, omdat, in tegenstelling tot wat sommigen beweren, het niet dringend is. De Raad van State heeft er immers in zijn advies aan herinnerd dat zeer precieze Belgische en internationale bepalingen van toepassing zijn en dat er bijgevolg geen sprake is van een leemte in het recht.

Toch heeft de spreker twee bedenkingen.

Ten eerste vreest hij een debat dat twee soorten rechten tegenover elkaar poogt te plaatsen, namelijk: het recht op veiligheid, dat niet bestaat, en het recht op privacy.

Vervolgens geeft hij aan dat de Liga in haar alternatief voorstel suggereert de bestaande praktijk om te keren door het algemene beginsel van een absoluut verbod aan te bevelen, met een bepaald aantal goed afgebakende uitzonderingen.

*
* *

Meester Michel Gougnard, advocaat, herinnert eraan dat de *Ligue des Droits de l'Homme* altijd bijzondere aandacht heeft geschonken aan het vraagstuk van de bewakingscamera's.

Par ailleurs, outre la question de savoir s'il y a un intérêt à légiférer, force est de constater qu', après analyse du processus législatif mis en œuvre par le Sénat, le texte voté au Sénat est certainement plus cohérent que la proposition de loi initiale.

Toutefois, la Ligue est particulièrement inquiète de la mise en balance d'un certain nombre de droits fondamentaux, dont le principe du respect du droit à la vie privée, avec un prétendu droit à la sécurité. En effet, il convient de rappeler qu'un tel droit subjectif à la sécurité ne fait l'objet d'aucune consécration juridique belge. Preuve en est le dépôt d'une proposition de révision de la constitution en vue d'y insérer, en son article 23, le droit à la sécurité. Il y a donc lieu de se poser la question comment ces droits fondamentaux, notamment le droit au respect du droit à la vie privée, soient garantis au regard d'un phénomène croissant de caméras de surveillance.

Sur cette base, on arrive rapidement à la conclusion que la caméra de surveillance, qui porte potentiellement atteinte à la vie privée, doit être interdite en son principe. Ceci ne veut pas dire que la Ligue n'accepterait pas que, dans certaines hypothèses, la caméra de surveillance n'ait une certaine utilité mais elle souhaite que la loi prévienne très clairement une interdiction de principe et des exceptions strictes en fonction des lieux et des buts poursuivis.

Un tel cadre général aurait valeur de symbole d'une société qui n'encourage pas - ou qui ne donne pas l'impression d'encourager - l'utilisation de caméras de surveillance et la méfiance généralisée mais qui ne nie pourtant pas les réalités qui sont les siennes.

Pour qu'une telle loi ait une utilité concrète, il convient:

- de définir la notion de «caméra de surveillance» de manière large. Concrètement, la Ligue propose de définir une caméra de surveillance comme «tout système d'observation fixe ou mobile qui, à cet effet, collecte, traite ou sauvegarde des images». Afin d'éviter toute ambiguïté, il serait opportun de préciser que la réglementation proposée ne vise pas l'usage personnel ou domestique d'une caméra;
- d'inclure l'interdiction de principe;
- de rappeler à la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée. En effet, il doit être clair que l'intérêt d'une telle législation est celui de soumettre l'installation et l'utilisation de la caméra de surveillance

Los van de vraag naar het belang om wetgevend op te treden, moet overigens worden vastgesteld dat na analyse van het wetgevend werk dat de Senaat heeft verricht, de in de Senaat aangenomen tekst in elk geval coherenter is dan het oorspronkelijke wetsvoorstel.

Nochtans is de *Ligue* bijzonder ongerust over het feit dat een bepaald aantal fundamentele rechten, waaronder het beginsel van de naleving van het recht op privacy, worden afgewogen tegen een vermeend recht op veiligheid. Het mag immers duidelijk zijn dat een dergelijk subjectief recht op veiligheid nergens in het Belgische recht is verankerd. Het bewijs daarvan is de indiening van een voorstel tot herziening van de Grondwet met als doel het recht op veiligheid in artikel 23 ervan op te nemen. De vraag rijst dus hoe die fundamentele rechten, met name het recht op privacy, gegarandeerd worden met betrekking tot het groeiende fenomeen van bewakingscamera's.

Op die grond komt men snel tot de conclusie dat de bewakingscamera's, die potentieel een gevaar vormen voor de privacy, in beginsel moeten worden verboden. Dat wil niet zeggen dat de *Ligue* niet in bepaalde omstandigheden aanvaardt dat de bewakingscamera's een zeker nut hebben, maar zij wenst dat de wet zeer duidelijk een principieel verbod voorschrijft, met daarop strenge uitzonderingen die afhankelijk zijn van de lokalisatie en de nagestreefde doeleinden.

Een dergelijk algemeen kader zou symbool staan voor een maatschappij die het gebruik van bewakingscamera's en het verspreiden van een veralgemeend wantrouwen niet aanmoedigt, of althans niet die indruk wekt, maar niettemin ook oog heeft voor de feiten waarmee ze geconfronteerd wordt.

Opdat een dergelijke wet een concreet nut zou hebben, is het nodig dat:

- het begrip «bewakingscamera» ruim wordt omschreven. Concreet stelt de *Ligue* voor een bewakingscamera te definiëren als «elk vast of mobiel observatiesysteem dat met het oog op observatie beelden verzamelt, verwerkt of bewaart». Om elke dubbelzinnigheid te voorkomen, is het raadzaam te preciseren dat de voorgestelde regeling niet het persoonlijk gebruik of gebruik thuis van een camera beoogt.
 - het beginsel van een principieel verbod erin wordt opgenomen;
 - herinnerd wordt aan de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Het moet immers duidelijk zijn dat het belang van een dergelijke wetgeving ligt in de toepassing op de installatie

à des principes à tout le moins équivalents à ce qui découle de cette loi du 8 décembre 1992 et non d'attenter à ceux-ci, prétextant la non-adéquation de ladite loi à son objet;

- de prévoir le recours exceptionnel à la vidéosurveillance.

Dans le contexte de ce recours exceptionnel, il convient de faire deux distinctions.

D'une part, il y a celle selon les lieux, c'est à dire la distinction entre le lieu public («tout lieu ressortissant du domaine public ou du domaine privé des collectivités publiques») et le lieu privé («tout lieu non public»).

D'autre part, il y a celle en fonction des buts poursuivis par la surveillance par caméra.

L'application de ces distinctions au projet de loi, mène l'orateur aux constatations suivantes.

Premièrement, la notion «lieu public» doit être limitée en fonction des buts poursuivis. En d'autres termes: tous les lieux sont visés mais pas toutes les utilisations. En effet, un gestionnaire privé de caméras de surveillance ne devrait pas pouvoir recourir à l'utilisation de ses caméras dans des buts aussi larges que ceux des services de police comme, par exemple, la constatation d'infractions et le maintien de l'ordre.

Deuxièmement, dans le contexte de la procédure d'installation à suivre, la Ligue insiste à ce que:

- l'étude de sécurité et d'efficience, nécessaire en son principe, mais aucunement définie, ne devienne une simple formalité. De ce fait, la loi pourrait prévoir que cette étude comprenne l'obligation de consulter la population de la zone concernée, qu'elle établisse la nécessité de l'installation de caméras de surveillance en fonction des buts invoqués et qu'elle soit obligatoirement communiquée au conseil communal et, le cas échéant, au conseil de police, avant que ceux-ci ne prononcent leurs avis conformes respectifs;

- la Commission de la vie privée reçoive la compétence d'émettre un avis conforme préalable à toute l'installation après le contrôle de l'étude de sécurité et d'efficience;

en het gebruik van bewakingscamera's van beginselen die op zijn minst gelijkwaardig zijn aan wat volgt uit de wet van 8 december 1992, en ze die beginselen niet wil schenden onder het voorwendsel dat de betrokken wet niet is afgestemd op wat ze nastreeft;

- wordt bepaald dat het gebruik van videobewaking slechts mogelijk is bij wijze van uitzondering.

In verband met dat uitzonderlijke gebruik moeten twee uitzonderingen worden gemaakt.

Eerst en vooral moet een onderscheid worden gemaakt op grond van de plaats, meer bepaald in geval van de vraag of de camera wordt gebruikt op een openbare plaats (iedere plaats die behoort tot de openbare ruimte of tot de privéruimte van de openbare instanties) dan wel op een privéplaats (elke niet-openbare plaats).

Voorts is er het onderscheid op grond van datgene wat met de camerabewaking wordt nagestreefd.

De spreker past die vormen van onderscheid toe op het wetsontwerp en komt daarbij tot de volgende vaststellingen.

Primo moet het begrip «openbare plaats «worden beperkt op grond van de nagestreefde doeleinden. Zulks houdt in dat wél alle plaatsen, maar niet alle gebruikswijzen worden bedoeld. Een privégebruiker van bewakingscamera's mag die camera's immers niet kunnen gebruiken voor even ruime doeleinden als de politiediensten, die met behulp daarvan bijvoorbeeld misdrijven vaststellen en de orde handhaven.

Secundo dringt de *Ligue* er in verband met de te volgen installatieprocedure op aan dat:

- de veiligheids- en doelmatigheidsanalyse, die in beginsel wel vereist, maar geenszins naar behoren gedefinieerd is, geen loutere vormvereiste zou worden. De wet zou aldus kunnen bepalen dat de analyse de verplichting inhoudt de bevolking in de bewuste zone te raadplegen, dat ze aantoon dat het aanbrengen van bewakingscamera's vereist is om de vooropgestelde doeleinden te bereiken, alsook dat het resultaat van die analyse moet worden meegedeeld aan de gemeenteraad en eventueel aan de politieraad, vooraleer deze instanties hun respectieve eensluidende adviezen uitbrengen;

- aan de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer de bevoegdheid wordt verleend om, na het toetsen van de veiligheids- en doelmatigheidsanalyse, advies uit te brengen vooraleer eender welke installatie wordt uitgevoerd;

– comme il était prévu dans la proposition de loi initiale, la loi inclue un délai limité de validité de l'autorisation.

Troisièmement, la loi devraient prévoir, dans ses dispositions pénales, la désinstallation du réseau dont les conditions d'installation n'auraient pas répondu aux conditions légales, d'une part, et, au regard de la jurisprudence actuelle de la Cour de Cassation quant au recours en un procès pénal à une preuve recueillie illicitement, la nullité des images émanant de caméras cachées, la définition de la caméra cachée étant celle «installée ou utilisée en violation des dispositions de la présente loi ainsi que toute caméra utilisée à usage personnel ou domestique».

*
* *

Monsieur M. Lambert, conseiller juridique, parcourt l'analyse du projet de loi tout en faisant référence à la proposition alternative de la Ligue.

A l'article 2, 4°, la référence, dans la définition de la caméra de surveillance, à la notion de nuisance et le renvoi à l'article 135 de la nouvelle loi communale sont trop imprécis pour constituer un critère quant aux buts poursuivis par le système d'enregistrement. Il y a donc lieu de cantonner l'installation d'un système de surveillance dans un lieu public aux seuls objectifs de prévenir, constater ou déceler des infractions ainsi qu'au maintien de l'ordre.

Au même article, dans la mesure où, en vertu de l'article 8, son usage fait l'objet d'une interdiction, il y a lieu d'ajouter la définition de la caméra cachée. Dans ce contexte, la Ligue propose la définition suivante: «toute caméra installée ou utilisée en violation des dispositions de la présente loi ainsi que toute caméra utilisée à usage personnel ou domestique».

A l'article 5, qui vise la surveillance par caméra dans des lieux ouverts, l'orateur est d'avis que, au §2, l'étude de sécurité et d'efficience devrait être développée, afin d'éviter qu'elle ne se résume à une simple formalité: la consultation de la population du quartier pourrait être envisagée, de même que l'obligation de sa communication au Conseil communal.

– de la loi, net als het oorspronkelijke wetsontwerp, bepaalt dat de vergunning slechts voor een beperkte termijn geldig is.

Tertio zouden de strafrechtelijke bepalingen van de wet moeten inhouden dat het cameranetwerk moet worden weggehaald wanneer het niet conform de wetsbepalingen is geïnstalleerd. In het licht van de huidige rechtspraak van het Hof van Cassatie inzake het gebruik in een strafproces van een onwettig verkregen bewijs, zouden de met verborgen camera's gemaakte opnamen nietig moeten worden verklaard; aangezien een «verborgen camera» wordt gedefinieerd als zijnde een camera die is «geïnstalleerd of gebruikt in strijd met de bepalingen van deze wet, alsook elke camera die voor persoonlijke of huiselijke doeleinden wordt gebruikt».

*
* *

De heer M. Lambert, juridisch adviseur, overloopt de analyse van het wetsontwerp en verwijst tevens naar het alternatieve voorstel van de Ligue.

In de definitie van een «bewakingscamera» in artikel 2, 4°, zijn de verwijzingen naar het begrip «overlast», alsook die naar artikel 135 van de nieuwe gemeentewet, te vaag om te fungeren als criterium inzake de doeleinden die met het installeren van de camera's worden nagestreefd. Er moet dus worden bepaald dat een bewakingssysteem op een openbare plaats louter mag worden geïnstalleerd om misdrijven te voorkomen, vast te stellen of aan het licht te brengen, alsook om de orde te handhaven.

Aangezien het gebruik van verborgen camera's krachtens artikel 8 verboden is, moet aan artikel 2 de definitie van een verborgen camera worden toegevoegd. In dat verband stelt de Ligue de volgende definitie voor: «elke camera die wordt geïnstalleerd of gebruikt in strijd met de bepalingen van deze wet, alsook elke camera die voor persoonlijke of huiselijke doeleinden wordt gebruikt».

Inzake artikel 5, dat betrekking heeft op camerabewaking in niet-besloten plaatsen, vindt de spreker dat de in § 2 bedoelde veiligheids- en doelmatigheidsanalyse zou moeten worden ontwikkeld om te voorkomen dat ze verwordt tot een loutere formaliteit: er zou kunnen worden overwogen de buurtbewoners te raadplegen en er zou kunnen worden bepaald dat ze aan de gemeenteraad moeten worden bezorgd.

Au § 4 de cet article, il y a lieu de

- réserver le visionnage d'images en temps réel aux forces de l'ordre, celles-ci étant les seules instances habilitées au constat officiel des infractions et des dommages et atteintes à l'ordre public ainsi qu'aux interventions contraignantes subséquentes;
- prévoir une obligation active de destruction ou d'effacement des images ainsi que de prévoir une forme de contrôle sur la réalisation effective de cette opération;
- préciser la notion de «perturbateur» qui est beaucoup trop vague.

§ 1er. La décision d'installer une ou plusieurs caméras de surveillance dans un lieu fermé accessible au public est prise par le responsable du traitement.

A l'article 6, qui vise la vidéosurveillance dans un lieu fermé accessible au public, le § 2, du texte du projet de loi ne soumet pas le responsable du traitement à l'obligation d'informer préalablement le conseil communal. Le § 3 devrait prévoir que le visionnage en direct ne peut être réalisé que par le gestionnaire ou par son délégué dont l'identité doit avoir été communiquée à la Commission de la vie privée. Il serait également opportun de préciser que ces images ne peuvent être utilisées que par les services de police et qu'elles ne peuvent être transmises qu'au procureur du Roi ou au juge d'instruction à leur demande.

L'article 10 semble être de pure forme dans la mesure où l'on sait que par le simple fait d'être filmé dans un lieu public en présence d'autres personnes, des informations relatives à l'origine ethnique, sociale, à la vie sexuelle, à l'état de santé des individus sont inévitablement recueillies. Dans le même ordre d'idées, le fait - fréquent en Belgique - de filmer certaines manifestations fournit des informations relatives aux opinions religieuses, philosophiques, politiques et syndicales des participants. Dès lors, afin d'être opérationnel, cet article devrait soumettre à une autorisation préalable de la Commission de protection de la vie privée le fait de filmer une manifestation, voire d'autres lieux sensibles par rapport aux opinions religieuses.

En guise de conclusion, Monsieur Lambert rappelle que la Commission de protection de la vie privée devra être dotée des moyens en suffisance pour être capable de jouer son rôle dans cette problématique.

In § 4 van dit artikel moet

- het bekijken van beelden in *real time* voorbehouden zijn aan de ordediensten omdat die de enige instantie zijn die gemachtigd is voor de officiële vaststelling van misdrijven, schade of ordeverstoring en voor de daaropvolgende dwingende optredens;
- worden voorzien in een actieve verplichting van vernietiging of uitwissing van de beelden en in een vorm van controle op de daadwerkelijke uitvoering van die operatie;
- het begrip «ordeverstoorder», dat veel te vaag is, worden verduidelijkt;

Artikel 6, § 1 luidt: «De beslissing tot het plaatsen van een of meer bewakingscamera's in een voor het publiek toegankelijke besloten plaats wordt genomen door de verantwoordelijke voor de verwerking.»

Artikel 6 heeft betrekking op de bewakingscamera's in een voor het publiek toegankelijke besloten plaats. Krachtens § 2 van dat artikel is de verantwoordelijke voor de verwerking niet verplicht vooraf de gemeenteraad in kennis te stellen. Paragraaf 3 zou moeten bepalen dat de beelden alleen door de verantwoordelijke voor de verwerking of door zijn afgevaardigde, van wie de identiteit aan de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer moet zijn meegedeeld, rechtstreeks mogen worden bekeken. Het zou tevens opportuun zijn te preciseren dat die beelden alleen door de politiediensten mogen worden gebruikt en dat ze alleen aan de procureur des Konings of aan de onderzoeksrechter mogen worden overgezonden als die daar om verzoeken.

Artikel 10 lijkt louter formeel te zijn aangezien men weet dat, als men op een openbare plaats en in aanwezigheid van anderen wordt gefilmd, onvermijdelijk informatie over de etnische of sociale origine, het seksuele leven of de gezondheidstoestand wordt ingewonnen. In dezelfde gedachtegang verstrekt het filmen van bepaalde manifestaties - wat in België vaak gebeurt - inlichtingen over de godsdienstige, levensbeschouwelijke, politieke en syndicale opinies van de deelnemers. Om werkbaar te zijn, zou het filmen van een manifestatie of zelfs van andere plaatsen waar het uiten van godsdienstige meningen gevoelig ligt, moeten onderworpen zijn aan een voorafgaande toestemming van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Om af te ronden, herinnert de heer Lambert eraan dat de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer voldoende middelen zou moeten krijgen om in die problematiek haar rol te kunnen spelen.

2. M. Jean-Michel Joseph, commissaire en chef, chef de corps de la zone de police de Mouscron

M. Jean-Michel Joseph présente, dans le premier volet de son exposé, le système qui a été installé par la ville de Mouscron.

À cet égard, il commence par rappeler l'historique du projet.

En 2000 a été créée, à la demande l'administration de la ville, une cellule chargée d'étudier le dossier des caméras de surveillance. Cette cellule était composée de représentants de la gendarmerie (à l'époque), de la police de la ville et des agents de sécurité.

L'étude a porté sur la période 2000-2005. Les principales constatations ont été que l'aspect technique était particulièrement complexe et que les écrans existants étaient principalement installés au sein des centres de communication de la police. Les images n'étaient cependant pas consultées de manière structurée. Entre-temps, la cellule avait été élargie pour former un comité d'accompagnement et le conseil communal avait également créé un comité éthique. Une visite effectuée en 2004 au projet à Koekelberg a permis de constater que, dans cette commune, ce n'étaient pas les services de police mais des agents communaux qui assuraient la vidéosurveillance. Cette même année, il a été décidé d'installer un système similaire à celui de Koekelberg.

Ensuite, M. Joseph explique le fonctionnement du système qui a été mis en service le 12 décembre 2005.

Il a été décidé d'installer des écrans de suivi tant à l'hôtel de ville qu'à la police. Chaque jour, ceux-ci sont surveillés, de 8 à 24 heures par des agents de sécurité. De 24 à 8 heures, ce sont des membres du personnel Calog qui prennent le relais au commissariat de police. C'est cependant toujours la police qui décide (éventuellement sur proposition des agents de sécurité) s'il faut intervenir. Les agents de sécurité sont soumis à de lourdes épreuves théoriques et pratiques de sélection. Ils reçoivent par ailleurs une formation de 160 heures axée sur la présentation de la zone de police, le plan de sécurité zonal, le plan de mobilité communal, les premiers soins, la lutte contre l'incendie et certaines notions du Code pénal. Les cours de premiers soins et de lutte contre l'incendie sont nécessaires, parce que les agents de sécurité, en plus d'assurer la vidéosurveillance, sont également amenés à intervenir sur le terrain.

L'installation des caméras s'est déroulée en deux phases:

2. De heer Jean-Michel Joseph, hoofdcommissaris, korpschef van de politiezone Moeskroen

De heer Jean-Michel Joseph stelt in het eerste luik van zijn betoog het systeem voor dat door de stad Moeskroen geïnstalleerd werd.

Hierbij herinnert hij in eerste instantie aan de historiek van het project.

In het jaar 2000 werd op vraag van het stadsbestuur een technische cel opgericht die het dossier van de camerabewaking moest bestuderen. Deze cel bestond uit vertegenwoordigers van de toenmalige rijkswacht, van de stadspolitie en van de stadswachten.

De studie werd uitgevoerd in de periode 2000-2005. De voornaamste vaststellingen waren dat het technische aspect bijzonder complex was en dat de bestaande schermen hoofdzakelijk binnen de communicatiecentra van de politie geplaatst waren. De beelden werden echter niet op een gestructureerde basis bekeken. Intussen was de technische cel uitgebreid tot een begeleidingscomité en had de gemeenteraad ook een ethisch comité in het leven geroepen. Uit het bezoek in 2004 aan het project in Koekelberg bleek dat daar niet de politiediensten maar gemeenteambtenaren instonden voor de camerabewaking. In datzelfde jaar werd de beslissing genomen om een systeem te installeren dat overeenkwam met dit van Koekelberg.

In tweede instantie belicht hij de werking van het systeem dat op 12 december 2005 in gebruik genomen werd.

Er werd beslist om de volgschermen zowel in het stadhuis als bij de politie te installeren. Iedere dag worden deze van 8 tot 24 uur in het stadhuis bemand door stadswachten. Van 24 tot 8 uur gebeurt dit door Calog-personeel op het politiecommissariaat. Het is echter te allen tijde de politie die – eventueel op voorstel van de stadswachten - bepaalt of wordt tussengekomen. De stadswachten worden aan zware theoretische en praktische selectieproeven onderworpen. Daarna krijgen zij een opleiding van 160 uur waarin onder meer aandacht besteed wordt aan de voorstelling van de politiezone, het Zonaal Veiligheidsplan, het Gemeentelijk Mobiliteitsplan, EHBO, brandbestrijding en noties van het Strafwetboek. De EHBO- en brandbestrijdingscursussen zijn nodig omdat de stadswachten niet alleen instaan voor de camerabewaking maar ook op het terrein worden ingezet.

De implementering van de camera's verliep in twee fases:

- dans une première phase, 25 caméras ont été installées dans le centre-ville en 2005. Elles sont munies d'un pictogramme et les images sont effacées après 72 heures;
- dans une seconde phase, 13 caméras supplémentaires ont été installées en dehors du centre-ville en 2006.

Troisièmement, le commissaire en chef Joseph indique que l'objectif du système est de lutter contre le sentiment d'insécurité du citoyen au centre-ville par une surveillance dynamique des lieux publics et par un accroissement de son confort et de sa convivialité.

Quatrièmement, l'orateur donne un aperçu du coût du système de surveillance: le prix de l'installation des 25 caméras de la première phase était de 210 000 euros; celui de la deuxième phase était de 200 000 euros.

Cinquièmement, l'orateur évalue le système de surveillance.

Malgré l'expérience relativement limitée, les constats suivants peuvent déjà être dressés en ce qui concerne le fonctionnement des services de police:

- à l'exception des vols avec violence, la criminalité dans son ensemble n'a pas régressé de manière notable;
- la criminalité ne s'est pas déplacée vers les endroits non surveillés;
- le nombre d'interventions des services de police n'a pas considérablement augmenté;
- aucune destruction de caméras n'a été constatée;
- les problèmes techniques sont légion.

En ce qui concerne le nombre d'interventions de la police, il convient d'attirer l'attention sur l'application stricte du protocole relatif à l'appel de la police et sur le fait que c'est elle qui décide, en premier et en dernier ressort, d'intervenir ou non.

Les principaux résultats de la surveillance par caméra ont cependant été enregistrés dans d'autres domaines.

La surveillance par caméra a ainsi mis en lumière une série de problèmes non constatés jusqu'à présent en ce qui concerne, par exemple, la circulation, les dégradations du matériel urbain et des panneaux de signalisation et les attroupements de jeunes sur les trottoirs, qui gênent le passage des piétons.

- in een eerste fase werden in 2005 in het stadscentrum 25 camera's geïnstalleerd. Deze zijn voorzien van een pictogram en de beelden worden na 72 uur gewist;
- in een tweede fase werden in 2006 buiten het stadscentrum 13 bijkomende camera's geïnstalleerd.

Ten derde stelt hoofdcommissaris Joseph dat het doel van het systeem erin bestaat het onveiligheidsgevoel van de burger in het stadscentrum te bestrijden door middel van een dynamische bewaking van de openbare plaatsen én door het verhogen van het comfort en het aangename karakter van de binnenstad.

Als vierde punt geeft de spreker een inzicht in het kostenplaatje van het bewakingssysteem: de prijs van de plaatsing van de 25 camera's van de eerste fase bedroeg 210 000 euro; voor deze van de tweede fase was dit 200 000 euro.

Ten vijfde evalueert de spreker het bewakingssysteem.

Ondanks de relatief beperkte ervaring kunnen reeds de volgende vaststellingen gedaan worden met betrekking tot de werking van de politiediensten:

- met uitzondering van de diefstallen met geweld is de criminaliteit in haar geheel niet noemenswaardig afgenomen;
- de criminaliteit heeft zich niet verplaatst naar niet-bewaakte plaatsen;
- het aantal tussenkomsten van de politiediensten is niet noemenswaardig toegenomen;
- er werden geen vernielingen van de camera's vastgesteld;
- technische problemen zijn legio.

Bij de vaststelling inzake het aantal politie-tussenkomsten dient gewezen te worden op de strikte toepassing van het protocol betreffende het oproepen van de politie en op het feit dat zij in eerste én in laatste instantie beslist of zij al dan niet tussenkomt.

De voornaamste resultaten van de camerabewaking werden echter op andere vlakken geboekt.

Zo heeft de camerabewaking een aantal tot dusver niet vastgestelde problemen aan het licht gebracht met betrekking tot – bijvoorbeeld – verkeersproblemen, vernielingen van straatmeubilair en van verkeersborden en samenscholingen van jongeren op voetpaden die de doorgang van voetgangers hinderen.

La surveillance par caméra a également montré son utilité dans le guidage d'autres services tels que les services d'incendie, les agents de prévention et les services communaux.

Un autre constat important a été le professionnalisme avec lequel les agents de prévention s'acquittent de leur mission, tant au central que sur le terrain.

De manière quasi-quotidienne, les images sont utilisées pour rechercher des infractions *post factum*, notamment sur réquisition du parquet. Jusqu'à présent, ces images n'ont cependant pas été utilisées dans le cadre des méthodes particulières de recherche.

Pour conclure ce premier volet, l'intervenant souligne l'utilité des éléments suivants:

- une bonne préparation, tant sur le plan technique que sur le plan fonctionnel;
- une sélection rigoureuse;
- une formation efficace;
- la surveillance par caméra en tant qu'outil supplémentaire et complémentaire dans le cadre d'une approche intégrée de la sécurité;
- un contrat précisant le rôle des utilisateurs et la méthode de travail des opérateurs;
- un organe local pour le suivi et le contrôle.

Dans le second volet de son intervention, M. Joseph formule une série d'observations relatives au projet de loi à l'examen.

Il n'est nulle part décrit ce que l'on entend précisément par la notion d'«étude de sécurité et d'efficience» visée à l'article 5, § 2, proposé.

À l'article 5, § 3, alinéa 3, il convient de préciser qu'un pictogramme doit être placé à chaque entrée d'un lieu ouvert.

Le visionnage d'images en temps réel défini à l'article 5, § 4, alinéa 1er, est trop restrictif pour être efficace.

L'arrêté d'exécution pris en vertu de l'alinéa 2 de ce paragraphe doit poser de strictes conditions de sélection et de formation sans toutefois exclure les chômeurs mis au travail, les agents de sécurité et les moins-valides. La notion de «contrôle» retenue dans ce même alinéa est trop floue. Elle ne tient – par exemple – aucun compte d'un contrôle éventuel du conseil communal.

Tevens bewees de camerabewaking haar nut bij het aansturen van andere diensten zoals de brandweer, de stadswachten en de gemeentediensten.

Een belangrijke vaststelling was ook het professionalisme waarmee de stadswachten zich zowel in de centrale als op het terrein van hun taak kweten.

Omzeggens dagelijks wordt van de beelden gebruik gemaakt om – mede op vordering van het parket – *post factum* misdrijven op te sporen. Deze beelden werden echter tot dusver niet aangewend in het kader van bijzondere opsporingsmethodes.

Als besluit van dit eerste luik benadrukt de spreker het nut van:

- een goede voorbereiding, zowel op technisch als op functioneel vlak;
- een strenge selectie;
- een afdoende opleiding;
- de camerabewaking als bijkomend en aanvullend middel bij de geïntegreerde aanpak van de veiligheid;
- een overeenkomst waarin de rol van de gebruikers en de werkwijze van de bedieners nauwkeurig beschreven wordt;
- een lokaal opvolgings- en controleorgaan.

In het tweede luik van zijn betoog formuleert de heer Joseph een aantal opmerkingen ten aanzien van het wetsontwerp.

Nergens wordt beschreven wat precies bedoeld wordt met de in het ontworpen artikel 5, § 2, gebruikte notie «veiligheids- en doelmatigheidsanalyse».

In het artikel 5, § 3, derde lid, dient verduidelijkt te worden dat er aan elke ingang van een niet-besloten plaats een pictogram moet worden aangebracht.

Het in het artikel 5, § 4, eerste lid, omschreven bekijken van de beelden in *real time* is te restrictief gesteld om ook efficiënt te zijn.

Het krachtens het tweede lid van deze paragraaf genomen uitvoeringsbesluit moet strikte selectie- en opleidingsvoorwaarden stellen zonder echter tewerkgestelde werklozen, stadswachten en anders-validen uit te sluiten. De in ditzelfde lid gehanteerde notie «toezicht» is te vaag. Zij houdt – bijvoorbeeld – geen rekening met een eventueel toezicht van de gemeenteraad.

3. La Commission de la protection de la vie privée

M. Willem Debeuckelaere, vice-président, rappelle tout d'abord l'avis que sa commission a formulé dans le cadre de la discussion de la proposition de loi au Sénat, et son commentaire devant la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives du Sénat. On peut trouver la synthèse de ces travaux dans les documents parlementaires du Sénat (respectivement n°s 3-1734/3 en 3-1734/5).

L'orateur en a retenu qu'une nouvelle législation, même si elle n'est pas à strictement parler nécessaire dès lors que les cadres réglementaires belge et européen autorisent déjà la surveillance par caméras, semble malgré tout la meilleure solution en raison des nombreuses questions qui se posent à propos de la délimitation et de la mise en œuvre du cadre existant.

Un encadrement transparent et systématique n'est donc pas un luxe superflu. Limiter les points susceptibles d'interprétations différentes accroît, en effet, l'effectivité de la législation. Dans ce contexte, le projet de loi réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance est, dans sa version actuelle, un texte clairement plus mûr que la proposition de loi initiale.

L'orateur formule ensuite une série d'observations concrètes.

À l'article 3, le Sénat a supprimé la possibilité d'exclure du champ d'application du projet de loi à l'examen les espaces désignés par un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres. Cette suppression a été faite à la demande de la Commission de la protection de la vie privée. L'article 22 de la Constitution stipule en effet que les grandes lignes de la surveillance par caméra doivent être réglées par la loi. Toutefois, le risque de lacune est ainsi bien réel, notamment en ce qui concerne la surveillance par caméra dans les transports en commun.

Deux modifications apportées par le Sénat à l'article 5 proposé retiennent l'attention.

D'une part, l'orateur regrette la suppression de la limite de la durée d'installation dans le temps. Il n'est dès lors plus possible d'évaluer l'utilité d'un système en fonction de la proportionnalité.

D'autre part, il indique que la Commission ne sera pas en mesure de satisfaire à l'obligation de rendre un

3. De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levensfeer

De heer Willem Debeuckelaere, ondervoorzitter, herinnert in de eerste plaats aan het advies dat zijn commissie heeft uitgebracht in het kader van de bespreking van het wetsvoorstel in de Senaat, en aan de toelichting ervan voor de commissie voor de Binnenlandse Zaken en voor de Administratieve Aangelegenheden van de Senaat. De neerslag van deze werkzaamheden kan teruggevonden worden in de wetgevingsstukken van de Senaat (resp. nrs. 3-1734/3 en 3-1734/5).

Hieruit heeft de spreker onthouden dat – ondanks het feit dat nieuwe wetgeving strikt genomen niet vereist is omdat het Belgische en het Europese reglementaire kader nu reeds camerabewaking toe laten - nieuwe wetgeving toch aangewezen lijkt ingevolge de vele vragen inzake de afbakening en de implementatie ervan.

Een transparante en systematische omkadering van het gegeven is dus geen overbodige luxe. Het beperken van de punten die voor verschillende interpretaties in aanmerking komen, verhoogt immers de effectiviteit van de wetgeving. In deze context is het wetsontwerp tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's zoals het momenteel voorligt, een duidelijk rijpere tekst dan het initiële wetsvoorstel.

Vervolgens vraagt de spreker aandacht voor een aantal concrete opmerkingen.

In artikel 3 heeft de Senaat de mogelijkheid geschrapt dat ruimten die door een in de Ministerraad overlegd koninklijk besluit zouden worden aangeduid, uit het toepassingsveld van dit wetsontwerp zouden kunnen worden gelicht. Dit gebeurde op vraag van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levensfeer. Artikel 22 van de Grondwet stelt immers dat de hoofdlijnen van de camerabewaking bij wet geregeld moeten worden. Toch dreigen er hierdoor – met name inzake camerabewaking op het openbaar vervoer – witte vlekken te ontstaan.

Bij het ontworpen artikel 5 wordt stilgestaan bij twee door de Senaat uitgevoerde wijzigingen.

Eenzijds betreurt spreker dat de beperkte plaatsingsduur geschrapt werd. Hierdoor is de periodieke evaluatie van het nut van een systeem in het licht van de proportionaliteit immers niet langer verplicht.

Anderzijds stelt hij dat een verplichting tot voorafgaand advies van de commissie niet mogelijk zal zijn zonder

avis préalable sans une majoration substantielle de ses moyens. Si cela s'avère impossible, envisager la réintroduction de cette obligation n'a pas de sens.

Dans le cadre de l'article 7, il est fait observer que certains interprètent parfois de manière fort large la notion de «caméras de surveillance utilisées à des fins personnelles ou domestiques». Il eut été préférable de limiter cette notion à l'habitation personnelle.

En ce qui concerne l'article 12, il est rappelé que la proposition de loi initiale prévoyait que celui qui veut accéder à des images enregistrées doit pouvoir justifier à cet égard d'un intérêt qui doit être contrôlé par la Commission de la protection de la vie privée. Étant donné que ces conditions ne sont prévues ni par la législation belge actuelle sur la vie privée ni par la réglementation européenne, elles ont été supprimées à la demande de cette Commission par le Sénat. On ne sait dès lors pas pourquoi une demande d'accès devrait encore être motivée.

En ce qui concerne les dispositions pénales figurant à l'article 13, il est fait observer qu'elles ne sont pas suffisamment précises et ne sont en outre pas entièrement conformes à la législation pénale qui figure dans la législation actuelle sur la vie privée.

La Commission ne s'est pas prononcée sur la question de savoir si une interdiction de principe de la surveillance par caméra est, sauf dans un certain nombre de cas exceptionnels autorisés, préférable à un système de libre traitement, à condition que le but de l'atteinte à la vie privée satisfasse à la réglementation en vigueur. M. Debeuckelaere estime toutefois pouvoir considérer que les régimes existants se fondent sur la deuxième possibilité, à savoir que la surveillance par caméra demeure un outil qui doit rester aux mains des pouvoirs publics.

4. M. Emmanuel Helpens, conseiller à la cellule juridique opérationnelle d'avis de la police fédérale

Monsieur Emmanuel Helpens souhaite limiter son intervention aux répercussions du projet de loi en étude sur la police administrative à assumer par la police fédérale.

Dans ce contexte, il rappelle que, mis à part les articles 14, 22 et 35 de la loi sur la fonction de police, ce sont surtout les articles 44/1 et suivants de cette même loi qui permettent aux services de police de recueillir et de traiter des données et des informations à caractère personnel.

een substantiële verhoging van haar middelen. Indien dit niet tot de mogelijkheden behoort, lijkt het zinloos de herinvoering van deze verplichting te overwegen.

In het raam van het artikel 7 wordt gewezen op de soms wel erg ruime interpretatie die sommigen geven aan de notie «bewakingscamera voor persoonlijk of huishoudelijk gebruik». Beter ware het deze notie te beperken tot de eigen woning.

Bij het artikel 12 wordt eraan herinnerd dat het initieel wetsvoorstel voorzag dat diegene die toegang wilde tot opgenomen beelden daarbij een belang moet kunnen laten gelden dat door de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer getoetst moest worden. Omdat deze voorwaarden noch door de huidige Belgische privacywetgeving noch door de Europese regelgeving worden voorzien, werden zij op vraag van deze Commissie door de Senaat geschrapt. Het is dan ook niet duidelijk waarom een aanvraag tot inzage alsnog gemotiveerd zou moeten zijn.

Met betrekking tot de in het artikel 13 opgenomen strafbepalingen wordt opgemerkt dat zij onvoldoende precies zijn en daarenboven niet volledig in samenspraak zijn met de strafwetgeving die in de huidige privacywetgeving is opgenomen.

De Commissie heeft zich niet uitgesproken over de vraag of een principieel verbod op camerabewaking, mits een aantal vergunde uitzonderingsgevallen, te verkiezen valt boven een systeem van vrije verwerking op voorwaarde dat het doel van de inbreuk op de privacy aan de geldende regelgeving voldoet. De heer Debeuckelaere meent er echter te mogen van uitgaan dat de huidige regelingen uitgegaan van de tweede mogelijkheid waarbij de camerabewaking een hulpmiddel blijft dat in handen dient te blijven van de overheid.

4. De heer Emmanuel Helpens, adviseur bij de operationele juridische adviescel van de federale politie

De heer Emmanuel Helpens wenst zijn tussenkomst te beperken tot de weerslag van het in behandeling zijnde wetsontwerp op de bestuurlijke politie die de federale politie op zich moet nemen.

In die context herinnert hij eraan dat het, afgezien van de artikelen 14, 22 en 35 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, vooral de artikelen 44/1 e.v. van diezelfde wet zijn op grond waarvan de politiediensten inlichtingen van persoonlijke aard kunnen inwinnen en verzamelen.

Toutefois, ces dispositions ne satisfont pas entièrement aux exigences de la police fédérale en ce qui concerne la gestion de la vidéosurveillance.

De plus, le projet de loi en examen mériterait, lui aussi, d'être adapté si on veut qu'il réponde aux exigences de la police fédérale.

Dans cette perspective, l'orateur formule les remarques suivantes.

A l'article 3, il y aurait lieu d'incorporer la finalité du contrôle. Ceci impliquerait, comme préconisé par la La Ligue des Droits de l'Homme, une définition large de la notion «caméra de surveillance».

A l'article 5, § 2, M. Helpens s'interroge sur les avis à recueillir dans le cadre des prises de vues réalisées, notamment par des caméras placées sur des véhicules, lors de manifestations qui se déroulent sur le territoire de différentes communes ou qui débutent sur un lieu ouvert mais terminent sur un lieu fermé.

Au § 3 du même article, il pose la question où le pictogramme devrait bien être apposé dans un lieu ouvert.

Dans le cadre du paragraphe suivant, l'orateur regrette que, d'une part, le visionnage d'images en temps réel ne se fasse pas exclusivement par des membres des services de police et que, d'autre part, le texte ne détermine pas clairement qui décidera si les images contribuent, oui ou non, à faire preuve d'une infraction.

A l'article 10, Monsieur Helpens signale qu'une manifestation révèle presque toujours l'opinion des personnes qui y participent. Dans ce contexte, il demande une certaine liberté qui permettrait aux services de police d'exécuter convenablement leur tâches de police administrative.

B. Questions et observations des membres

M. Dirk Claes (CD&V) constate que de nombreuses observations ont encore été formulées au cours des auditions, malgré les multiples modifications que le projet de loi à l'examen a déjà subies. Il se demande dans quelle mesure ce texte peut être considéré comme finalisé.

*
* *

Die bepalingen voldoen evenwel niet geheel aan de eisen van de federale politie in verband met het beheer van het cameratoezicht.

Bovendien zou het ter bespreking voorliggende wetsontwerp ook moeten worden aangepast als men wil dat het aan de eisen van de federale politie beantwoordt.

In dat perspectief formuleert de spreker de volgende opmerkingen.

In artikel 3 zou de finaliteit van de controle moeten worden opgenomen. Zoals de *Ligue des Droits de l'Homme*, heeft aanbevolen, zou dat een brede definitie van het begrip «bewakingscamera's» inhouden.

Bij artikel 5, § 2, heeft de heer Helpens vragen over het in te winnen advies in het kader van de gemaakte beelden, met name door op voertuigen geplaatste camera's, bij manifestaties die plaats hebben op het grondgebied van verschillende gemeenten of die van start gaan op een niet-besloten plaats maar eindigen op een besloten plaats.

In verband met § 3 van datzelfde artikel vraagt hij waar het pictogram in een niet-besloten plaats zou moeten worden aangebracht.

In het kader van de volgende paragraaf betreurt de spreker enerzijds dat het bekijken van beelden in *real time* niet uitsluitend in handen is van leden van de politiediensten en anderzijds dat de tekst niet duidelijk bepaalt wie zal beslissen of de beelden al dan niet bijdragen tot het bewijzen van een misdrijf.

Bij artikel 10 vermeldt de heer Helpens dat een manifestatie bijna altijd de opinie van de eraan deelnemende personen tot uiting brengt. In die context vraagt hij een zekere vrijheid, zodat de politiediensten hun taak van bestuurlijke politie behoorlijk kunnen uitvoeren.

B. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Dirk Claes (CD&V) stelt vast dat er tijdens de hoorzitting nog talrijke opmerkingen geformuleerd werden ondanks de vele wijzigingen die het voorliggende wetsontwerp reeds heeft ondergaan. Het is hem dus niet duidelijk in hoeverre deze tekst als afgerond kan worden beschouwd.

*
* *

M. Stijn Bex (sp.a-spirit) souscrit tout d'abord au constat de l'intervenant précédent.

Il demande en outre quel est le point de vue adopté par la *Ligue des Droits de l'Homme* vis-à-vis des caméras intelligentes capables de reconnaître des plaques d'immatriculation et des personnes.

Il demande au commissaire divisionnaire Joseph si le système utilisé à Mouscron prévoit également des sanctions pour les agents de prévention et de sécurité qui abusent de leur connaissance de données à caractère personnel. Il juge également excessif de recourir à des caméras et à des agents de prévention et de sécurité pour résoudre le problème des nuisances sur le trottoir.

Il demande à la Commission de la protection de la vie privée si le nombre actuellement limité de signalements d'un système de surveillance pourrait augmenter si l'on acceptait uniquement comme preuve les images d'un système dont l'existence est signalée correctement. Il suggère également de limiter l'avis préalable de la commission concernant l'installation d'un système de surveillance dans un lieu public au contrôle de la mesure dans laquelle ce système est conforme à la législation relative à la protection de la vie privée. Cela permettrait peut-être à la commission de travailler de manière plus efficace.

*
* *

M. Willy Cortois (VLD) a l'impression que la *Ligue des Droits de l'Homme* ne désapprouve pas complètement le projet de loi à l'examen. En ce qui concerne la Commission de la protection de la vie privée, il a cru comprendre qu'elle a quelque peu infléchi, au cours des travaux, son appréciation initialement négative du texte à l'examen et qu'elle le considère aujourd'hui comme acceptable.

Il s'enquiert enfin du point de vue de ces deux instances en ce qui concerne les caméras intelligentes et la présence de caméras sur le lieu de travail.

C. Réponses

1. La *Ligue des Droits de l'Homme*

M. Benoît Van der Meerschen, président, estime que les auditions ont clairement montré que le débat n'est pas encore arrivé à maturité. En ce qui concerne l'exposé du commissaire divisionnaire Joseph, on peut se

De heer Stijn Bex (sp.a-spirit) schaarst zich in eerste instantie achter de vaststelling van de vorige spreker.

Verder informeert hij naar de positie van de *Ligue des Droits de l'Homme* ten aanzien van de intelligente camera's met nummerplaat- en persoonsherkening.

Van hoofdcommissaris Joseph wil hij vernemen of het systeem dat in Moeskroen wordt gebruikt, ook sancties voorziet voor stadswachten die hun kennis van privacygegevens misbruiken. Tevens vindt hij het inzetten van camera's en stadswachten voor het oplossen van hinder op het voetpad overdreven.

Aan de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer vraagt hij of het momenteel beperkt aantal meldingen van de installatie van een bewakingsstelsel zou kunnen verhogen door slechts de beelden van een correct gemeld stelsel als bewijs te aanvaarden. Ook suggereert hij het voorafgaand advies van de commissie inzake de plaatsing van een bewakingsstelsel in een openbare ruimte te beperken tot het nazicht van de mate waarin dit stelsel aan de privacywetgeving beantwoordt. Hierdoor zou de commissie wellicht efficiënter kunnen werken.

*
* *

De heer Willy Cortois (VLD) heeft de indruk dat de *Ligue des Droits de l'Homme* het voorliggende wetsontwerp niet volledig afkeurt. Met betrekking tot de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer meent hij verstaan te hebben dat zij haar initieel negatieve beoordeling van de voorliggende tekst in de loop van de werkzaamheden enigszins heeft omgebogen en dat zij deze nu als aanneembaar beschouwt.

Ten slotte informeert hij naar de mening van deze beide instanties in verband met de intelligente camera's en met het fenomeen van camera's op de werkvloer.

C. Antwoorden

1. De *Ligue des Droits de l'Homme*

De heer Benoît Van der Meerschen, voorzitter, is van oordeel dat de hoorzitting duidelijk heeft angetoond dat het debat nog niet rijp is. Bij de toelichting van hoofdcommissaris Joseph kan men zich bijvoorbeeld

demander, par exemple, s'il ne vaudrait pas mieux affecter à la prévention les moyens utilisés pour la vidéosurveillance.

Il précise en outre très clairement que la *Ligue des Droits de l'Homme* s'oppose au projet de loi dans sa forme actuelle.

Enfin, en ce qui concerne les caméras intelligentes, il préconise l'élaboration d'un cadre légal. Une telle formule permet en effet de couvrir le délai entre l'introduction d'une solution technique et la réaction du législateur à celle-ci. À cet égard, il convient au moins de préciser dans quel but légal on utilisera la vidéosurveillance.

2. M. Jean-Michel Joseph, chef de corps de la zone de police de Mouscron

M. Jean-Michel Joseph *répond que les agents de prévention et de sécurité signent, au moment de leur entrée en service, un document dans lequel ils déclarent qu'ils respecteront le secret professionnel attaché à leur fonction. Ce document n'a bien sûr qu'une valeur morale, étant donné qu'il ne s'agit pas de fonctionnaires statutaires. Toutefois, aucun problème n'a été constaté jusqu'à présent sur ce plan. Cela prouve une fois de plus le professionnalisme dont font preuve ces personnes. S'il s'avérait toutefois qu'elles abusent de cette connaissance, leur contrat serait immédiatement rompu.*

Le recours à des caméras et à des agents de prévention et de sécurité afin de lutter contre les attroupelements gênants est inspiré par la pratique. Il s'avère en effet que les piétons – par crainte d'un conflit – n'osent plus s'adresser aux jeunes pour leur demander de les laisser passer.

En ce qui concerne l'analyse coût-bénéfices du système, l'intervenant renvoie aux moyens consacrés à la prévention par le SPF Intérieur; leurs effets immédiats ne sont pas clairs pour lui non plus dans l'état actuel des choses.

3. La Commission de la protection de la vie privée

M. Willem Debeuckelaere, *vice-président*, estime que la Commission de la protection de la vie privée pourrait sans doute rendre un avis favorable sur le projet de loi dans sa forme actuelle moyennant un examen complémentaire. Il souligne cependant, à cet égard, que la Commission est un organe collégial et qu'il ne souhaite en aucun cas préjuger d'une décision réelle.

afvragen of de middelen die voor de camerabewaking worden ingezet, niet beter voor preventie zouden worden aangewend.

Verder stelt hij klaar en duidelijk dat de *Ligue des Droits de l'Homme* zich verzet tegen het wetsontwerp in zijn huidige vorm.

Ten slotte pleit hij met betrekking tot de intelligente camera's voor een wettelijk kader. Een dergelijke formule laat immers toe de tijd tussen de invoering van een technische oplossing en de reactie van de wetgever daarop te overbruggen. Hierbij dient ten minste duidelijk bepaald worden voor welk wettelijk doel de camerabewaking zal worden aangewend.

2. De heer Jean-Michel Joseph, korpschef van de politiezone Moeskroen

De heer Jean-Michel Joseph antwoordt dat de stadswachten bij hun indiensttreding een document ondertekenen waarin zij verklaren het beroepsgeheim van hun functie te zullen eerbiedigen. Dit document heeft vanzelfsprekend slechts een morele waarde aangezien het niet gaat om statutaire ambtenaren. Toch werd op dit vlak tot dusver geen enkel probleem vastgesteld. Hieruit blijkt eens te meer het professionalisme dat deze personen aan de dag leggen. Indien echter zou blijken dat zij deze kennis zouden misbruiken, zou hun contract onmiddellijk worden verbroken.

Het inzetten van camera's en stadswachten ter bestrijding van hinderlijke samscholingen is uit de praktijk gegrepen. Het blijkt immers dat voetgangers – uit vrees voor een conflict – het niet meer aandurven om de jongeren aan te spreken om hen door te laten.

Inzake de kosten-batenanalyse van het systeem verwijst de spreker naar de middelen die door de FOD Binnenlandse Zaken aan preventie worden besteed, en waarvan de onmiddellijke resultaten hem in de huidige stand van zaken evenmin duidelijk zijn.

3. De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levensfeer

De heer Willem Debeuckelaere, ondervoorzitter, is van mening dat de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levensfeer het wetsontwerp in zijn huidige vorm wellicht gunstig zou adviseren mits bijkomend onderzoek. Hij benadrukt hierbij echter dat deze Commissie een collegiaal orgaan is en dat hij geenszins wil vooruitlopen op een daadwerkelijke beslissing.

La sanction consistant à considérer les images d'un système qui n'a pas été notifié correctement comme des preuves illégales, est très radicale et rien n'empêche le législateur de se prononcer à ce sujet. La discussion du projet de loi à l'examen ne semble cependant pas, selon l'intervenant, le cadre indiqué pour mener ce débat sur le fond.

La suggestion de ne demander qu'un avis préalable à la Commission lorsque des données sensibles sont en jeu, lui paraît par contre une solution possible.

IV. — DISCUSSION GÉNÉRALE

A. Réunion du 17 janvier 2007

1. Questions et observations des membres

M. Dirk Claes (CD&V) rappelle que le CD&V réclame depuis longtemps l'instauration d'un cadre légal autonome pour l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance. Il renvoie à cet égard à la proposition de loi réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance et de sécurité dans les lieux ouverts (DOC 51 2038), qui a déjà été déposée en octobre 2005.

Le gouvernement a déjà indiqué qu'il préférerait que l'initiative législative émane du Parlement.

Le Sénat a donc pris cette initiative. Les auditions organisées dans ce cadre ont produit une littérature passionnante qui a notamment révélé que la frontière entre sécurité et protection de la vie privée est très mince. Le champ d'application du projet de loi issu de cette réflexion est bien plus étendu que celui de la proposition de loi du CD&V. S'il est vrai que le projet de loi tient compte des souhaits de la Commission de la protection de la vie privée, qui plaide depuis longtemps en faveur de l'instauration d'un cadre légal général pour l'utilisation de caméras, il n'en reste pas moins que cette Commission et le Conseil d'État ont tous deux émis de nombreuses objections à l'encontre de la proposition de loi initiale. Par ailleurs, l'intervenant a le sentiment que les modifications apportées au cours de la discussion au Sénat n'ont pas amélioré la clarté du projet de loi et que le texte ne répond toujours pas aux observations émises par ces deux instances. En effet, le projet de loi soulève un nombre important de questions.

De sanction om beelden van een niet-correct gemeld systeem als een illegaal bewijsmiddel te beschouwen, is erg radicaal en niets belet dat de wetgever zich daarover zou uitspreken. De bespreking van voorliggend wetsontwerp lijkt spreker echter niet de aangewezen plaats om deze discussie ten gronde te voeren.

De suggestie om de Commissie slechts om een voorafgaand advies te vragen wanneer gevoelige gegevens betrokken zijn, lijkt hem daarentegen een mogelijke oplossing.

IV. — ALGEMENE BESPREKING

A. Vergadering van 17 januari 2007

1. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Dirk Claes (CD&V) herinnert eraan dat de CD&V reeds geruime tijd vragende partij is om de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's van een autonoom wetgevend kader te voorzien. Hij verwijst hiervoor naar het wetsvoorstel tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakings- en beveiligingscamera's in niet-besloten plaatsen (DOC 51 2038) dat reeds in oktober 2005 ingediend werd.

De regering heeft reeds bij een eerdere gelegenheid gesteld dat een wetgevend initiatief van het Parlement haar voorkeur genoot.

De Senaat heeft hiertoe dan ook de aanzet gegeven. De hoorzittingen die in dit raam georganiseerd werden, hebben boeiende literatuur opgeleverd waaruit met name blijkt dat de scheidingslijn tussen de veiligheid en de bescherming van de privacy wel zeer dun is. Het toepassingsgebied van het wetsontwerp dat hiervan het resultaat is geworden, is veel ruimer dat het wetsvoorstel van de CD&V. Het wetsontwerp komt weliswaar tegemoet aan de verzuchtingen van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer die reeds geruime tijd ijvert voor een algemeen wettelijk kader rond het cameragebruik, maar men kan niet rond het feit dat zowel deze Commissie als de Raad van State heel wat bedenkingen hadden bij het initieel wetsvoorstel. Daarenboven heeft de spreker niet de indruk dat de wijzigingen die tijdens de bespreking in de Senaat werden aangebracht, geleid hebben tot een duidelijker wetsontwerp of tot een tekst die aan de opmerkingen van deze beide instanties tegemoet komt. Het wetsontwerp roept inderdaad een niet onbelangrijk aantal vragen op.

L'article 5 en projet, qui concerne l'installation dans des lieux ouverts, soulève les questions suivantes:

- L'intention est-elle de permettre désormais à toute personne physique ou morale (également de droit privé) d'installer un système de vidéosurveillance sur un terrain public?
- Quelle sera la teneur exacte de l'étude de sécurité et d'efficacité, visée au § 2, devant être réalisée avant que le chef de corps donne son avis? Cette analyse pourra-t-elle avoir lieu si le système n'est pas encore en place?
- Où exactement faut-il placer le pictogramme qui, en application du § 3, doit être apposé à l'entrée de tout lieu ouvert?
- La limitation fixée au § 4, alinéa 1er, en projet quant au visionnage d'images en temps réel n'est-elle pas superflue dès lors que toute situation peut donner lieu à une infraction, un dommage ou une atteinte à l'ordre public.
- Quelle sera l'autorité compétente en matière de surveillance en vertu de cet alinéa?
- L'utilisation des mots «susceptibles d'être» au § 4, alinéa 2, est-elle pertinente? L'arrêté royal concerné définit en effet les conditions que doivent remplir les personnes extérieures aux services de police pour pouvoir visionner les images, ces personnes étant par conséquent habilitées à les visionner et les conditions les concernant étant déjà définies par cet arrêté royal.

L'intérêt de la communication de la décision d'installation au chef de corps n'apparaît pas clairement pour les articles 6 et 7 en projet, qui concernent respectivement la surveillance des lieux fermés accessibles et non accessibles au public.

Concernant l'article 10 en projet, on peut toujours s'interroger sur la garantie offerte – au sens strict de cet article – quant au respect de l'intimité de la personne après le placement de caméras de surveillance dans un lieu ouvert. Peut-on d'ailleurs enregistrer des images de la voie publique sans filmer, par la même occasion, l'accès à certains bâtiments?

En ce qui concerne l'article 12 en projet, l'intervenant demande comment le droit d'accès aux images – en particulier pour les riverains – sera mis en pratique. Par ailleurs, le risque d'abus par – par exemple – une personne qui prépare l'attaque d'une banque et qui souhaite au préalable s'informer sur la surveillance par caméra, ne semble pas exclu. En outre, les articles 10 et suivants de la loi précitée du 8 décembre 1992 prévoient que les renseignements doivent être communiqués dans

Met betrekking tot het ontworpen artikel 5, dat de toepassing betreft in niet-besloten plaatsen, kan men zich afvragen:

- of het de bedoeling is dat voortaan een natuurlijk of een rechtspersoon (ook naar privaatsrecht) een camerasysteem zou kunnen plaatsen op openbaar terrein;
- welke de concrete inhoud zal zijn van de in § 2 vermelde veiligheids- en doelmatigheidsanalyse die aan het advies van de korpschef dient vooraf te gaan en of een dergelijke analyse kan worden uitgevoerd indien het systeem nog niet werd geplaatst;
- waar precies het pictogram, dat met toepassing van § 3 bij de toegang tot een niet-besloten plaats geplaatst zou moeten worden, zou moeten komen;
- of de in § 4, eerste lid, ontworpen beperking inzake het bekijken van beelden in *real time* niet overbodig is aangezien een situatie te allen tijde op een misdrijf, een schade of een ordeverstoring kan uitdraaien;
- welke overheid krachtens ditzelfde lid bevoegd zal zijn met het toezicht;
- of het gebruik van het werkwoord «kunnen» in het tweede lid van § 4 wel gepast is: het desbetreffende koninklijk besluit legt immers vast onder welke voorwaarden personen – andere dan de politiediensten – de beelden bekijken. Zij zijn dus bevoegd om dit te doen en de voorwaarden hiervoor worden in het koninklijk besluit bepaald.

Met betrekking tot de ontworpen artikelen 6 en 7, die de bewaking regelen van respectievelijk de voor het publiek toegankelijke besloten plaatsen en de voor het publiek niet-toegankelijke besloten plaatsen, is het niet duidelijk welke de meerwaarde is van de mededeling aan de korpschef van de beslissing tot installatie.

Met betrekking tot het ontworpen artikel 10 blijft de vraag of bij het plaatsen van camerabewaking in de niet-besloten plaatsen de garantie - in de strikte zin van dit artikel - geboden zal kunnen worden dat de intimiteit van een persoon niet geschonden zal worden. Inderdaad, is het hoe dan ook mogelijk om camerabeelden te maken van de openbare weg zonder hierbij ook de toegang tot bepaalde gebouwen op te nemen?

Met betrekking tot het ontworpen artikel 12 wordt gevraagd hoe het recht van toegang tot de beelden – in het bijzonder voor de omwonenden - in de praktijk zal worden omgezet. Verder lijkt de mogelijkheid tot misbruik door – bijvoorbeeld – een persoon die een bankoverval wil plegen en zich vooraf over de camerabewaking wil informeren, niet denkbeeldig. Daarenboven stellen de genoemde artikelen 10 e.v. van de bovengenoemde wet van 8 december 1992 dat de

les 45 jours de la réception de la demande. Les images n'étant conservées qu'un mois maximum, cette disposition risque également d'être dépourvue d'effets dans de nombreux cas.

En ce qui concerne l'article 13, l'intervenant doute que les amendes proposées soient suffisamment élevées pour décourager l'utilisation éventuelle d'images «commerciallement intéressantes».

M. Claes constate enfin que la loi à l'examen délègue de nombreuses compétences au Roi. Cela signifie que les arrêtés d'exécution nécessaires devront être pris. Si ces arrêtés d'exécution ne sont pas pris avant la date d'entrée en vigueur de la loi, on pourrait aboutir à une situation où plus aucune surveillance par caméra ne serait possible. Il serait dès lors prudent de reporter la publication de la loi à l'examen jusqu'à la promulgation desdits arrêtés ou de fixer l'entrée en vigueur de la loi par arrêté royal.

*
* *

Mme Katrien Schryvers (CD&V) se demande en premier lieu ce qu'il advient en cas d'avis négatif du conseil communal et/ou du chef de corps. Si l'on considère que des caméras ne peuvent être placées qu'après avoir obtenu deux avis positifs, on fait intervenir la notion d'«avis négatif contraignant», une construction quelque peu singulière qui semble être en vogue dans la législation. Cela signifie que le conseil communal et le chef de corps disposent chacun *de facto* d'un «droit de veto»: un avis négatif émis par l'une des deux instances entraîne en effet un refus dans la pratique. Il serait toutefois plus logique de prévoir que le conseil communal fonde son avis sur celui du chef de corps.

L'intervenante émet également des réserves en ce qui concerne la conservation des images. L'article 7 en projet prévoit que ces images ne sont pas conservées plus d'un mois si elles ne peuvent pas contribuer à faire la preuve d'une infraction. Toutefois, il n'est pas du tout prévu clairement qui doit se prononcer en la matière. C'est pourquoi une destruction d'office des images après un certain délai, à moins qu'elles ne soient réclamées par les instances judiciaires ou les services de police, semble plus transparente. Par ailleurs, dans le même contexte, un délai de conservation minimal ne semble pas dénué d'intérêt.

gegevens binnen de 45 dagen na de ontvangst van het verzoek moeten worden meegedeeld. Aangezien de beelden maximum slechts één maand bewaard blijven, dreigt ook deze bepaling in vele gevallen zonder voorwerp te vallen.

Met betrekking tot het ontworpen artikel 13 wordt betwijfeld of de vooropgestelde geldboetes hoog genoeg zijn om een eventueel gebruik van de «commercieel interessante» beelden te ontmoedigen.

Tot slot stelt de heer Claes vast dat deze wet heel wat bevoegdheden aan de Koning overdraagt. Dit betekent dat hiervoor de nodige uitvoeringsbesluiten uitgevaardigd moeten worden. Indien deze uitvoeringsbesluiten niet zouden genomen zijn tegen datum van de inwerkingtreding van deze wet, zou men in een periode kunnen terechtkomen waarin geen enkele vorm van camerabewaking nog mogelijk zou zijn. Het verdient dan ook aanbeveling ofwel de publicatie van deze wet uit te stellen tot deze besluiten zijn afgekondigd ofwel de inwerkingtreding van deze wet bij koninklijk besluit te regelen.

*
* *

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) vraagt zich voor eerst af wat er gebeurt bij een negatief advies van de gemeenteraad en/of van de korpschef. Indien men van oordeel is dat camera's slechts geplaatst kunnen worden na twee positieve adviezen, hanteert men de notie «bindend negatief advies», een enigszins vreemde constructie die in de wetgeving opgeld blijkt te maken. Deze houdt in dat zowel de gemeenteraad als de korpschef *de facto* over een «vetorecht» beschikken: een negatief advies van één van beiden leidt in de praktijk immers tot een weigering. Het zou echter logischer zijn indien men zou voorzien dat de gemeenteraad zijn advies op dit van de korpschef zou kunnen baseren.

De spreekster heeft ook bedenkingen betreffende de bewaring van de beelden. Het ontworpen artikel 7 stipuleert dat deze beelden niet langer dan één maand bewaard worden indien zij geen bijdrage kunnen leveren tot het bewijs van een misdrijf. Het is echter allerm minst duidelijk wie hierover moet oordelen. Daarom lijkt een ambtshalve vernietiging van de beelden na een bepaalde termijn, tenzij zij door gerechtelijke instanties of politiediensten worden opgevraagd, transparanter. In dezelfde context lijkt ten andere ook minimale bewaaringstermijn niet oninteressant.

Elle constate ensuite que l'alinéa 1er de l'article 12 en projet n'exige pas de justifier d'un intérêt quelconque pour avoir accès aux images. Cela semble toutefois en contradiction avec l'alinéa 2 de cet article, qui prévoit que le demandeur doit adresser une «demande motivée».

Enfin, Mme Schryvers estime que des dispositions pénales sévères pour l'utilisation des images offriront davantage de garanties que les dispositions pénales en projet, qui portent exclusivement sur le fait de disposer de telles images.

2. Réponses de M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, souligne que l'objectif n'est pas de permettre également à des personnes privés d'installer des caméras sur le domaine public. La surveillance sur la voie publique, sur les places et dans les autres lieux ouverts est en effet réservée aux autorités. C'est pourquoi les autorités sont seules habilitées à y installer des caméras. Cela ressort de la loi sur la fonction de police du 5 août 1992 et de différentes législations particulières comme – notamment – la loi du 29 juillet 1934 interdisant les milices privées, et la loi du 10 avril 1990 réglementant la sécurité privée et particulière. L'article 5, § 4, du projet de loi prévoit d'ailleurs que le visionnage d'images a toujours lieu sous la surveillance de l'autorité compétente: les autorités administratives et judiciaires. Cela confirme la règle générale selon laquelle la surveillance sur la voie publique est réservé aux autorités.

En ce qui concerne la double exigence d'avis, M. Dewael répond que l'avis positif du chef de corps doit garantir que la surveillance par caméra prévue puisse s'inscrire dans le cadre de la politique policière locale globale de sécurité et qu'elle ait été confrontée avec les grands principes en matière de vie privée: la finalité, l'efficacité, la proportionnalité et la subsidiarité. Le chef de corps base son avis sur une analyse de sécurité et d'efficacité. Concrètement, il doit ressortir de cette analyse:

- qu'il se pose bel et bien un problème de sécurité;
- que d'autres mesures ne suffisent pas pour s'attaquer au problème et qu'il y a des raisons de considérer que la surveillance par caméra est un moyen «approprié» pour s'attaquer au problème concret de sécurité;

Verder stelt zij vast dat het eerste lid van het ontworpen artikel 12 niet vereist dat men enig belang moet aantonen om toegang te krijgen tot de beelden. Dit lijkt echter in tegenspraak met het tweede lid van dit artikel waarin gesteld wordt dat de aanvrager een «gemotiveerd verzoek» moet doen indienen.

Ten slotte meent mevrouw Schryvers dat strenge strafbepalingen voor het gebruik van de beelden meer garanties zullen bieden dan de ontworpen strafbepalingen die uitsluitend het beschikken over dergelijke beelden behelzen.

2. Antwoorden van de heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, benadrukt dat het niet de bedoeling is om ook private personen toe te laten camera's te plaatsen op het openbaar domein. Het toezicht op de openbare weg, pleinen en andere niet-besloten plaatsen is immers voorbehouden aan de overheid. Daarom is ook enkel de overheid gerechtigd daar camera's te plaatsen. Dit blijkt uit de wet op het politieambt van 5 augustus 1992 en uit verschillende bijzondere wetgevingen zoals - onder anderen - de wet van 29 juli 1934 waarbij de private milities verboden worden, en de wet tot regeling van de private en bijzondere veiligheid van 10 april 1990. Artikel 5, § 4, van het wetsontwerp bepaalt trouwens dat het bekijken van de beelden altijd gebeurt onder toezicht van de bevoegde overheid: de bestuurlijke en gerechtelijke overheden. Dit is een bevestiging van de algemene regel dat het toezicht op de openbare weg voorbehouden is aan de overheid.

Met betrekking tot de dubbele adviesvereiste antwoordt de heer Dewael dat het positief advies van de korpschef ervoor garant moet staan dat het vooropgestelde cameratoezicht gekaderd kan worden in het globale lokale politionele veiligheidsbeleid en getoetst werd aan de grote privacybeginselen: de finaliteit, de doelmatigheid, de proportionaliteit en de subsidiariteit. De korpschef baseert zijn advies op een veiligheids- en doelmatigheidsanalyse. Concreet moet uit deze analyse blijken dat:

- er zich wel degelijk een veiligheidsprobleem voor doet;
- andere maatregelen niet volstaan om het probleem aan te pakken en dat er redenen zijn om ervan uit te gaan dat cameratoezicht een «gepast» middel is om het concrete veiligheidsprobleem aan te pakken;

- que la surveillance par caméra proposée, basée sur les objectifs fixés, sera suffisante, pertinente et non excessive, ce qui implique que les objectifs de la surveillance par caméra doivent être définis concrètement et que l'on indique comment on entend organiser la surveillance par caméra pour qu'il ne soit pas plus filmé qu'il n'est nécessaire à la lumière des objectifs fixés;
- que la surveillance par caméra contribuera à un engagement ciblé des policiers, ce qui signifie qu'elle ne peut être exercée au détriment de la présence policière en rue et qu'il doit y avoir assez de patrouilles pour intervenir en cas d'incidents.

La police locale est supposée être la mieux placée pour effectuer cette analyse. Rien n'empêche cependant que outre à la police locale, d'autres acteurs soient associés à cette analyse. Le succès de la surveillance par caméra dépend du suivi assuré par la police locale. C'est pourquoi il est essentiel que l'avis du chef de corps soit positif. Telle qu'elle est décrite ci-dessus, il est certainement possible d'effectuer l'analyse avant l'installation du système. Cette analyse n'est en effet pas une nouvelle condition. La surveillance par caméra dans des lieux ouverts doit, conformément à la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel, déjà satisfaire aujourd'hui aux grands principes précités en matière de vie privée. L'analyse n'est donc en fait rien de plus que la confrontation concrète de la surveillance par caméra prévue aux grands principes en matière de vie privée et à la politique policière locale de sécurité. Si cela s'avérait nécessaire, le vice-premier ministre serait certainement disposé à donner aux zones de police les instructions nécessaires à ce sujet. Cela pourrait par exemple se faire par le biais d'une circulaire.

Toujours en ce qui concerne la condition du double avis, l'intervenant répond que l'avis positif du conseil communal a un autre but, à savoir: être le garant de la «légitimation démocratique» de la surveillance par caméras. Il est important que la surveillance par caméras sur le domaine public bénéficie d'une large assise sociale. Étant donné que le conseil communal est, au niveau local, l'organe démocratiquement élu par excellence, le feu vert du conseil communal est considéré comme une condition essentielle. À cet égard, le but est clairement que le conseil communal prenne connaissance de l'analyse de sécurité et d'efficacité et de l'avis du chef de corps. En effet, l'existence ou non d'une assise sociale pour la surveillance par caméras est déterminée dans une large mesure par les objectifs définis dans le cadre de cette surveillance et par le mode de mise en œuvre. Il est essentiel que tant les services

- het voorgestelde cameratoezicht, uitgaande van de vooropgestelde doelstellingen, toereikend, ter zake dienend en niet overmatig zal zijn. Dit houdt in dat de doelstellingen van het cameratoezicht concreet moeten bepaald worden en dat wordt aangegeven hoe men het cameratoezicht beoogt te organiseren opdat er niet méér gefilmd zou worden dan noodzakelijk in het licht van de vooropgestelde doelstellingen;
- het cameratoezicht zal bijdragen tot een gerichte inzet van politiemensen. Dit betekent dat het camera-toezicht niet ten koste mag gaan van blauw op straat en dat er voldoende patrouilles beschikbaar moeten zijn om te interveniëren bij incidentmeldingen.

De lokale politie wordt verondersteld het best geplaatst te zijn om deze analyse te maken. Niets belet evenwel dat, naast de lokale politie, ook andere actoren bij die analyse betrokken worden. Het succes van het cameratoezicht staat of valt met de opvolging die de lokale politie eraan geeft. Daarom is het essentieel dat het advies van de korpschef positief is. Zoals hierboven omschreven is het zeker mogelijk de analyse uit te voeren vóór de plaatsing van het systeem. Deze analyse is immers geen nieuwe voorwaarde. Het camera-toezicht in niet besloten plaatsen moet overeenkomstig de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levensfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens vandaag ook al voldoen aan de hoger genoemde grote privacybeginselen. De analyse is dus eigenlijk niets meer dan de concrete toetsing van het vooropgestelde cameratoezicht aan de grote privacy-beginselen en aan het lokale politievleugelbeleid. Indien dit nodig zou blijken, is de vice-eerste-minister zeker bereid de politiezones de nodige instructies dienaangaande te geven. Dit zou bijvoorbeeld kunnen via een omzendbrief.

Nog steeds met betrekking tot de dubbele adviesvereiste antwoordt de spreker dat het positief advies van de gemeenteraad een ander doel heeft, namelijk: garant staan voor de «democratische legitimatie» van het cameratoezicht. Het is belangrijk dat het camera-toezicht op het openbaar domein een breed maatschappelijk draagvlak heeft. Aangezien de gemeenteraad op lokaal niveau het democratisch verkozen orgaan bij uitstek is, wordt het groen licht van de gemeenteraad als een essentiële voorwaarde beschouwd. Het is daarbij wel degelijk de bedoeling dat de gemeenteraad kennis neemt van de veiligheids- en doelmatigheidsanalyse en van het advies van de korpschef. Of er al dan niet een maatschappelijk draagvlak is voor het cameratoezicht wordt immers in belangrijke mate bepaald door de gedefinieerde doelstellingen van het cameratoezicht en de wijze van implementatie daarvan. Het is essentieel dat

de police que le conseil communal soutiennent pleinement la surveillance par caméras.

Le vice-premier ministre confirme par ailleurs que le projet de loi ne prévoit pas la notification préalable expresse aux riverains de l'intention d'installer des caméras. Il ajoute cependant que rien n'empêche les autorités locales d'informer préalablement les riverains de cette intention ou même de les consulter à ce propos. Le vice-premier ministre entend laisser aux autorités locales le soin de s'en charger. Celles-ci sont en effet suffisamment sensées pour juger de l'opportunité d'une telle notification ou consultation.

En ce qui concerne l'utilité de la disposition d'autoriser le visionnage des images en temps réel exclusivement en vue d'intervenir immédiatement en cas d'infraction, de dommage ou d'atteinte à l'ordre public, il précise que le principe de légalité et de finalité, prévu dans la directive européenne relative à la protection de la vie privée, implique que les données personnelles ne peuvent être traitées qu'à des fins clairement définies et légitimes et que ces données ne peuvent être utilisées que d'une manière compatible avec ces fins. Étant donné que le but est quand même de convertir les principes vagues de protection de la vie privée en règles concrètes, il est important d'indiquer dans quel but les images peuvent être visionnées.

En ce qui concerne les prétendues difficultés pratiques qui découlent de l'obligation d'apposer un pictogramme à l'entrée d'un lieu ouvert, M. Dewael indique qu'il convient de le faire à chacune des entrées. S'il n'y a pas d'entrée bien déterminée, les divers éléments doivent être appréciés à la lumière de la situation concrète. L'essentiel est que la surveillance par caméra soit annoncée aux «abords immédiats» du lieu de surveillance et que le citoyen soit informé de cette surveillance avant de pénétrer dans un tel lieu.

La notification au chef de corps de l'installation d'un système dans un lieu fermé n'a rien à voir avec l'avis préalable du chef de corps pour l'installation de systèmes dans les lieux publics. Bien entendu, la surveillance par caméras sur des lieux fermés doit également répondre aux grands principes de la protection de la vie privée mais pour des systèmes en espace fermé, l'analyse de cet aspect incombe au responsable. Le fait que cette analyse ait été réalisée doit ressortir de la déclaration à la Commission de la protection de la vie privée. En l'occurrence, l'intérêt de la déclaration au chef de corps a une autre finalité: dans le cadre d'éventuelles

zowel de politiediensten als de gemeenteraad achter het cameratoezicht staan. Zolang zij niet akkoord zijn, kunnen er dus geen camera's geplaatst worden.

Verder bevestigt de vice-eersteminister dat het wetsontwerp niet voorziet in de uitdrukkelijke voorafgaande kennisgeving aan de omwonenden van het voornemen om camera's te plaatsen. Hieraan wordt echter toegevoegd dat niets de lokale autoriteiten belet om de omwonenden vooraf in kennis te stellen van of zelfs te raadplegen over het vooropgestelde cameratoezicht. De vice-eersteminister wil dit aan de lokale overheden overlaten: deze zijn immers wijs genoeg om over de opportuniteit van een dergelijke kennisgeving of raadpleging te oordelen.

Inzake het nut van de bepaling om het bekijken van beelden in *real time* uitsluitend toe te staan met het oog op het onmiddellijk kunnen ingrijpen bij misdrijven, schade of ordeverstoring, verduidelijkt hij dat het wettelijkheids- en finaliteitsbeginsel, voorzien in de Europese privacyrichtlijn, inhoudt dat persoonsgegevens slechts voor duidelijk omschreven en wettige doeleinden verwerkt mogen worden en dat deze gegevens slechts gebruikt mogen worden op een wijze die verenigbaar is met die doeleinden. Aangezien het toch de bedoeling is de vage privacybeginselen in concrete regels om te zetten, is het belangrijk dat er aangegeven wordt met welk doel de beelden mogen bekeken worden.

Inzake de vermeende praktische moeilijkheden ingevolge de verplichting tot het plaatsen van een pictogram bij de toegang tot een niet-besloten plaats, stelt de heer Dewael dat elk van de toegangen van een pictogram voorzien dient te worden. Indien er geen welbepaalde toegang is, moet een en ander moet in het licht van de concrete situatie bekeken worden. Het belangrijkste is dat het cameratoezicht in de «onmiddellijke nabijheid» van die bewaakte plaats aangekondigd wordt en dat de burger, vooraleer hij een dergelijke plaats betreedt, over het cameratoezicht geïnformeerd wordt.

De melding aan de korpschef van de plaatsing van een systeem in een besloten ruimte heeft niets te maken met het voorafgaand advies van de korpschef voor systemen in de openbare ruimte. Het cameratoezicht op besloten plaatsen moet uiteraard ook aan de grote privacybeginselen voldoen maar voor systemen in een besloten ruimte berust deze analyse bij de verantwoordelijke. Dat die analyse werd uitgevoerd, moet blijken uit de aangifte aan de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Het belang van de aangifte aan de korpschef heeft hier een andere finaliteit: in het kader van eventuele onderzoeken dient hij immers

enquêtes, il doit en effet être informé de l'emplacement des systèmes de caméras. En outre, il convient de limiter au maximum les charges administratives incombant au citoyen. Il faut effectivement éviter que celui-ci doit déclarer son système de caméras au moyen de deux formulaires différents et auprès de deux instances distinctes. Les deux notifications devraient ainsi s'effectuer à partir d'un seul formulaire, complété par le biais d'un site Internet. Via un guichet électronique, le formulaire pourrait alors être fourni automatiquement, tant à la Commission qu'à la police locale. Dans l'intervalle, la Commission a déjà été contactée afin d'examiner plus avant cette possibilité.

En ce qui concerne la conservation des images, le vice-premier ministre rappelle qu'au Sénat, il y avait accord sur le fait qu'un délai de conservation très court comporte le risque que les images soient *de facto* détruites au moment où l'on s'aperçoit qu'elles peuvent contribuer à faire la preuve d'une infraction. Par conséquent - par analogie avec certains autres pays européens, dont la Suède - l'on a opté pour un délai d'un mois. Si les images peuvent continuer à élucider une infraction, elles peuvent être conservées plus longtemps. Cela doit permettre au responsable du traitement de faire usage des images afin de faire valoir ses intérêts légitimes. En effet, il est tout à fait possible que les autorités judiciaires décident, pour une raison d'opportunité, de ne pas engager de poursuites pénales. Si l'on souhaite autoriser le gestionnaire à recourir à la possibilité d'entamer une procédure civile visant à obtenir des dommages et intérêts, il faut lui permettre de conserver plus qu'un mois les images qui peuvent servir de pièces à conviction. C'est au responsable du système de caméras et aux services de police qu'il appartient au premier chef d'apprécier si les images peuvent contribuer à apporter la preuve d'une infraction. En deuxième instance - en cas de litige - cette appréciation relève de la Commission de la protection de la vie privée et du juge.

Le Sénat était conscient du risque de sécurité qu'implique le droit d'accès aux images. La proposition de loi initiale prévoyait en effet que seules les personnes filmées qui peuvent justifier d'un intérêt manifeste ont un droit d'accès aux images. La proposition de loi prévoyait également qu'elles devaient adresser leur demande à la Commission de la protection de la vie privée, qui pourrait alors réclamer les images au gestionnaire et - si elle considérait que la requête était justifiée - autoriser l'intéressé à les visionner. La Commission précitée a cependant formulé des critiques au sujet de l'exigence d'un intérêt «manifeste» et de la disposition selon laquelle le droit d'accès aurait dû être exercé via la Commission.

te weten waar camerasystemen aanwezig zijn. Daarboven dienen de administratieve lasten voor de burger tot een minimum beperkt worden. Er moet inderdaad vermeden worden dat deze met twee verschillende formulieren bij twee verschillende instanties aangifte moet doen van zijn camerasysteem. Zo zouden beide meldingen moeten gebeuren op basis van één formulier dat via een website kan worden ingevuld. Via een e-loket zou het formulier dan automatisch bezorgd kunnen worden aan zowel de Commissie als aan de lokale politie. Er werd inmiddels reeds contact opgenomen met de Commissie om deze mogelijkheid nader te onderzoeken.

Inzake de bewaring van de beelden herinnert de vice-eersteminister eraan dat men het er in de Senaat over eens was dat een zeer korte bewaringstermijn het risico inhoudt dat de beelden *de facto* al vernietigd zijn op het ogenblik dat men beseft dat zij kunnen bijdragen tot de oplossing van een misdrijf. Vandaar dat - naar analogie aan bepaalde andere Europese landen, waaronder Zweden - geopteerd werd voor de termijn van één maand. Indien de beelden kunnen bijdragen tot de oplossing van een misdrijf, kunnen zij langer bewaard worden. Dit moet de verantwoordelijke voor de verwerking in de gelegenheid stellen de beelden te benutten met het oog op de behartiging van zijn gerechtvaardigde belangen. Het is immers best mogelijk dat de gerechtelijke autoriteiten om opportunitieusredenen beslissen geen strafvervolgning in te stellen. Indien men de beheerder wil toelaten gebruik te maken van de mogelijkheid om een burgerrechtelijke procedure tot het bekomen van schadevergoeding in te stellen, moet men hem toelaten de beelden die als bewijsmateriaal kunnen dienen, langer dan één maand te bewaren. In eerste instantie dienen de verantwoordelijke voor het camerasysteem en de politiediensten in te staan voor de beoordeling of de beelden een bijdrage kunnen leveren tot het bewijs van een misdrijf. In tweede instantie - in geval van geschil - gebeurt dit door de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levensfeer en door de rechter.

De Senaat was zich bewust van het veiligheidsrisico dat het recht tot toegang tot de beelden inhoudt. Het oorspronkelijk wetsvoorstel voorzag immers dat enkel gefilmde personen die een duidelijk belang kunnen doen blijken, het recht van toegang hebben tot de beelden. Het wetsvoorstel voorzag ook dat zij hun vraag moesten richten tot de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Deze zou dan de beelden bij de beheerder kunnen opvragen en - indien zij de vraag gerechtvaardigd achtte - betrokkene inzage kunnen verlenen. De bovengenoemde Commissie uitte echter kritiek op de vereiste van een «duidelijk» belang en de bepaling dat de uitoefening van het recht van toegang

Elle a dès lors proposé que l'on s'inspire de l'article 12 de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel. L'article a été adapté dans ce sens, étant entendu que le Sénat a maintenu une exigence de motivation. Cette exigence n'est pas en contradiction avec la directive européenne qui prévoit que les États membres peuvent prendre des mesures législatives pour limiter la portée du droit d'accès lorsqu'une telle limitation constitue une mesure nécessaire pour sauvegarder la prévention, la recherche, la détection et la poursuite d'infractions pénales. Étant donné que c'est précisément le but des caméras de surveillance, le législateur peut soumettre le droit d'accès à des restrictions, telles qu'une exigence de motivation. C'est le responsable du traitement qui apprécie la motivation. Si celui-ci ne réagit pas ou réagit négativement dans les 45 jours, on peut faire appel à la Commission pour qu'elle intervienne. L'enquête de la Commission révélera le sort réservé aux images. Si celles-ci ont été effacées, la demande de l'intéressé est sans objet. Dans le cas contraire, la Commission appréciera si la conservation des images est justifiée, parce qu'elles peuvent contribuer à élucider un délit, un dommage ou des nuisances. À cet égard, elle appréciera également si l'accès de l'intéressé aux images est justifié. Si le responsable ne donne pas son autorisation, il commet une faute et peut être sanctionné. La Commission peut alors l'assigner devant un juge.

L'intervenant admet qu'il n'est effectivement pas toujours possible de filmer la voie publique sans que l'accès à certains bâtiments n'apparaisse sur les images. Dans ce cas, deux options se présentent:

- ou bien l'on obtient le consentement explicite du responsable du lieu. Cette possibilité est prévue à l'article 5, § 3, dernier alinéa, du projet de loi;
- ou bien l'on fait en sorte, par une manipulation technique, que l'accès à ces bâtiments soit masqué sur les images.

Le consentement du gestionnaire du lieu ne peut toutefois jamais porter préjudice à l'interdiction de filmer à des endroits particulièrement sensibles en matière de respect de la vie privée. En outre, la surveillance par caméra ne peut jamais – même après avoir obtenu l'accord du gestionnaire du lieu – viser à recueillir des informations relatives aux opinions philosophiques, religieuses, politiques ou syndicales, à l'origine ethnique ou sociale, à la vie sexuelle ou à l'état de santé. En l'espèce, les mots «viser à» sont d'une importance cruciale.

via haar zou moeten gebeuren. Zij stelde dan ook voor zich te inspireren op artikel 12 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens. Het artikel werd in die zin aangepast, met dien verstande dat de Senaat toch vastgehouden heeft aan een motiveringsvereiste. Deze vereiste is niet in strijd met de Europese richtlijn die bepaalt dat de lidstaten wettelijke maatregelen kunnen treffen ter beperking van de reikwijdte van het recht van toegang, bijvoorbeeld wanneer dit noodzakelijk is ter vrijwaring van het voorkomen, het onderzoeken, opsporen en vervolgen van strafbare feiten. Vermits dit net het doel is van bewakingscamera's, mag de wetgever het recht van toegang onderwerpen aan beperkingen, zoals een motiveringsvereiste. De beoordeling van de motivering gebeurt door de verantwoordelijke voor de verwerking. Als die niet of negatief reageert binnen de 45 dagen, kan op de Commissie een beroep worden gedaan om te bemiddelen. Uit het onderzoek van de Commissie zal blijken wat er met de beelden gebeurt is. Indien deze gewist zijn, is de vraag van de betrokkene zonder voorwerp. Indien dit niet het geval is, zal de Commissie oordelen of de bewaring van de beelden gerechtvaardigd is omdat zij kunnen bijdragen tot de oplossing van een misdrijf, schade of overlast. Daarbij zal ook beoordeeld worden of de toegang van de betrokkene tot de beelden gerechtvaardigd is. Indien de verantwoordelijke dit niet toelaat, begaat hij een fout en kan hij bestraft worden. De Commissie kan hem dan voor de rechter dagen.

Spreker geeft toe dat het inderdaad niet altijd mogelijk is om de openbare weg te filmen zonder dat de toegang tot bepaalde gebouwen in beeld komt. In dat geval zijn er twee opties:

- ofwel bekomt men de expliciete toestemming van de verantwoordelijke voor die plaats. Deze mogelijkheid is voorzien in artikel 5, § 3, laatste lid, van het wetsontwerp;
- ofwel zorgt men ervoor dat de toegang tot die gebouwen technisch wordt afgeschermd op de beelden.

De toestemming van de beheerder van de plaats kan echter nooit afbreuk doen aan het verbod om te filmen op bijzonder privacygevoelige plaatsen. Verder mag het cameratoezicht nooit – ook niet na toestemming van de beheerder van de plaats - gericht zijn op het inwinnen van informatie over de filosofische, religieuze, politieke, syndicale gezindheid, etnische of sociale origine, het seksuele leven of de gezondheidstoestand. De woorden 'gericht zijn op' zijn hier cruciaal. Dit betekent dat, wanneer bij het filmen van de openbare weg onvermijdelijk

Cela signifie que, lorsque la voie publique est filmée, si l'entrée d'une église – par exemple – apparaît inévitablement sur les images, ce n'est pas nécessairement un problème. Le tout est de savoir quel est le but de la surveillance par caméra. Néanmoins, le consentement du gestionnaire du lieu est nécessaire et, si ce dernier refuse, les images doivent être masquées techniquement.

En ce qui concerne la demande d'une disposition pénale plus sévère pour l'utilisation des images que pour leur possession, le vice-premier ministre souligne que l'article 13 en projet instaure des «fourchettes de sanctions». Ces sanctions permettent au juge, en fonction de la nature et de l'impact de l'infraction, de faire varier le montant de l'amende. Il peut donc infliger une amende plus lourde pour l'utilisation effective d'images que pour le simple fait d'en disposer.

M. Dewael ajoute enfin que les arrêtés d'exécution sont en cours de préparation. Il ne lui semble dès lors pas indiqué de régler l'entrée en vigueur de la loi à l'examen par arrêté royal.

B. Réunion du 31 janvier 2007

1. Questions et observations des membres

M. Filip De Man (*Vlaams Belang*) demande si le vice-premier ministre souscrit à l'affirmation selon laquelle la police fédérale ne pourrait filmer une manifestation qu'après avoir demandé l'avis préalable de toutes les communes concernées.

Il observe également que des personnes malintentionnées pourraient tenir compte du délai de conservation des images dans la préparation de leurs projets.

*
* *

M. Dirk Claes (*CD&V*) demande quelle est la réaction du vice-premier ministre aux observations fondamentales qui ont été formulées pendant les auditions.

*
* *

M. Stijn Bex (*sp.a-spirit*) fait tout d'abord sienne la question de l'intervenant précédent.

de toegang van – bijvoorbeeld - een kerk in beeld komt, dit niet noodzakelijk een probleem is. Vraag is immers wat het doel is van het cameratoezicht. Wel is de toestemming van de beheerder van de plaats noodzakelijk en als die weigert moeten de beelden technisch afgeschermd worden.

Bij de vraag naar een strengere strafbepaling voor het gebruik van de beelden dan voor het beschikken erover wordt gewezen op het feit dat het ontworpen artikel 13 «sanctievorken» instelt. Deze laten de rechter toe om, afhankelijk van de aard en de impact van de inbreuk, het bedrag van de geldboete te laten variëren. Hij kan dus een zwaardere geldstraf opleggen voor het effectief gebruiken van beelden dan voor het louter ter beschikking hebben ervan.

Tenslotte stelt de heer Dewael dat de voorbereiding van de uitvoeringsbesluiten in volle gang is. Daarom lijkt het hem niet aangewezen de inwerkingtreding van deze wet bij koninklijk besluit te regelen

B. Vergadering van 31 januari 2007

1. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Filip De Man (*Vlaams Belang*) vraagt of de vice-eersteminister akkoord gaat met de stelling dat de federale politie een betoging slechts zou kunnen filmen na het inwinnen van het voorafgaand advies van al de betrokken gemeenten.

Hij merkt tevens op dat personen met duistere bedoelingen rekening zouden kunnen houden met de bewaartermijn van de beelden bij het voorbereiden van hun plannen.

*
* *

De heer Dirk Claes (*CD&V*) informeert naar de reactie van de vice-eersteminister op de fundamentele opmerkingen die tijdens de hoorzitting geformuleerd werden.

*
* *

De heer Stijn Bex (*sp.a-spirit*) schaarft zich in eerste instantie achter de vraag van de vorige spreker.

Il indique ensuite qu'une nouvelle législation est nécessaire parce qu'actuellement, l'équilibre entre le droit à la sécurité et le droit à la vie privée n'est pas suffisamment, voire pas du tout réglé. Cette législation doit toutefois être exhaustive et elle doit tenir compte des développements technologiques futurs en ce domaine. À cet égard, on peut nourrir des doutes quant à savoir si le texte proposé, qui comporte indubitablement un certain nombre d'avancées, va suffisamment loin. On peut en effet se demander si des phénomènes comme *Google Earth* et les caméras intelligentes relèvent également du champ d'application du projet de loi à l'examen. La définition de la notion de «caméra de surveillance» semble en tout cas ne pas être suffisamment large pour également englober les systèmes du futur.

Il formule ensuite les observations concrètes suivantes.

La subdivision de l'espace en trois types d'endroits ne semble pas toujours cohérente. On ne peut ainsi dire avec certitude de quel type d'endroit relève, par exemple, le tunnel piétonnier d'une gare accessible au public.

Par ailleurs, le projet de loi à l'examen n'indique pas ce qu'il y a précisément lieu d'entendre par la notion de «à des fins personnelles ou domestiques» et donc qui n'est pas soumis à l'obligation de communiquer la décision d'installer un système de surveillance dans un lieu fermé non accessible au public.

Le projet de loi à l'examen demeure également flou sur les différentes responsabilités. Il procède ainsi à un raisonnement circulaire en disposant que le responsable du traitement est également responsable de la réalisation de l'installation. On ne sait – par exemple – pas clairement qui doit donner l'autorisation lorsqu'un logement loué entre dans le champ d'enregistrement d'une caméra qui surveille un espace non fermé.

Le membre se réjouit de l'explicitation des modalités relatives à l'examen préalable de l'installation de caméras de surveillance sur le domaine public. Dans ce cadre, le vice-premier ministre a certes précisé les modalités et l'ordre de priorité des avis du chef de corps et du conseil communal mais on ne voit pas clairement dans quelle mesure ceux-ci sont contraignants pour un bourgmestre qui veut procéder à l'installation de caméras de surveillance. Le membre demande également quelles suites la Commission de la protection de la vie privée doit donner aux avis qui lui sont transmis.

Daarnaast is hij van oordeel dat nieuwe wetgeving nodig is omdat het evenwicht tussen het recht op veiligheid en het recht op privacy momenteel onvoldoende of zelfs niet geregeld is. Deze wetgeving moet echter sluitend zijn en zij moet rekening houden met de toekomstige technologische ontwikkelingen op dit vlak. In dit licht kan dan ook betwijfeld worden of de voorliggende tekst, die ontegensprekelijk een aantal positieve aanzetten bevat, ver genoeg gaat. Men kan zich inderdaad afvragen of fenomenen, zoals *Google Earth* en intelligente camera's, ook onder het toepassingsveld van dit wetsontwerp ressorteren en of de definitie van de notie «bewakingscamera» breed genoeg is om ook toekomstige systemen te omvatten.

Verder formuleert hij nog de volgende concrete opmerkingen.

De opsplitsing van de ruimte in drie soorten plaatsen lijkt niet altijd sluitend. Zo is het – bijvoorbeeld - niet duidelijk tot welk type plaats de publiek toegankelijke voetgangerstunnel van een station behoort.

Anderzijds blijkt uit het wetsontwerp niet wat precies bedoeld wordt met de notie «persoonlijk of huishoudelijk gebruik» en wie dus de vrijgesteld wordt van de melding van de beslissing tot plaatsing van een bewakingsstelsel in een voor het publiek niet toegankelijke besloten plaats.

Het wetsontwerp blijft eveneens vaag over de verschillende verantwoordelijkheden. Zo bezondigt het zich aan een kringredenering door te bepalen dat de verantwoordelijke voor de verwerking ook verantwoordelijk is voor het vervullen van de plaatsing. is. Het ligt – bijvoorbeeld – niet vast wie de toestemming moet geven wanneer een huurhuis in het opnameveld valt van een camera die een niet-besloten ruimte bewaakt.

De verduidelijking van de modaliteiten betreffende het voorafgaand onderzoek naar de plaatsing van bewakingscamera's op het openbaar domein wordt toegejuicht. De vice-eersteminister heeft in dit raam de modaliteiten en de rangorde van de adviezen van korpschef en gemeenteraad weliswaar verduidelijkt maar het is niet duidelijk in hoeverre deze bindend zijn voor een burgemeester die tot de plaatsing van bewakingscamera's wil overgaan. Tevens wordt geïnformeerd naar het gevolg dat de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer moet geven aan de adviezen die haar worden overgezonden.

Les possibilités du pictogramme pourraient être étendues en y ajoutant des données supplémentaires comme celles du responsable.

Il n'est pas non plus indiqué qui est habilité à exercer un contrôle sur le visionnage des images en temps réel.

Bien qu'il soit bien évidemment d'accord sur l'interdiction de principe de l'utilisation cachée de caméras de surveillance, il se demande si cette interdiction doit également s'appliquer aux dépôts sauvages d'immondices, par exemple.

Enfin, M. Bex observe que la force probante d'images qui n'ont pas été enregistrées conformément à la loi n'a pas été réglée.

*
* *

Mme Katrien Schryvers (CD&V) souligne la nécessité d'une nouvelle législation concernant les caméras de surveillance, mais ajoute d'emblée que cette législation doit également être efficace. Les préoccupations qu'elle a formulées dans ce cadre doivent dès lors être considérées sous cet angle. Elle constate toutefois que le vice-premier ministre, même s'il semble partager une partie de ses préoccupations, n'estime pas que le projet de loi doit être adapté pour autant. Ainsi, le vice-premier ministre trouve logique que l'avis du conseil communal puisse uniquement être formulé après avoir pris connaissance de l'avis du chef de corps, bien que cela n'ait pas été repris dans le texte. Il estime également – même si cela ne ressort pas du texte – que l'avis du conseil communal doit être positif et qu'il doit donc s'agir d'une approbation. Le ministre part aussi du principe que les images enregistrées seront conservées au moins un mois, alors que le texte ne fait pas mention de cette obligation. Enfin, il estime que la demande motivée doit faire ressortir l'intérêt de la personne à accéder aux images enregistrées, alors qu'en vertu du texte, toute personne filmée y a accès.

L'intervenante estime ensuite – tout comme la Commission de la protection de la vie privée – qu'une autorisation d'installer des caméras de surveillance doit toujours être de durée limitée. Cela permet en effet d'évaluer l'utilité du système à l'occasion de la demande de renouvellement.

En guise de conclusion, Mme Schryvers plaide pour que l'on adapte le texte en projet afin que les caméras

De mogelijkheden van het pictogram zouden kunnen uitgebreid worden door er bijkomende gegevens zoals deze van de verantwoordelijke op aan te brengen.

Het staat evenmin vast wie bevoegd is om toezicht uit te oefenen op het in *real time* bekijken van de beelden.

Alhoewel hij vanzelfsprekend akkoord gaat met het principiële verbod op het heimelijk gebruik van bewakingscamera's, vraagt hij zich wel af of dit ook moet gelden ten aanzien van – bijvoorbeeld – sluikstorters.

Ten slotte merkt de heer Bex op dat de bewijskracht van beelden die niet overeenkomstig de wet zijn opgenomen, niet geregeld is.

*
* *

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) onderschrijft de nood aan nieuwe wetgeving betreffende de bewakingscamera's maar zij voegt daar onmiddellijk aan toe dat deze wetgeving ook doeltreffend moet zijn. De bekommernissen die zij in dit kader geformuleerd heeft, dienen dan ook in dit licht te worden gezien. Zij moet echter vaststellen dat de vice-eersteminister weliswaar een aantal van haar bekommernissen lijkt te delen maar dat hij niet van oordeel is dat het wetsontwerp daarvoor dient te worden aangepast. Zo acht de vice-eersteminister het logisch dat het advies van de gemeenteraad slechts geformuleerd kan worden na kennisname van het advies van de korpschef alhoewel deze link niet in de tekst werd opgenomen. Tevens meent hij dat – al ook blijkt dit evenmin uit de tekst – het advies van de gemeenteraad positief moet zijn en dat het dus om een goedkeuring moet gaan. Ook gaat de minister ervan uit dat de opgenomen beelden ten minste één maand bewaard zullen worden alhoewel de tekst geen gewag maakt van deze verplichting. Ten slotte stelt hij dat uit de gemotiveerde aanvraag een belang moet blijken om toegang te krijgen tot de opgenomen beelden terwijl krachtens de tekst elke gefilmde persoon toegang heeft.

Verder is de spreekster – samen met de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer – van oordeel dat een toelating tot plaatsing van bewakingscamera's altijd van beperkte duur moet zijn. Dit laat immers toe om bij naar aanleiding van de aanvraag tot hernieuwing het nut van het systeem te evalueren.

Ten besluite pleit mevrouw Schryvers ervoor de ontworpen tekst aan te passen zodat de bewakings-

de surveillance puissent aussi être utilisées dans le cadre des sanctions administratives communales.

2. Réponses de M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, constate, en guise d'introduction, que la législation existante n'offre en effet pas de réponse satisfaisante aux évolutions actuelles sur le plan des caméras de surveillance. Toutefois, le gouvernement a jugé cette problématique si importante qu'il a laissé au parlement l'initiative d'élaborer une réglementation en la matière. Après y avoir réfléchi de manière approfondie, le Sénat a adopté à une large majorité un texte nuancé. Si la Chambre le modifiait maintenant et que les deux assemblées ne pouvaient ensuite pas s'entendre sur un texte commun, cela témoignerait d'un manque d'efficacité de la part du Parlement. Bien qu'il ne soit ni l'auteur du texte ni maître du résultat, il estime en outre tout de même devoir avertir le Parlement qu'il doit toujours viser à un résultat applicable dans la pratique. Il estime également que l'on ne peut reporter éternellement la décision.

Ensuite, il examine plus en détail les points de vue de la Commission de la protection de la vie privée.

La Commission déplore que le Sénat n'ait pas suivi son conseil d'appliquer aussi les dispositions en projet à la surveillance par caméras sur le lieu de travail. Le Sénat a cependant pris cette décision de manière délibérée, d'une part, parce que cette matière est déjà réglée par la convention collective de travail n° 68 et que ni les organisations patronales ni les organisations de travailleurs ne jugeaient opportun de toucher à cette convention et, d'autre part, parce que le Conseil d'État jugeait cette exception bel et bien justifiée.

La Commission constate par ailleurs que la disposition sur la validité d'un système de caméras a disparu. La proposition de loi initiale stipulait en effet que le conseil communal ne pouvait autoriser l'exploitation de caméras de surveillance que pour cinq ans au plus. Toute prolongation de l'utilisation de caméras devait être fondée sur une évaluation de l'efficacité et des effets de la surveillance par caméras par le passé. Cette disposition a finalement été supprimée. En ce qui concerne la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à

camera's ook in het kader van de gemeentelijke administratieve sancties zouden kunnen worden ingeschakeld.

2. Antwoorden van de heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, stelt als inleiding vast dat de bestaande wetgeving inderdaad geen sluitend antwoord biedt aan de huidige ontwikkelingen op het vlak van bewakingscamera's. De regering heeft deze problematiek echter dermate belangrijk geacht dat zij het initiatief om hierover tot een regeling te komen aan het Parlement heeft overgelaten. Na hierover uitgebreid te hebben nagedacht, heeft de Senaat met een grote meerderheid een genuanceerde tekst aangenomen. Indien de Kamer deze nu zou wijzigen en de beide assemblees vervolgens niet tot akkoord zouden kunnen komen over een gemeenschappelijke tekst, zou dit getuigen van een weinig daadkrachtig Parlement. Alhoewel hij noch de auteur van de tekst noch de meester van het resultaat is, meent hij er daarenboven toch voor te mogen waarschuwen dat het Parlement een in de praktijk afdwingbaar resultaat voor ogen moet blijven houden. Tevens is hij van oordeel dat een beslissing niet eeuwig kan worden uitgesteld.

Vervolgens gaat hij dieper in op de standpunten van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levensfeer.

De Commissie betreurt dat de Senaat haar advies om de ontworpen bepalingen ook van toepassing te maken op de camerabewaking op de werkplaats niet heeft gevolgd. De Senaat heeft dit echter bewust niet gedaan omdat deze materie reeds geregeld is bij de Collectieve Arbeidsovereenkomst nr. 68 en noch de werkgevers- noch de werknemersorganisaties het aangewezen achtten dat er aan deze overeenkomst zou worden geraakt, enerzijds, en omdat de Raad van State deze uitzondering wél verantwoord vond, anderzijds.

De Commissie stelt vast dat de bepaling over de geldigheid van een camerasysteem is weggevallen. Het oorspronkelijke wetsvoorstel stipuleerde inderdaad dat de gemeenteraad de exploitatie van bewakingscamera's slechts voor ten hoogste vijf jaar kon toestaan. Elke verlenging van het cameragebruik moest stelen op een evaluatie van de doeltreffendheid en de effecten van het cameratoezicht in het verleden. Deze bepaling werd uiteindelijk geschrapt. Wat de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levensfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens

caractère personnel, il est généralement admis que le traitement de données à caractère personnel doit répondre de tout temps aux principes de finalité, d'efficacité, de proportionnalité et de subsidiarité, même si la loi ne le précise pas expressément. Cela vaut également pour le traitement de données visuelles. La surveillance par caméras doit répondre à ces principes pas simplement au moment de l'installation, mais en permanence. Par conséquent, l'utilisation de caméras doit – que ce soit inscrit expressément ou non dans la loi – être évaluée de temps à autre.

La Commission rappelle aussi son conseil de ne pas autoriser des caméras de surveillance installées en des lieux non fermés à filmer des lieux dont on n'est pas le gestionnaire, même si celui-ci a marqué son consentement. Elle estime en effet qu'une infraction au respect de la vie privée ne peut pas être justifiée par le consentement d'un tiers. Le Sénat n'a pas suivi ce raisonnement, parce qu'il considérait que des telles images sont parfois inévitables, si la surveillance par caméras se veut efficace. En revanche, si le gestionnaire n'est pas d'accord, ces images doivent être masquées techniquement.

La Commission formule également des observations concernant l'exemption de l'obligation de déclaration pour les systèmes destinés à un usage personnel ou domestique. Pour ce type de systèmes, le Sénat n'avait initialement prévu qu'un *minimum minimorum* de modalités: pas de déclaration, pas de règles de conservation spécifiques et une exemption de pictogramme pour les vidéoparlophones, les téléphones mobiles et les webcams. Sur l'avis de la Commission, la déclaration a certes été rétablie, mais pas pour les habitations, en raison du principe constitutionnel de l'inviolabilité du domicile, et parce que cette possibilité d'exception est prévue par la directive européenne.

Elle signale également que l'on n'a pas suivi son conseil de renvoyer à l'article 16 de la loi du 8 décembre 1992 en ce qui concerne l'accès aux images. Le Sénat estimait cependant que ce renvoi était superflu eu égard à l'article 4 en projet.

En ce qui concerne les données sensibles visées à l'article 10 en projet, la Commission de la protection de la vie privée a opté pour une déclaration préalable détaillée. Le Sénat a cependant laissé au Roi le soin d'établir le formulaire de demande standard. Rien n'empêche donc que l'arrêté d'exécution concerné prévoit que ce formulaire contienne une case spécifique pour ces données.

betreft, wordt algemeen aangenomen dat de verwerking van persoonsgegevens te allen tijde aan de principes van finaliteit, doelmatigheid, proportionaliteit en subsidiariteit moet voldoen, ook al staat dat niet met zoveel woorden in de wet. Dit geldt ook voor de verwerking van beeldgegevens. Het cameratoezicht moet niet alleen op het ogenblik van de installatie, maar voortdurend aan deze principes voldoen. Bijgevolg moet het cameragebruik – of dat nu *expressis verbis* of niet in de wet staat - van tijd tot tijd geëvalueerd worden.

De Commissie herinnert ook aan haar advies om bewakingscamera's op niet-besloten plaatsen geen beelden te laten maken van plaatsen waarvan men niet de beheerder is ook al heeft men diens toestemming. Zij is immers van oordeel dat een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer niet verantwoord kan worden door de toestemming van een derde. De Senaat heeft deze redenering niet gevolgd omdat hij ervan uitging dat dergelijke beelden soms onvermijdelijk zijn indien de camerabewaking efficiënt wil zijn. Indien de beheerder daarentegen niet akkoord is, dienen deze beelden technisch afgeschermd te worden.

De Commissie formuleert eveneens bedenkingen betreffende de vrijstelling van de meldingsplicht voor systemen voor persoonlijk of huishoudelijk gebruik. De Senaat voorzag voor dergelijke systemen initieel slechts een *minimum minimorum* aan modaliteiten: geen aangifte, geen bijzondere bewaringsregels en een vrijstelling van pictogram voor videoparlofoons, mobiele telefoons en webcams. Op advies van de Commissie werd de aangifte weliswaar opnieuw ingevoerd maar niet voor woningen ingevolge het grondwettelijk beginsel van de onschendbaarheid van de woning en omdat deze uitzonderingsmogelijkheid door de Europese richtlijn voorzien is.

Zij meldt ook dat haar advies om inzake de toegang tot de beelden naar artikel 16 van de wet van 8 december 1992 te verwijzen, niet gevolgd werd. De Senaat was echter van oordeel dat deze verwijzig overbodig was in het licht van het ontworpen artikel 4.

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer heeft met betrekking tot de in het ontworpen artikel 10 bedoelde gevoelige gegevens geopteerd voor een gedetailleerde voorafgaande aangifte. De Senaat heeft de opmaak van het standaardaanvraagformulier echter aan de Koning overgelaten. Niet belet dus dat het desbetreffende uitvoeringsbesluit zou voorzien dat dit formulier een specifiek vak voor deze gegevens zou bevatten.

La disposition juridique conseillée par la Commission en vue d'interdire au juge d'utiliser des images enregistrées de manière illicite n'a pas été inscrite dans le projet de loi. Il revient en effet au juge de déterminer la valeur des preuves qui lui sont présentées. De plus, la mise sur pied d'un système de sanction administrative impliquerait que l'autorité qui en serait chargée pourrait être obligée d'infliger une amende à une autre autorité pour des infractions commises.

Il réagit ensuite aux points de vue de la Ligue des Droits de l'Homme.

Après mûre réflexion, le Sénat a renoncé à une interdiction de principe liée à des exceptions individuelles. Cela entraînerait en effet de nouvelles charges administratives. L'avis préalable de la Commission pour la protection de la vie privée, prévu initialement, s'est par ailleurs heurté à l'opposition de cette Commission, soutenue en la matière par le Conseil d'État. La Commission s'en trouverait en effet surchargée et un avis préalable reviendrait *de facto* à une autorisation préalable, ce que ne prévoit pas la directive européenne. En outre, cela ne cadrerait pas avec le rôle institutionnel de la Commission.

En ce qui concerne les positions de la Ligue au sujet de l'évaluation des systèmes, de la prise d'images de lieux dont on n'est pas gestionnaire et de la force probante d'images obtenues de manière illégale, il renvoie aux réponses qu'il a données à propos des positions de la Commission pour la protection de la vie privée.

En estimant que le projet de loi à l'examen pourrait tout au plus compléter la loi du 8 décembre 1992 sans pouvoir la modifier, la Ligue se fonde sur une lecture erronée de l'article 4 proposé. Le législateur a la faculté de déroger à la législation belge pour autant que les règles européennes et les autres règles internationales soient respectées.

La Ligue considère que les objectifs de la surveillance par caméras sont trop étendus. Le projet de loi autorise d'une façon générale l'installation de caméras de surveillance dont le but est de prévenir, de constater et de déceler les délits contre les personnes ou les biens ou les nuisances au sens de l'article 135 de la nouvelle loi communale, ainsi que de maintenir l'ordre, tandis que les «nuisances» ne sont pas explicitement repris dans l'article 5. L'article en projet 5 stipule cependant que les images en temps réel peuvent être visionnées afin de

De door de Commissie geadviseerde rechtsbepaling om de rechter te verbieden gebruik te maken van wederrechtelijk gemaakte beelden werd niet in het wetsontwerp ingeschreven. Het komt immers de rechter toe de waarde van de hem voorgelegde bewijzen te bepalen. Daarenboven zou het instellen van een administratief sanctiesysteem inhouden dat de overheid die hiermee belast is, mogelijks een andere overheid zou moeten boeten voor gepleegde inbreuken.

Vervolgens reageert hij op de standpunten van de *Ligue des Droits de l'Homme*.

De Senaat heeft na rijp beraad afgezien van een aan individuele uitzonderingen gekoppeld principieel verbod. Dit zou immers nieuwe administratieve lasten met zich brengen. Het initieel voorziene voorafgaand advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levensfeer stuitte ten andere op verzet van deze Commissie die hierbij op de steun van de Raad van State kon rekenen. Door deze maatregel zou de Commissie immers overbelast worden en zou een voorafgaand advies *de facto* neerkomen op een voorafgaande machtiging die niet in de Europese richtlijn voorzien is. Daarenboven zou dit niet overeenstemmen met de institutionele rol van de Commissie.

Betreffende de standpunten van de *Ligue* over de evaluatie van de systemen, het maken van beelden van plaatsen waarvan met niet de beheerder is en de bewijskracht van wederrechtelijk verkregen beelden verwijst hij naar zijn antwoorden aangaande de standpunten van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levensfeer.

Het standpunt van de *Ligue* dat het voorliggende wetsontwerp hoogstens de wet van 8 december 1992 zou mogen aanvullen en deze niet zou mogen wijzigen, steunt op een verkeerde lezing van het ontworpen artikel 4. Het staat de wetgever vrij om van de bestaande Belgische wetgeving af te wijken voor zover de Europese en de overige internationale regels geëerbiedigd worden.

De *Ligue* vindt de doelstellingen van het camera-toezicht te ruim. Het wetsontwerp laat in het algemeen toe bewakingscamera's te plaatsen met als doel misdrijven tegen personen of goederen en overlast in de zin van het artikel 135 van de nieuwe gemeentewet te voorkomen, vast te stellen en op te sporen alsmede de orde te handhaven, terwijl overlast niet uitdrukkelijk vermeld wordt in artikel 5. Het ontworpen artikel 5 stipuleert echter dat beelden in *real time* kunnen bekeken worden met het oog op het ingrijpen bij misdrijven, schade of

permettre une intervention en cas d'infraction, de dommage ou d'atteinte à l'ordre public. Et les «nuisances» peuvent toujours être placées sous un de ces dénominateurs.

Selon la Ligue, le délai de conservation des images est trop long. Le Sénat a au contraire estimé qu'un court délai de conservation impliquait le risque que les images soient déjà détruites au moment où les enquêteurs seraient informés de l'existence des images de surveillance. Le délai d'un mois a dès lors été retenu par analogie avec les prescriptions en vigueur dans d'autres pays, dont la Suède.

Le vice-premier ministre aborde ensuite la remarque de la police fédérale en ce qui concerne les manifestations qui se déroulent sur le territoire de plusieurs communes.

L'affirmation selon laquelle le projet de loi à l'examen n'autoriserait pas la police fédérale à filmer pareilles manifestations du fait qu'elle devrait chaque fois en demander l'autorisation, n'est pas fondée. Conformément à son article 3, le projet de loi à l'examen n'est, en effet, pas applicable à l'installation et à l'utilisation de caméras de surveillance réglées par ou en vertu d'une législation particulière. Dès lors que l'utilisation des caméras en question est réglée par la loi sur la fonction de police pour la police administrative et par la loi du 6 janvier 2003 concernant les méthodes particulières de recherche pour la police judiciaire, il n'y a pas de problème en ce domaine.

Enfin, le vice-premier ministre apporte encore les précisions suivantes:

- la surveillance du domaine public est réservée aux autorités;
- pour de la définition des lieux concernés le Sénat s'est basé sur la terminologie de la Commission de la protection de la vie privée;
- La notion de «gestionnaire des lieux» utilisée dans la proposition de loi initiale a été remplacée, à la demande de cette Commission, par la notion de «responsable du traitement».

3. Répliques

M. Stijn Bex (sp.a-spirit) confirme que le gouvernement a invité le parlement à légiférer en ce qui concerne la problématique des caméras de surveillance. Il se réjouit dès lors des nouveaux éléments présentés par le vice-premier ministre.

ordeverstoring. En overlast kan altijd wel onde een van deze noemers ondergebracht worden.

Volgens de *Ligue* is de bewaartermijn van de beelden te lang. De Senaat was daarentegen van mening dat een korte bewaartermijn het risico inhoudt dat de beelden reeds vernietigd zijn op het ogenblik dat de onderzoekers van het bestaan van bewakingsbeelden op de hoogte zouden worden gebracht. De termijn van één maand werd dan ook genomen naar analogie met de voorschriften in andere landen, waaronder Zweden.

Verder staat hij stil bij de opmerking van de federale politie inzake de betogingen die het grondgebied van verschillende gemeenten bestrijken.

De stelling als zou het wetsontwerp niet toelaten dat de federale politie van dergelijke manifestaties beelden zou maken omdat telkens de toestemming zou moeten worden gevraagd, is ongegrond. Krachtens zijn artikel 3 is het wetsontwerp immers niet van toepassing op de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's die door of krachtens een bijzondere wetgeving geregeld zijn. Aangezien het gebruik van de camera's waarvan sprake, geregeld is via de wet op het Politieambt voor de bestuurlijke politie en door de wet van 6 januari 2003 betreffende de bijzondere opsporingsmethoden voor de gerechtelijke politie, is er op dit vlak geen probleem.

Ten slotte verstrekt de vice-eersteminister nog de volgende verduidelijkingen:

- het toezicht op het openbaar domein is voorbehouden aan de overheid;
- bij de omschrijving van de betrokken plaatsen heeft de Senaat zich gebaseerd op de terminologie gebruikt door de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levensfeer;
- de in het oorspronkelijke wetsvoorstel gehanteerde notie «beheerder van de plaats» werd op vraag van deze Commissie vervangen door de notie «verantwoordelijke voor de verwerking».

3. Replieken

De heer Stijn Bex (sp.a-spirit) bevestigt dat de regering het Parlement heeft uitgenodigd om inzake de problematiek van de bewakingscamera's een wetgevend initiatief te nemen. Hij verheugt zich dan ook over de nieuwe elementen die de vice-eersteminister heeft aangereikt.

Néanmoins, la réponse à deux points importants, à savoir la répartition en catégories des différents lieux et la désignation du responsable du traitement, est encore trop vague pour pouvoir approuver le texte à l'examen en connaissance de cause.

Il demande enfin qu'en dépit du raisonnement du Sénat, selon lequel cette mesure serait déjà prévue implicitement par la législation sur le respect de la vie privée, l'évaluation quinquennale des systèmes de surveillance soit explicitement inscrite dans la loi.

*
* *

M. Dirk Claes (CD&V) souligne l'intérêt d'une bonne législation. Dans cette optique, il est convaincu que l'adoption du projet de loi dans sa forme actuelle constituerait une erreur. C'est la raison pour laquelle il invite le vice-premier ministre à examiner de près les observations constructives de son groupe. Pour plus de facilités, il les énumère:

- la possibilité, prévue à l'article 3, de permettre une exception à la loi en projet par le biais d'une délégation de compétences est contraire à l'article 22 de la Constitution. Cet article prévoit en effet qu'il ne peut y être dérogé qu'en vertu de la loi sur le droit au respect de la vie privée;
- ce n'est pas parce que l'article 5, § 2, prévoit un avis non contraignant du conseil communal que ce dernier a réellement son mot à dire sur l'installation d'un système de surveillance dans un lieu ouvert. Cela aurait par contre été le cas si cette disposition avait imposé l'approbation du conseil communal. L'orientation des services de police et la consultation des habitants concernés pourraient en outre jouer un rôle dans le cadre de cette décision;
- l'article 5, § 3, alinéa 3, dispose certes que le citoyen est informé, au moyen d'un pictogramme, du fait qu'il pénètre dans un lieu ouvert surveillé, mais rien n'est prévu en ce qui concerne la fin de la zone surveillée;
- l'article 5, § 3, alinéa 4, impose l'obtention de l'accord exprès du responsable du traitement pour le lieu ouvert que l'on filme malgré tout mais dont on ne peut pas traiter personnellement les données. Si cette exception est maintenue, il faut veiller à respecter, ici aussi, le devoir d'information à l'égard du citoyen. Par ailleurs, il n'est pas certain que des données soient traitées à cet endroit; il est donc possible qu'il n'y ait pas de responsable du traitement pour ce lieu. Il convient dès lors de prévoir que dans ce cas, l'autorisation doit être donnée par le gestionnaire du lieu;

Niettemin blijft het antwoord op twee belangrijke punten, namelijk de indeling van de verschillende plaatsen en de aanwijzing van de verantwoordelijke voor de verwerking, nog te vaag om de voorliggende tekst met kennis van zaken te kunnen goedkeuren.

Ten slotte pleit hij ervoor dat - ondanks de redenering van de Senaat dat deze maatregel reeds impliciet door de bestaande privacywetgeving is voorzien - de vijfjaarlijkse evaluatie van de bewakingssystemen expliciet in de wet zou worden ingeschreven.

*
* *

De heer Dirk Claes (CD&V) onderstreept het belang van een goede wetgeving. In dit licht is hij ervan overtuigd dat het aannemen van het wetsontwerp in zijn huidige vorm een vergissing zou zijn. Daarom nodigt hij de vice-eersteminister uit om zich diepgaand over de constructieve opmerkingen van zijn fractie te buigen. Om een en ander te vergemakkelijken, zet hij deze op een rijtje:

- de mogelijkheid om - zoals voorzien in het artikel 3 - door middel van een bevoegdheidsdelegatie een uitzondering op deze wet mogelijk te maken, is strijdig met artikel 22 van de Grondwet. Dit artikel bepaalt immers dat enkel bij wet van het recht op privacy kan worden afgeweken;
- het in het artikel 5, § 2, voorziene, niet-bindende advies van de gemeenteraad betekent niet dat deze daadwerkelijk inspraak heeft in de plaatsing van een bewakingssysteem op een niet-besloten plaats. Bij een goedkeuring door de gemeenteraad zou dit wel het geval zijn. Bij deze beslissing zouden daarenboven de sturing van de politiediensten en de raadpleging van de betrokken bewoners een rol zou kunnen spelen;
- het artikel 5, § 3, derde lid, voorziet dat de burger met een pictogram weliswaar geïnformeerd wordt over het begin van een bewaakte niet-besloten plaats, maar niet waar deze ophoudt;
- krachtens artikel 5, § 3, vierde lid, dient men de expliciete toestemming te bekomen van de verantwoordelijke voor de verwerking van de niet-besloten plaats die men ondanks alles toch filmt maar waarvoor men niet zelf de gegevens verwerkt. Indien men deze uitzondering laat bestaan, dient ook hier aan de informatieplicht ten aanzien van de burger te worden voldaan. Daarenboven staat het niet vast dat er op deze plaats gegevens verwerkt worden en dat het dus mogelijk is dat er voor deze plaats dan ook geen verantwoordelijke voor de verwerking is. Daarom verdient het aanbeveling dat de toestemming in dit geval door de beheerder van de plaats gegeven wordt;

- les articles 5, § 4, 6, § 3, et 7, § 3, ne fixent pas de délai de conservation minimum des images filmées. Ces images risquent dès lors d'être effacées avant que les services de police n'apprennent leur existence dans le cadre d'une enquête;

- le conseil communal n'accorde l'approbation précitée que pour trois ans. Cela lui permet d'évaluer régulièrement l'utilité du système de surveillance;

- aux termes de l'article 8, n'importe qui pourrait utiliser des caméras à l'insu des personnes filmées. Il convient d'éviter cette situation en n'accordant l'autorisation de filmer qu'au responsable du traitement;

- la transmission d'images visée à l'article 9, alinéa 3, 2°, est limitée *de facto* aux instructions, étant donné qu'en vertu de cet article, la production d'un mandat du juge d'instruction peut être exigée. Il aurait été préférable d'étendre le champ d'application de cette disposition aux différents services d'inspection et au système des sanctions administratives communales, au lieu de le limiter aux missions de police administrative.

Pour un exposé plus détaillé, l'intervenant renvoie à la justification écrite des différents amendements correspondants.

*
* *

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, déclare que l'objectif du projet de loi à l'examen consiste à lutter contre l'utilisation inconsidérée des caméras de surveillance. Il souligne, à cet égard, que le conseil communal, qui doit légitimer le système de surveillance de manière démocratique, a connaissance de l'analyse technique et juridique préalable des services de police. Dans la pratique, les avis de ces deux instances seront harmonisés.

C. Réunion du 7 février 2007

1. Questions et observations des membres

M. Jean-Claude Maene (PS) souhaite tout d'abord obtenir une réponse aux questions suivantes.

Comment se déroule la procédure d'installation des caméras de surveillance dans les lieux qui n'appartiennent pas clairement à l'une ou l'autre catégorie, comme les gares ou les halls d'immeubles à appartements? Le vice-premier ministre prévoit-il un vade-mecum pour les services qui – contrairement à la Commission de la protection de la vie privée, qui règle les cas douteux *a posteriori* – seront chargés de l'exécution concrète de cette législation?

- de artikelen 5, § 4, 6, § 3, en 7, § 3, zwijgen over de minimum-bewaartijd van de opgenomen beelden. Dit houdt het risico in dat deze reeds gewist zijn vooraleer de politiediensten in het raam van een onderzoek vernemen dat deze bestonden;

- de gemeenteraad verleent zijn hierboven omschreven goedkeuring slechts voor drie jaar. Dit geeft hem de mogelijkheid om op regelmatige basis het nut van het bewakingssysteem te evalueren;

- ingevolge het artikel 8 zou eenieder heimelijke opnames kunnen maken. Dit dient voorkomen te worden door de toestemming om te filmen enkel aan de verantwoordelijke voor de verwerking te verlenen;

- de in het artikel 9, derde lid, 2°, omschreven overdracht van beelden is ingevolge de mogelijkheid om een mandaat van de onderzoeksechter te eisen *de facto* beperkt tot de gerechtelijke onderzoeken. Beter ware het deze uit te breiden tot niet alleen de opdrachten van bestuurlijke politie maar ook tot de verschillende inspectiediensten en tot het stelsel van de gemeentelijke administratieve sancties.

Voor een meer uitgebreide toelichting verwijst de spreker naar de schriftelijke verantwoording bij de verschillende overeenkomende amendementen.

*
* *

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, stelt dat de bedoeling van voorliggend wetsontwerp erin bestaat het lichtzinnig gebruik van bewakingscamera's tegen te gaan. Hierbij wordt benadrukt dat de gemeenteraad, die het bewakingssysteem democratisch dient te legitimeren, kennis heeft van de voorafgaande technische en juridische analyse van de politiediensten. In de praktijk zullen de adviezen van deze beide instanties op elkaar worden afgestemd.

C. Vergadering van 7 februari 2007

1. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Jean-Claude Maene (PS) wenst vooreerst een antwoord op de volgende vragen.

Hoe verloopt de installatieprocedure van bewakingscamera's op plaatsen, zoals een station of de hall van een appartementsgebouw, waarvan niet onmiddellijk duidelijk is tot welke categorie zij behoren? Voorziet de vice-eersteminister een vademecum voor de diensten die – in tegenstelling tot de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, die *a posteriori* twijfelgevallen beslecht - met de concrete uitvoering van deze wetgeving zullen worden belast?

Lors de l'élaboration du projet de loi, a-t-on suffisamment tenu compte des garanties offertes par les articles 9, 10, 12 à 16 de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel?

Le projet de loi à l'examen s'appliquera-t-il aux lieux de travail qui ne sont pas couverts par une disposition de l'une des conventions collectives de travail existantes en ce qui concerne la surveillance par caméras, comme – par exemple – les bâtiments publics?

Comment le projet de loi à l'examen se situe-t-il par rapport à l'article 44 de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police et à la modification annoncée de la loi du 19 juillet 1991 organisant la profession de détective privé?

En ce qui concerne les avis, proposés à l'article 5, du chef de corps et du conseil communal relatifs à l'installation d'un système de surveillance dans un lieu ouvert, il se demande:

- si un avis négatif de l'un et/ou de l'autre équivaut dans les faits à un refus;
- si ces avis peuvent contenir des conditions supplémentaires ou une limitation de durée;
- si le conseil communal disposera de l'avis du chef de corps lorsqu'il discutera de l'avis à formuler;
- si le contenu de l'étude de sécurité et d'efficience qui doit être effectuée par le chef de corps est déjà connu;
- ce qu'il se passera si les deux avis diffèrent.

Enfin, M. Maene demande, dans le cadre des différentes habilitations au Roi, quelles sont les intentions du vice-premier ministre en ce qui concerne les conditions auxquelles devront satisfaire les personnes qui regarderont les images en temps réel.

2. Réponses de M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, répond d'abord aux différentes observations formulées par le groupe CD&V au cours de la réunion du 31 janvier 2007.

Werd er bij de opmaak van het wetsontwerp voldoende rekening gehouden met de garanties, geboden door de artikelen 9, 10, 12 tot 16 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens?

Zal het voorliggend wetsontwerp van toepassing zijn op de arbeidsplaatsen die niet gedekt zijn door een bepaling uit een van de bestaande Collectieve Arbeids-overeenkomsten met betrekking tot de camerabewaking, zoals – bijvoorbeeld – de openbare gebouwen?

Hoe verhoudt onderhavig wetsontwerp zich ten aanzien van het artikel 44 van de wet van 5 augustus 1992 op het Politieambt en van de aangekondigde wijziging van de wet van 19 juli 1991 tot regeling van het beroep van privé-detective?

Met betrekking tot de in het artikel 5 voorgestelde adviezen van de korpschef en van de gemeenteraad inzake de plaatsing van een bewakingssysteem op een niet-besloten plaats, vraagt hij zich af:

- of een negatief advies van de ene en/of de andere overeenkomt met een *de facto*-weigering;
- of deze adviezen bijkomende voorwaarden kunnen bevatten of een beperking *qua* duur kunnen bevatten;
- of de gemeenteraad bij de bespreking naar aanleiding van het uit te brengen advies over het advies van de korpschef zal beschikken;
- of de inhoud van de door de korpschef uit te voeren veiligheids- en doelmatigheidsanalyse reeds bekend is;
- wat er zal gebeuren indien de beide adviezen verschillen.

Ten slotte informeert de heer Maene in het raam van de verschillende machtigingen aan de Koning naar de intenties van de vice-eersteminister betreffende de voorwaarden waaraan de personen die de beelden in *real time* zullen bekijken, zullen dienen te voldoen.

2. Antwoorden van de heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, antwoordt vooreerst op de verschillende opmerkingen die de CD&V-fractie tijdens de vergadering van 31 januari 2007 geformuleerd heeft.

L'article 3, alinéa 1er, en projet dispose que le texte ne sera pas d'application si la surveillance par caméras est réglée par ou en vertu d'une autre loi. Cela signifie effectivement que le texte ne sera pas d'application si une réglementation dérogatoire a été prévue non seulement dans une loi formelle, mais aussi dans un arrêté royal ou ministériel. À cet égard, il y a d'abord lieu de souligner que le Sénat en avait parfaitement conscience. Le but était en effet de ne pas toucher aux réglementations partielles existantes qui sont bien respectées en pratique. À cet égard, il songeait notamment à la loi relative à la police de la sécurité routière, à la loi sur la fonction de police et à la loi sur les méthodes particulières de recherche. Mais aussi à la réglementation existante relative à la vidéosurveillance dans les stades de football. Cette réglementation est contenue dans l'arrêté royal du 12 septembre 1999 concernant l'installation et le fonctionnement de caméras de surveillance dans les stades de football. Par ailleurs, une telle délégation de compétence n'est pas contraire à l'article 22 de la Constitution. Si l'on veut prévoir une réglementation qui déroge à la législation sur la protection de la vie privée, il faut passer par une loi formelle. Rien n'empêche cependant, à la lumière de la spécificité de certains secteurs, de donner, par voie d'arrêté royal ou ministériel, un contenu plus précis aux règles de protection de la vie privée prévues par une loi formelle. C'est précisément l'essence de toutes les réglementations partielles existantes: elles précisent, à la lumière de la spécificité de certains secteurs, les principes vagues définis dans la loi du 8 décembre 1992. Un exemple: la réglementation de la vidéosurveillance dans les stades de football. L'arrêté royal du 12 septembre 1999 précité se fonde sur l'article 10, alinéa 1er, 6°, de la loi du 21 décembre 1998 relative à la sécurité lors des matches de football. Cet article autorise le Roi à déterminer dans quels cas et selon quelles modalités des caméras de surveillance peuvent être installées par les organisateurs de matches de football. Les règles proprement dites en matière de vidéosurveillance sont donc contenues dans un arrêté royal et non dans la loi même. Tant le Conseil d'État que la Commission de la protection de la vie privée ont émis un avis positif, dans la mesure où ils ont considéré que la réglementation était conforme aux principes généraux en vigueur en matière de protection de la vie privée définis dans la loi. C'est pourquoi le vice-premier ministre ne voit aucun inconvénient à ce que le projet de loi ne s'applique pas lorsqu'une réglementation partielle distincte est prévue par arrêté royal ou ministériel, parce que de telles réglementations partielles doivent toujours trouver leur fondement dans une loi formelle et doivent toujours être conformes aux principes généraux en vigueur en matière de protection de la vie privée. Qui plus est, le Conseil d'État et la

Het ontworpen artikel 3, eerste lid, bepaalt dat de tekst niet van toepassing zal zijn indien het camera-toezicht geregeld is door of krachtens een andere wet. Dit houdt inderdaad in dat deze niet van toepassing zal zijn indien een afwijkende regeling is voorzien in een formele wet, maar ook indien een afwijkende regeling voorzien is in een koninklijk of een ministerieel besluit. Hierbij dient er in de eerste plaats op gewezen te worden dat de Senaat zich hier wel degelijk van bewust was. De bedoeling was immers om alle bestaande deelregelingen, die in de praktijk wél goed nageleefd worden, onverlet te raken. Hierbij werd bijvoorbeeld gedacht aan de wet betreffende de politie over het wegverkeer, de wet op het politieambt en de wet op de bijzondere opsporingsmethoden. Maar ook aan de bestaande regeling rond cameratoezicht in voetbalstadions. Deze regeling ligt vervat in het koninklijk besluit van 12 september 1999 betreffende de installatie en de werking van bewakingscamera's in de voetbalstadions. Daarnaast is dergelijke bevoegdheidsdelegatie niet in strijd met artikel 22 van de Grondwet. Wil men een regeling voorzien die afwijkt van de privacywet, dan moet dit gebeuren bij formele wet. Niets belet echter dat, in het licht van de specificiteit van bepaalde sectoren, bij koninklijk of ministerieel besluit nadere invulling wordt gegeven aan de privacybeschermende regels die bij formele wet in voorzien zijn. En dat is nu net de kern van alle bestaande deelregelingen: zij geven – in het licht van de specificiteit van bepaalde sectoren – nadere invulling aan de vage beginselen, bepaald in de wet van 8 december 1992. Een voorbeeld: de regeling voor cameratoezicht in voetbalstadions. Het bovengenoemd koninklijk besluit van 12 september 1999 stoelt op artikel 10, eerste lid, 6°, van de wet van 21 december 1998 betreffende de veiligheid bij voetbalwedstrijden. Dit artikel machtigt de Koning te bepalen in welke gevallen en volgens welke regels bewakingscamera's door de organisatoren van voetbalwedstrijden geïnstalleerd moeten worden. De eigenlijke regels inzake camerabewaking liggen dus vervat in een koninklijk besluit en niet in de wet zelf. Zowel de Raad van State als de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer verleenden een positief advies aangezien zij de regeling in overeenstemming achtten met de algemeen geldende privacybeginselen, zoals bepaald in de wet. Daarom heeft de vice-eersteminister geen probleem met het feit dat het wetsontwerp ook niet van toepassing zal zijn wanneer er bij koninklijk of ministerieel besluit in een aparte deelregeling wordt voorzien omdat dergelijke deelregelingen toch altijd hun grondslag moeten vinden in een formele wet én in overeenstemming moeten zijn met de algemeen geldende privacybeginselen. Daarenboven blijken noch de Raad van State noch de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke

Commission de la protection de la vie privée n'ont visiblement rien à redire puisqu'ils n'ont formulé aucune observation à ce propos.

Le succès de la surveillance par caméra dépend du suivi assuré par la police locale. Aussi est-il essentiel que le chef de corps soit, lui aussi, favorable à la surveillance par caméra. Par ailleurs, l'avis positif du chef de corps implique aussi un certain engagement en ce qui concerne le suivi policier de la surveillance par caméra. Tant les services de police que le conseil communal doivent soutenir le projet de surveillance par caméra. D'où la condition du double avis. L'avis du chef de corps a toutefois une portée différente de celui du conseil communal. Il ne porte, en effet, que sur l'exécution d'une étude de sécurité et d'efficacité et sur la confirmation que la surveillance par caméra projetée respecte les grands principes relatifs à la protection de la vie privée. Ni plus ni moins. Cela découle de l'article 5, § 2, alinéa 2, en projet. L'avis du conseil communal est beaucoup plus large et comporte une décision «politique» sur le projet de surveillance par caméra. En ce qui concerne la proposition visant à informer préalablement et expressément les «riverains» de l'intention d'installer des caméras, il convient de souligner que rien n'empêche les autorités locales d'informer au préalable – voire de consulter – les riverains sur le projet de surveillance par caméra. L'opportunité d'une telle information ou consultation doit toutefois être laissée à l'appréciation du bourgmestre et du conseil communal.

M. Dewael n'est pas favorable à l'obligation d'apposer un pictogramme signalant la fin de la surveillance. À la longue, le domaine public sera couvert de pictogrammes et autres panneaux. Il estime en outre qu'un tel pictogramme signalant la fin de la surveillance est superflu. Le projet de loi à l'examen prévoit, à l'entrée des lieux non fermés, l'installation d'un pictogramme signalant l'existence d'une surveillance par caméra. Dès lors qu'un pictogramme signalant le début de la surveillance doit être apposé à chaque accès aux lieux non fermés, la zone surveillée par caméra est délimitée. Prenons le cas d'une rue commerçante équipée d'un système de surveillance par caméra: un pictogramme signalant le début de la surveillance doit être apposé à chaque accès à cette rue. Le citoyen saura donc parfaitement sur quelle partie du domaine public la surveillance est effective, en fait l'espace situé entre les pictogrammes signalant le début de la surveillance. Le projet de loi à l'examen dispose d'ailleurs également qu'outre le modèle, les informations devant figurer sur le pictogramme

levenssfeer hiermee problemen te hebben aangezien zij hierover geen opmerkingen hebben gemaakt.

Het succes van het cameratoezicht staat of valt met de opvolging door de lokale politie. Daarom is het essentieel dat ook de korpschef achter het cameratoezicht staat. Daartegenover staat ook dat een positief advies van de korpschef een zeker engagement inzake de politionele opvolging van het cameratoezicht inhoudt. Zowel de politiediensten als de gemeenteraad moeten achter het vooropgestelde cameratoezicht staan. Vandaar de dubbele adviesvereiste. Het advies van de korpschef heeft echter een andere draagwijdte dan dit van de gemeenteraad. Het heeft immers enkel betrekking op de uitvoering van een veiligheids- en doelmatigheidsanalyse en de bevestiging dat het vooropgestelde cameratoezicht in overeenstemming is met de grote privacybeginselen. Niet meer en niet minder. Dit volgt uit het tweede lid van het ontworpen artikel 5, § 2. Het advies van de gemeenteraad is veel ruimer en behelst een «politieke» beslissing omtrent het vooropgestelde cameratoezicht. Inzake het voorstel om te voorzien in een uitdrukkelijke voorafgaande kennisgeving aan de «omwonenden» van het voornemen om camera's te plaatsen dient erop te worden gewezen dat niets belet dat de lokale autoriteiten de omwonenden vooraf in kennis stellen - of zelfs raadplegen - over het vooropgestelde cameratoezicht. Het dient echter aan de wijsheid van de burgemeester en de gemeenteraadsleden te worden overgelaten om over de opportuniteit van dergelijke kennisgeving of zelfs raadpleging te oordelen.

De heer Dewael is geen voorstander van een verplicht afmeldingspictogram. Op den duur zou gans het openbaar domein vol staan met pictogrammen en borden. Daarbij acht hij dergelijk afmeldingspictogram ook overbodig. Het wetsontwerp voorziet dat bij de toegang tot de niet-besloten plaats een pictogram geplaatst wordt dat aangeeft dat er camerabewaking plaatsvindt. Doordat er aan elke toegang tot die niet-besloten plaats een aanmeldingspictogram moet staan, wordt de camera-bewaakte zone ook afgebakend. Neem nu een bewaakte winkelstraat: aan elke toegang tot die straat moet er een aanmeldingspictogram staan. De burger zal dus wel degelijk weten op welk deel van het openbaar domein de camerabewaking slaat, namelijk het deel tussen de aanmeldingspictogrammen. Daarbij komt dat het wetsontwerp ook bepaalt dat - benevens het model - ook de op het pictogram te vermelden inlichtingen bij koninklijk besluit dienen te worden bepaald. Niets belet dat in dit kader voorzien wordt dat één van de verplichte vermeldingen betrekking heeft op de aanduiding van de

doivent être fixées par arrêté royal. Rien n'empêche de prévoir dans ce cadre qu'une des mentions obligatoires porte sur la désignation des rues ou places surveillées par caméra. Le vice-premier ministre est disposé à en examiner l'opportunité, en concertation avec la Commission de la protection de la vie privée.

La proposition de loi initiale utilisait la terminologie proposée, à savoir «gestionnaire du lieu». La Commission de la protection de la vie privée a toutefois préconisé l'emploi de la terminologie «responsable du traitement», car il s'agit d'une notion clé dans la directive européenne relative à la protection de la vie privée et dans la loi du 8 décembre 1992, et parce que l'expression «gestionnaire du lieu» pourrait donner lieu à des problèmes d'interprétation. Le Sénat a suivi la commission sur ce point. Aux termes de la loi du 8 décembre 1992, le responsable du traitement est la personne qui est juridiquement et techniquement compétente pour déterminer les finalités et les moyens du traitement de données. Il peut s'agir d'une personne physique ou morale, d'une association de fait ou d'une administration publique. Le fait qu'il traite effectivement des données ou non, n'est pas pertinent. Il suffit qu'il soit, le cas échéant, juridiquement et techniquement compétent pour prendre l'initiative d'un traitement de données. Par conséquent, M. Dewael ne voit pas d'objection à la disposition actuelle qui prévoit qu'il faut obtenir le consentement du responsable du traitement du lieu, lorsqu'il s'agit d'un lieu pour lequel on ne traite pas soi-même les données. Il souligne par ailleurs que cette disposition ne vise pas à habiliter les pouvoirs publics – moyennant le consentement des responsables – à filmer secrètement, donc sans respecter l'obligation d'information du public, certains lieux. Cette disposition ne porte en effet pas préjudice à la règle selon laquelle la surveillance par caméra ne peut porter que sur des lieux ouverts ou, en d'autres termes, sur le domaine public. Il n'est toutefois pas toujours possible de filmer la voie publique sans que l'accès à certains bâtiments apparaisse sur les images. Et c'est à ce problème que la disposition à l'examen entend remédier. L'on pourrait en effet masquer, sur les images, par une manipulation technique, l'accès à tous ces bâtiments. Mais cette opération peut à son tour entraîner qu'une partie du domaine public, du trottoir en l'occurrence, échappe à la surveillance par caméra. La disposition en question vise à en tenir compte en proposant une alternative au masquage technique des images, à savoir le consentement explicite des responsables de ces immeubles pour filmer l'accès à ces bâtiments. S'ils refusent d'y consentir, il ne reste plus d'autre solution que de masquer techniquement les images de l'accès à ce lieu.

camerabewaakte straten of pleinen. Hij is bereid de wenselijkheid hiervan, in samenspraak met de Privacycommissie, nader te onderzoeken.

In het oorspronkelijke wetsvoorstel werd de voorgestelde terminologie, met name de «beheerder van de plaats» gehanteerd. De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer pleitte er echter voor om de terminologie «verantwoordelijke voor de verwerking» te gebruiken omdat dit een sleutelbegrip is in de Europese Privacyrichtlijn en de wet van 8 december 1992 en omdat het begrip «beheerder van de plaats» aanleiding zou kunnen geven voor interpretatieproblemen. De Senaat is deze commissie op dit punt gevolgd. Voor de wet van 8 december 1992 is de verantwoordelijke voor de verwerking «de persoon die juridisch-technisch bevoegd is om de doelstellingen en de middelen voor de verwerking van de gegevens vast te leggen. Het kan een natuurlijk persoon of een rechtspersoon zijn, een feitelijke vereniging of een openbaar bestuur». Of hij effectief gegevens verwerkt of niet doet niets ter zake. Het gaat erom dat hij degene is die in voorkomend geval juridisch-technisch bevoegd is om het initiatief tot een gegevensverwerking te nemen. Bijgevolg ziet de heer Dewael geen probleem in de huidige bepaling die stelt dat men de toestemming moet hebben van de verantwoordelijke voor de verwerking van die plaats, als het gaat om een plaats waarvoor men niet zelf de gegevens verwerkt. Verder beklemtoont hij dat deze bepaling niet beoogt de overheid de mogelijkheid te bieden om - mits toestemming van de verantwoordelijken - bepaalde plaatsen heimelijk, dus zonder naleving van de informatieplicht aan het publiek, te filmen. Deze bepaling doet immers geen afbreuk aan de regel dat het cameratoezicht enkel betrekking kan hebben op de niet-besloten plaats of met andere woorden: het openbaar domein. Het is echter niet altijd mogelijk om de openbare weg te filmen zonder dat de toegang tot bepaalde gebouwen in beeld komt. En het is aan dit probleem dat deze bepaling wil tegemoetkomen. Men zou op de beelden de toegang tot al die gebouwen inderdaad technisch kunnen afschermen. Maar dit kan dan weer tot gevolg hebben dat een deel van het openbaar domein, meer bepaald van de stoep, aan het cameratoezicht ontsnapt. De bepaling in kwestie beoogt hieraan tegemoet te komen door een alternatief voor het technisch afschermen van de beelden aan te reiken, met name: de expliciete toestemming van de verantwoordelijken van die gebouwen om de toegang van die gebouwen in beeld te brengen. Indien deze toestemming weigeren, zit er niets anders op dan de beelden van de toegang tot die plaats technisch af te schermen.

Le projet de loi fixe un délai de conservation maximal à un mois, à moins que les images puissent contribuer à élucider une infraction. Le délai de conservation est trop court pour certains, et trop long pour d'autres. Au Sénat, il y avait pourtant accord sur le fait qu'un délai de conservation très court comporte le risque que les images aient *de facto* déjà été détruites au moment où l'on s'aperçoit qu'elles peuvent contribuer à élucider une infraction. Par conséquent - par analogie à certains autres pays européens, dont la Suède - l'on a opté pour un délai d'un mois. Si les images peuvent continuer à élucider une infraction, elles peuvent être conservées plus longtemps. Cela doit permettre au responsable du traitement de faire usage des images afin de faire valoir ses intérêts légitimes. En effet, il est tout à fait possible que les autorités judiciaires décident, pour des raisons d'opportunité, de ne pas engager de poursuites pénales. La décision d'engager ou non des poursuites n'est pas toujours prise à court terme. Si l'on souhaite ensuite autoriser le gestionnaire à utiliser les images dans le cadre d'une procédure civile visant à obtenir des dommages et intérêts, il faut lui permettre de conserver plus qu'un mois les images qui peuvent servir de preuves. La proposition du groupe parlementaire CD&V n'évoque plus du tout cette possibilité. Ajoutons à cela que, d'un point de vue pratique, il est impossible de prévoir un délai de conservation «minimal» obligatoire. Cela impliquerait en effet l'obligation de filmer en continu - ce qui n'est pas souvent le cas aujourd'hui - et de conserver toutes les images, car ce n'est que plus tard que l'on sait si certaines images peuvent contribuer, ou non, à élucider une infraction. Pour les systèmes analogiques, cela générerait une quantité massive de vidéo-cassettes. En ce qui concerne les images numériques, cette obligation de conservation serait également problématique: en effet, plus la qualité des images est bonne, plus les images occupent de l'espace sur le disque dur de l'ordinateur personnel. Le responsable devra donc imprimer toutes les images, ce qui constitue une charge administrative énorme et renforce encore le risque d'atteinte à la vie privée.

En ce qui concerne la loi du 8 décembre 1992, il est généralement admis que le traitement de données personnelles doit répondre à tout moment aux principes de finalité, d'efficacité, de proportionnalité et de subsidiarité, même si cela ne figure pas textuellement dans la loi. Il en va de même pour le traitement de données constituées par des images, que cela figure ou non explicitement dans la loi relative aux caméras de surveillance. La vidéosurveillance ne doit pas répondre à ce principe uniquement au moment de l'installation, mais de façon permanente. Dès lors, l'utilisation de caméras ne doit pas être évaluée toutes les x années, mais de façon

Het wetsontwerp stelt de maximale bewaringstermijn vast op één maand, tenzij de beelden kunnen bijdragen tot de oplossing van een misdrijf. Voor sommigen is de termijn van één maand te kort, voor anderen te lang. In de Senaat was men het er wel over eens dat een zeer korte bewaringstermijn het risico inhoudt dat de beelden *de facto* al vernietigd zijn op het ogenblik dat men beseft dat de camerabeelden kunnen bijdragen tot de oplossing van een misdrijf. Vandaar dat, naar analogie met bepaalde andere Europese landen, waaronder Zweden, geopteerd werd voor een maximale termijn van één maand. Indien de beelden kunnen bijdragen tot de oplossing van een misdrijf, kunnen zij langer bewaard worden. Dit moet de verantwoordelijke voor de verwerking in de gelegenheid stellen de beelden te benutten met het oog op de behartiging van zijn gerechtvaardigde belangen. Het is immers best mogelijk dat de gerechtelijke autoriteiten om opportuniteitsredenen beslissen geen strafvervolgning in te stellen. De beslissing om al dan niet te vervolgen wordt niet altijd op korte termijn genomen. Wil men de beheerder dan toelaten gebruik te maken van de beelden in een burgerrechtelijke procedure tot het bekomen van schadevergoeding in te stellen, dat moet men hem toelaten de beelden die als bewijsmateriaal kunnen dienen, langer dan één maand te bewaren. Deze mogelijkheid valt in het voorstel van de CD&V-fractie helemaal weg. Daarbij komt nog dat het voorzien van een verplichte «minimale» bewaartermijn vanuit praktisch oogpunt niet haalbaar is. Dit zou immers impliceren dat men verplicht is continu te filmen - wat vandaag vaak niet het geval is - en dat men alle beelden moet bewaren, want het wordt pas achteraf duidelijk of bepaalde beelden kunnen bijdragen tot de oplossing van een misdrijf. Voor analoge systemen zou dit een massa aan videocassettes betekenen. Ook wat digitale beelden betreft, zou dergelijke bewaarplicht voor problemen zorgen: want hoe hoger de beeldkwaliteit, hoe meer plaats de beelden innemen op de harde schijf van de *personal computer*. De verantwoordelijke zal dus alle beelden moeten uitprinten, wat een enorme administratieve overlast vormt en het risico op privacy-schendingen des te groter maakt.

Er wordt wat de wet van 8 december 1992 betreft algemeen aangenomen dat de verwerking van persoonsgegevens te allen tijde aan de principes van finaliteit, doelmatigheid, proportionaliteit en subsidiariteit moet voldoen, ook al staat dat niet met zoveel woorden in de wet. Dit geldt ook voor de verwerking van beeldgegevens. Of dat nu uitdrukkelijk in de camerawet staat of niet. Het cameratoezicht moet niet alleen op het ogenblik van de installatie, maar voortdurend aan deze principes voldoen. En dus moet het cameragebruik niet alleen om de zoveel jaar maar voortdurend geëvalueerd worden. Niets belet evenwel dat de gemeenteraad

continue. Rien n'empêche cependant le conseil communal, lorsqu'il rend son avis, d'autoriser la surveillance par caméras pendant un délai déterminé et de subordonner la prolongation de la vidéosurveillance à une évaluation de son efficacité et de son impact. Le soin d'en décider peut parfaitement être confié aux autorités locales.

Il ressort suffisamment du projet de loi que personne n'est autorisé à filmer de façon cachée dans un lieu où il n'a rien à voir. Il faut tenir compte non seulement de l'article 8, mais aussi des articles 5, 6 et 7. Ces trois derniers articles prévoient que l'on ne peut diriger de caméras de surveillance spécifiquement

vers un lieu pour lequel on n'est pas personnellement responsable du traitement. Il en ressort que, non seulement, on ne peut pas filmer «de façon cachée» dans un lieu avec lequel on n'a rien à voir, mais que l'on ne peut même pas y filmer «ouvertement» ou avec l'accord des personnes filmées. Seul le responsable du traitement du lieu en question est autorisé à organiser une vidéosurveillance spécifique.

À l'heure actuelle, les services de police ne peuvent exiger les images de tiers, sauf à disposer d'un mandat judiciaire. Le Sénat a estimé que les services de police doivent avoir davantage de possibilités d'exiger des images relatives à des lieux fermés. C'est sous cet angle qu'il convient de lire l'article 9, alinéa 3, 2°. Cette disposition prévoit que les images doivent être transmises sans autres formalités aux services de police qui les réclament dans le cadre de leurs missions de police administrative ou judiciaire. Ce n'est que s'il s'agit d'un lieu privé que le responsable du traitement peut subordonner la transmission des images à la production d'un mandat judiciaire. Il est correct d'observer que si les services de police formulent la demande dans le cadre de leurs missions de police administrative, il ne pourra jamais être produit de mandat judiciaire dès lors que les autorités judiciaires ne sont pas compétentes en matière de police administrative. Ceci ne pose cependant pas problème: la police administrative concerne le maintien de l'ordre public qui, à son tour, porte sur le domaine public, et non sur les lieux privés. Les prises d'images de lieux privés n'ont dès lors aucune utilité dans ce cadre.

L'intervenant précise que les mots «l'infraction constatée» désignent n'importe quelle infraction indépendamment de l'identité de la personne qui l'a constatée. Il peut s'agir d'une infraction constatée par le responsable du traitement, d'une plainte ou d'une infraction signalée à la police. La police peut en effet exiger des images qui n'illustrent pas l'infraction mais sur lesquelles figure, par exemple, une personne qui a commis une infraction ailleurs. Les images demandées doivent tou-

het cameratoezicht in het kader van haar advies koppelt aan een bepaalde termijn en de verlenging van het cameratoezicht afhankelijk stelt van een evaluatie van de doeltreffendheid en de effecten van het camera-toezicht. Dit kan echter perfect aan de lokale overheden worden overgelaten.

Het blijkt afdoende uit het wetsontwerp dat niemand heimelijk mag filmen op een plaats waarmee hij niets te zien heeft. Men moet immers niet alleen artikel 8, maar ook de artikelen 5, 6 en 7 voor ogen moeten houden. Deze drie laatste artikelen behelzen elk een bepaling die bepaalt dat men geen camera's mag richten op plaatsen waarvoor men niet zelf de verantwoordelijke voor de verwerking is. Hieruit blijkt niet alleen dat men niet «heimelijk» mag filmen op een plaats, waarmee men niets te zien heeft maar dat men er zelfs niet «openlijk» of mits uitdrukkelijke toestemming van de gefilmde personen mag filmen. Enkel de verantwoordelijke voor de verwerking op die plaats is gerechtigd er specifiek cameratoezicht te organiseren.

Momenteel kunnen de politiediensten geen beelden opeisen van derden tenzij zij een gerechtelijk mandaat hebben. De Senaat was van mening dat de politiediensten over een ruimere mogelijkheid moeten beschikken om beelden die betrekking hebben op besloten plaatsen, op te eisen. Het is in dit licht dat men artikel 9, derde lid, 2°, moet zien. Deze bepaling stipuleert dat de beelden zonder meer bezorgd moeten worden aan de politiediensten die er in het kader van hun opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie om verzoeken. Enkel indien het gaat om private plaatsen, kan de verantwoordelijke voor de verwerking het doorgeven van de beelden afhankelijk stellen van een gerechtelijk mandaat. De opmerking dat, als de politie de vraag richt in het kader van haar opdrachten van bestuurlijke politie, er nooit een gerechtelijk mandaat kan worden voorgelegd omdat de gerechtelijke overheden niet bevoegd zijn voor bestuurlijke politie, is correct. Dit stelt evenwel geen probleem: bestuurlijke politie heeft betrekking op de openbare ordehandhaving en deze heeft dan weer betrekking op het openbaar domein en niet op private plaatsen. In dit kader dienen beeldopnamen van private plaatsen dan ook tot niets.

Daarnaast verduidelijkt de spreker dat met de notie «vastgestelde misdrijf» bedoeld wordt om het even welk misdrijf, ongeacht door wie het vastgesteld werd. Zo kan het gaan om een misdrijf vastgesteld door de verantwoordelijke voor de verwerking, maar ook om een klacht of een aangifte van een misdrijf bij de politie. Het is inderdaad zo dat de politie beelden mag opeisen waarop het misdrijf zelf niet te zien is, maar bijvoorbeeld wel een persoon die elders een misdrijf heeft gepleegd. De

tefois se rapporter, directement ou indirectement, à une infraction. Le groupe CD&V a par ailleurs observé que nombre de fonctionnaires disposent de pouvoirs d'investigation dans le cadre de leurs missions de police administrative spéciale et que les images ne peuvent pas leur être transmises dès lors qu'ils ne font pas partie des services de police et qu'ils ne peuvent donc pas réclamer la transmission d'images. M. Dewael rappelle à cet égard que rien n'empêche le responsable du traitement de transmettre des images aux services de police ou aux autorités judiciaires. Si ces images concernent des «infractions», les services de police sont également habilités à les rechercher et à les constater. Ils peuvent dès lors exiger ces images conformément au point 2°. Il indique ensuite qu'il lui paraît souhaitable de définir explicitement les compétences des services d'inspection spéciale dans les dispositions spécifiques qui les concernent plutôt que dans d'autres dispositions légales. Pour ce qui est des sanctions administratives communales, il tient à souligner qu'elles concernent les infractions commises sur le domaine public. La compétence de la vidéosurveillance du domaine public est réservée aux pouvoirs publics. Il n'aperçoit dès lors pas comment les caméras placées dans des lieux fermés pourraient fournir des images auxquelles s'appliqueraient ces sanctions.

Le vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur précise ensuite la définition des lieux prévue par le projet.

La proposition de loi initiale distinguait quatre types de lieux:

- les lieux publics communaux (exemples: places publiques, rues commerçantes, parkings communaux, parcs et jardins);
- les lieux publics non communaux (exemple: domaine récréatif provincial);
- les lieux accessibles au public (exemples: centres commerciaux, gares et stations de métro, salle des guichets d'une administration publique);
- les lieux privés non accessibles au public (exemples: entreprise, habitation).

D'après la Commission de la protection de la vie privée, cette classification engendrerait toutefois une insécurité juridique. C'est la raison pour laquelle on a opté pour une nouvelle distinction s'inspirant de la terminologie utilisée par cette Commission dans une série d'avis antérieurs concernant la surveillance par caméra:

- lieux ouverts: il s'agit des espaces non délimités par une enceinte et accessibles librement au public, comme la voie publique, les rues commerçantes, les places de marché, les parcs et jardins publics, etc.;

beelden die opgeëist worden, moeten echter wel rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking hebben op een misdrijf. Verder wordt er in de opmerkingen van de CD&V-fractie op gewezen dat heel wat ambtenaren in het kader van de bijzondere bestuurlijke politie opsporingsbevoegdheden genieten en dat de beelden niet aan hen kunnen worden kan overgedragen omdat zij geen politieambtenaren zijn en zij bijgevolg niet gerechtigd zijn de beelden op te vragen. Ten eerste herinnert de heer Dewael er hierbij aan dat niets belet dat de verwerker de beelden aan de politiediensten of de gerechtelijke autoriteiten overdraagt. Indien het gaat om «misdrijven», zijn de politiediensten ook bevoegd voor de opsporing en de vaststelling ervan. Zij kunnen de beelden dan ook overeenkomstig het 2° punt opeisen. Ten tweede, lijkt het hem aangewezen dat de bevoegdheden van de bijzondere inspectiediensten uitdrukkelijk geregeld worden in de specifieke wetgeving die op hen van toepassing is en niet in tal van andere wetgevingen. Wat betreft de gemeentelijke administratieve sancties, wenst hij erop te wijzen dat het hier inbreuken betreft die op het openbaar domein gepleegd worden. Cameratoezicht op het openbaar domein is voorbehouden aan de overheid. Hij ziet dus niet in hoe camera-toezicht op besloten plaatsen beelden kunnen opleveren die relevant zijn in toepassing van deze sancties.

Vervolgens verduidelijkt de vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken de plaatsdefiniëring die in het wetsontwerp is opgenomen.

Het oorspronkelijk wetsvoorstel onderscheidde vier types van plaatsen, namelijk:

- de gemeentelijke openbare ruimte: bijvoorbeeld marktpleinen, winkelstraten, gemeentelijke parkeerterreinen, parken en plantsoenen;
- de niet-gemeentelijke openbare ruimte: bijvoorbeeld een provinciaal recreatiedomein;
- de publiek toegankelijke ruimte: bijvoorbeeld shoppingcentra, trein- en metrostations, maar ook de loketzaal van een publieke administratie;
- de private ruimte, die niet toegankelijk is voor het publiek: bijvoorbeeld een bedrijf, een woning.

Volgens de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zou deze indeling echter tot rechtsonzekerheid leiden. Daarom werd geopteerd voor een nieuw onderscheid dat geïnspireerd is op de terminologie die deze Commissie in een aantal vroegere adviezen in verband met camerabewaking hanteert:

- niet-besloten plaatsen: dit zijn de ruimten die niet door een omsluiting zijn afgebakend, en vrij toegankelijk zijn voor het publiek, zoals daar zijn: de openbare weg, winkelstraten, marktpleinen, parken en plantsoenen, enz.;

- les lieux fermés accessibles au public. Sont visés les bâtiments ou espaces fermés, destinés à l'usage du public, en vue notamment de la fourniture d'un service à ce public. On citera à titre d'exemple: les galeries marchandes, les commerces, les salles de guichets des banques, les cinémas, les restaurants, les hôtels (à l'exception des chambres individuelles), les salles de spectacle, les salles ou terrains de sport et de jeux, mais par exemple aussi les halls, couloirs et quais de gare, etc. De même, le hall d'entrée d'un immeuble à appartements est considéré, en vertu de la jurisprudence de la commission précitée, comme un lieu fermé accessible au public;

- lieux fermés non accessibles au public. Sont visés les bâtiments ou espaces fermés, destinés exclusivement à être utilisés par leurs occupants habituels. Il s'agit ici en tous cas d'une propriété privée ou de lieux destinés à l'usage privé. En voici quelques exemples concrets: l'habitation et ses dépendances, les logements individuels dans les immeubles à appartements, les immeubles de bureaux, les usines, les fermes, etc.

L'intervenant explique ensuite la notion de «responsable du traitement».

La proposition de loi initiale utilisait de manière générale les termes «gestionnaire du lieu». La Commission de la protection de la vie privée a toutefois préconisé l'emploi de la notion de «responsable du traitement», car il s'agit d'une notion clé dans la directive européenne relative à la protection de la vie privée et dans la loi du 8 décembre 1992, et parce que l'expression «gestionnaire du lieu» pourrait donner lieu à des problèmes d'interprétation. Le Sénat a suivi la commission sur ce point. Aux termes de la loi du 8 décembre 1992, le responsable du traitement est «la personne qui est juridiquement et techniquement compétente pour déterminer les finalités et les moyens du traitement de données. Il peut s'agir d'une personne physique ou morale, d'une association de fait ou d'une administration publique». Le fait qu'il traite effectivement des données ou non, n'est pas pertinent. Il suffit qu'il soit, le cas échéant, juridiquement et techniquement compétent pour prendre l'initiative d'un traitement de données, en l'espèce un «traitement d'images». En général, mais pas toujours, il s'agira du gestionnaire du lieu. «Gestionnaire» dans le sens d'«utilisateur habituel». Il est cependant tout à fait possible qu'en vertu d'une disposition légale ou d'une convention, la responsabilité en matière de sécurisation soit confiée, non pas à l'utilisateur habituel, mais au propriétaire ou à l'autorité supérieure.

- voor het publiek toegankelijke besloten plaatsen. Hiermee worden bedoeld besloten gebouwen of ruimten bestemd voor gebruik door het publiek, met name met het oog op de uitoefening van een dienst ten aanzien van dat publiek. Als voorbeelden kunnen aangehaald worden: winkelgalerijen, handelszaken, loketenzalen van banken, bioscopen, restaurants, hotels (met uitzondering van de individuele kamers), spektakelzalen, sport- en spelzalen of -terreinen, maar - bijvoorbeeld - ook stationshallen, - doorgangen en perrons, enz. Ook de inkomhal van een appartementsgebouw wordt ingevolge de rechtspraak van de hoger genoemde commissie als een publiek toegankelijke besloten plaatsen beschouwd;

- niet voor het publiek toegankelijke besloten plaatsen. Hiermee worden bedoeld de besloten gebouwen of ruimten die uitsluitend bestemd zijn voor aanwending door hun gebruikelijke bewoners. Het gaat hier alleszins om private eigendom of plaatsen die voor privaat gebruik bestemd zijn. Enkele concrete voorbeelden zijn: de woning en haar aanhorigheden, de individuele woongelegenheden in appartementsgebouwen, kantoorgebouwen, fabrieken, boerderijen, enz.

Verder belicht de spreker de notie «verantwoordelijke voor de verwerking».

In het oorspronkelijke wetsvoorstel werd overal de terminologie «beheerder van de plaats» gehanteerd. De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer pleitte er echter voor om de notie «verantwoordelijke voor de verwerking» te gebruiken omdat dit een sleutelbegrip is in het kader van de Europese Privacyrichtlijn en de wet van 8 december 1992 en omdat het begrip «beheerder van de plaats» aanleiding zou kunnen geven tot interpretatieproblemen. De Senaat is de commissie op dit punt gevolgd. Voor de wet van 8 december 1992 is de verantwoordelijke voor de verwerking «de persoon die juridisch-technisch bevoegd is om de doelstellingen en de middelen voor de verwerking van de gegevens vast te leggen. Het kan een natuurlijk persoon of een rechtspersoon zijn, een feitelijke vereniging of een openbaar bestuur». Of hij effectief gegevens verwerkt of niet, doet niets ter zake. Het gaat erom dat hij degene is die in voorkomend geval juridisch-technisch bevoegd is om het initiatief tot gegevensverwerking – *in casu* de «verwerking van beeldgegevens» - te nemen. Doorgaans, maar niet altijd, zal dit de beheerder van de plaats zijn. «Beheerder» in de zin van «de gewoontelijke gebruiker». Het is echter best mogelijk dat – ingevolge een wettelijke bepaling of bij overeenkomst – de verantwoordelijkheid inzake beveiliging niet bij de gewoontelijke gebruiker van de plaats maar bij de eigenaar of de hogere overheid berust.

Le vice-premier ministre se penche ensuite sur les conditions à remplir par les personnes qui examineront les images de lieux ouverts en temps réel.

Outre les services de police, seules les catégories de personnes suivantes entrent en ligne de compte:

- le personnel Calog;
- les gardiens de paix;
- les agents de gardiennage privés.

Le vice-premier ministre est d'avis qu'uniquement ces catégories peuvent entrer en ligne de compte parce qu'elle est légalement encadrée de manière stricte. Un projet de loi concret relatif aux gardiens de paix sera examiné au Parlement dans les prochaines semaines. Il y a lieu d'insister à cet égard sur l'expression «entrer en ligne de compte»; les membres du gouvernement doivent en effet encore se concerter en la matière. Surtout d'examiner la question de savoir si seules les deux premières catégories – qui sont des membres du personnel de l'État - peuvent entrer en ligne de compte, ou s'il y a lieu d'inclure dans le système les agents de gardiennage privés, qui travailleraient bien entendu sous le contrôle des pouvoirs publics incitera encore à quelque discussion.

L'intervenant apprécie également le projet de loi à l'examen à l'aune de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel.

Le projet de loi a pour objectif premier de traduire en règles claires un certain nombre de dispositions de cette loi qui donnent lieu, dans la pratique, à des difficultés ou à des interprétations divergentes. L'objectif n'est donc pas de mettre hors jeu cette loi en tant que telle mais de clarifier un certain nombre de règles. En effet:

- l'article 9 de cette loi traite du devoir d'information. Le projet de loi à l'examen n'y déroge pas. Il dispose seulement qu'il est satisfait au devoir d'information en apposant un pictogramme qui doit comprendre un certain nombre d'informations. Pour déterminer les données qui doivent figurer sur ce pictogramme, il conviendra naturellement de se baser sur cet article 9;
- les articles 10 et 12 de la loi sur la protection de la vie privée restent en vigueur, étant entendu que la personne concernée devra motiver sa demande de consultation et de rectification. Dans le contexte de la surveillance par caméras, le droit à la rectification des images ne peut être perçu que comme un droit à la destruction des images. L'obligation de motivation doit

Vervolgens staat de vice-eersteminister stil bij de voorwaarden waaraan de personen die de beelden van niet-besloten plaatsen in *real time* zullen bekijken, zullen dienen te voldoen.

Behoudens de politiediensten kunnen enkel de volgende categorieën van personen in aanmerking komen:

- Calog personeel;
- gemeenschapswachten;
- private bewakingsagenten.

De vice-eersteminister meent enkel deze categorieën in aanmerking kunnen komen omdat zij op strikte wijze wettelijk omkaderd zijn. Wat de gemeenschapswachten betreft, zal er in de komende weken een concreet wetsontwerp in het Parlement besproken worden. Hierbij wordt ook de term «in aanmerking komen» benadrukt. Er moet hierover in de schoot van de regering immers nog overlegd worden. Vooral de vraag of enkel de eerste twee categorieën, die overheidspersoneel zijn, of ook private bewakingsagenten, die dan uiteraard onder regie van de overheid werken, in aanmerking moeten komen, zal nog wel aanleiding geven tot enige discussie.

Ook toetst de spreker het voorliggend wetsontwerp aan de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levensfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

Het wetsontwerp heeft in de eerste plaats tot doel om een aantal bepalingen van deze wet, die in de praktijk tot moeilijkheden of tot divergente interpretaties en toepassingen leiden, naar duidelijke regels te vertalen. De bedoeling is dus niet om deze wet als zodanig buiten spel te zetten maar wel om een aantal regels te verduidelijken. Inderdaad:

- artikel 9 van deze wet handelt over de informatieplicht. Voorliggend wetsontwerp doet hieraan geen afbreuk. Het bepaalt alleen dat er aan de informatieplicht wordt voldaan door een pictogram te plaatsen dat een aantal vermeldingen moet bevatten. Bij de bepaling van de gegevens die op dat pictogram moeten staan, zal men uiteraard uitgaan van dit artikel 9;
- ook de artikelen 10 en 12 van de privacywet blijven van kracht, met dien verstande dat betrokkene zijn aanvraag tot inzage en verbetering van de beelden wel zal moeten motiveren. Het recht tot verbetering van de beelden kan in het kader van cameratoezicht enkel gezien worden als het recht op vernietiging van de beelden. De motiveringsvereiste moet het mogelijk maken

permettre de mettre en balance les intérêts de la personne concernée et les intérêts pour la sécurité. Cette évaluation est d'abord réalisée par le responsable du traitement et les services de police et, en deuxième instance – en cas de litige – par la Commission de la protection de la vie privée et par le juge;

- les articles 13, 14, 15*bis* et 16 de la loi du 8 décembre 1992 restent également entièrement valables.

Enfin, le vice-premier ministre clarifie l'article 3, alinéa 1er, en projet.

Cette disposition prévoit que la loi sur les caméras n'est pas d'application si la surveillance par caméras est réglée par ou en vertu d'une autre loi. Les auteurs ont voulu ainsi ne pas porter atteinte à l'application des réglementations partielles existantes en matière de surveillance par caméras – qui sont effectivement appliquées dans la pratique. À cet égard, il est cependant souligné que le fait que ce projet de loi n'est pas d'application n'empêche pas la loi du 8 décembre 1992 de s'appliquer intégralement pour tous les points qui ne seraient pas réglés explicitement par ces réglementations partielles. La question de savoir si la surveillance par caméra est suffisamment réglée dans toutes ces réglementations doit cependant faire l'objet d'un débat distinct, car elle sort du cadre de la discussion du projet de loi à l'examen. Quelques exemples:

- L'article 44/1 de la loi sur la fonction de police constitue la base de l'ensemble des interventions des services de police dans le cadre de leurs compétences en matière de police administrative. On peut se demander – étant donné que leurs compétences dans le cadre de leurs activités de police judiciaire sont réglées minutieusement par la loi sur les méthodes particulières de recherche – s'il ne serait pas nécessaire de créer un cadre légal étendu relatif aux méthodes en matière de police administrative. On pourrait songer, à cet égard, à une réglementation particulière en matière de surveillance par caméras, mais aussi, par exemple, à des règles spécifiques en matière de filature de personnes. Cette problématique mérite un débat distinct qui dépasse le débat sur la surveillance par caméras;

- Un projet de loi concret modifiant la loi du 19 juillet 1991 organisant la profession de détective privé est en préparation. L'utilisation de caméras par les détectives privés doit de toute façon être évaluée à la lumière d'une révision générale de cette loi. Cette révision a en effet précisé pour objectif de mettre l'ensemble des moyens et des méthodes utilisés par les détectives privés en conformité avec les grandes principes de la protection de la vie privée;

- Le texte à l'examen ne s'appliquera pas à la surveillance par caméras sur le lieu de travail, c'est-à-dire

de belangen van de betrokkene af te wegen tegen de op het spel staande veiligheidsbelangen. Deze beoordeling gebeurt in eerste instantie door de verwerker en de politiediensten en in tweede instantie – in geval van geschil – door de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de rechter;

- ook de artikelen 13, 14, 15*bis* 16 van de wet van 8 december 1992 blijven onverkort gelden.

Ten slotte verduidelijkt de vice-eersteminister het ontworpen artikel 3, eerste lid.

Deze bepaling stipuleert dat de camerawet niet van toepassing is indien het cameratoezicht geregeld is door of krachtens een andere wet. Op die manier hebben de opstellers de bestaande deelregelingen inzake camera-toezicht – die in de praktijk wél toegepast worden – onverlet willen laten. Hierbij wordt er wel op gewezen dat het feit dat dit wetsontwerp niet van toepassing is, niet wegneemt dat de wet van 8 december 1992 voor alle punten die niet uitdrukkelijk geregeld in die deelregelingen zouden zijn, onverkort van toepassing is. De vraag of het cameratoezicht in al deze regelingen op afdoende wijze geregeld is moet echter gesteld worden in het kader van een apart debat en niet in het kader van de voorliggend wetsontwerp. Enkele voorbeelden:

- artikel 44/1 van de wet op het politieambt vormt de basis voor het ganse optreden van de politiediensten in het kader van hun bevoegdheden inzake bestuurlijke politie. Men kan zich de vraag stellen of er - gelet op het feit dat hun bevoegdheden in het kader van hun activiteiten van gerechtelijke politie minutieus geregeld zijn in de wet op de bijzondere opsporingsmethodes - ook geen nood is aan een uitgebreid wettelijk kader betreffende de methodes inzake bestuurlijke politie. Hierbij kan gedacht worden aan een bijzondere regeling inzake cameratoezicht, maar bijvoorbeeld ook aan specifieke regels inzake het «volgen» van personen. Deze problematiek verdient een apart debat dat dit van het camera-toezicht overstijgt;

- een concreet wetsontwerp houdende wijziging van de wet van 19 juli 1991 tot regeling van het beroep van privé-detective wordt voorbereid. Het gebruik van camera's door privé-detectives moet in ieder geval geëvalueerd worden in het licht van een algemene herziening van deze wet. Deze herziening heeft immers net tot doel het geheel van de door private speurders gehanteerde middelen en methodes in overeenstemming te brengen met de grote privacybeginselen;

- de voorliggende tekst zal niet van toepassing zijn op het cameratoezicht op de werkplaats. Hiermee wordt

à la surveillance par caméras des personnes qui y travaillent. En ce qui concerne le secteur privé, la surveillance par caméras sur le lieu de travail est réglée par la Convention collective de travail n° 68. Cette convention, qui a été rendue obligatoire, a précisément pour objectif de traduire les principes vagues de la loi du 8 décembre 1992 dans des règles concrètes en matière de surveillance par caméras dans le cadre de la relation entre employeurs et travailleurs. Elle ne s'applique pas au secteur public. Pour ce secteur, la loi précitée reste dès lors intégralement d'application pour toute surveillance par caméras sur le lieu de travail.

3. Répliques

Mme Katrien Schryvers (CD&V) insiste sur le fait que son groupe est partisan d'une réglementation légale, à condition que celle-ci soit de bonne qualité. Dans ce contexte, elle avait espéré une discussion ouverte et approfondie avec le vice-premier ministre. Elle regrette dès lors qu'il fasse peu de cas des observations constructives de son groupe, rendant tout débat sérieux impossible.

L'intervenante constate en outre que le vice-premier ministre approuve certes un certain nombre de ces observations, mais que celles-ci ne sont pas reprises en tant que telles dans le projet de texte. Il s'agit concrètement de:

- l'approbation par le conseil communal de la demande d'installation d'un système de surveillance dans un lieu non fermé, après avoir pris connaissance de l'avis du chef de corps;
 - l'évaluation d'un système de surveillance;
 - une procédure cohérente pour la consultation des images réalisées. En effet, le projet de texte n'est pas clair: il prévoit, d'une part, que toute personne filmée peut obtenir cet accès et que, d'autre part, une demande motivée doit être introduite à cet effet;
- l'installation d'un pictogramme signalant la fin de la surveillance par caméra;
 - la durée de conservation minimale des images, de manière à ce que l'utilisation éventuelle de celles-ci par les services de police soit garantie pendant un certain temps, sans risque qu'elles soient prématurément détruites en raison d'une durée de conservation extrêmement courte.

*
* *

M. Stijn Bex (sp.a-spirit) est satisfait de l'interprétation large donnée par le vice-premier ministre à la dé-

bedoeld: cameratoezicht ten overstaan van de personen die er werkzaam zijn. Wat de privé-sector betreft, wordt het cameratoezicht op de werkplaats geregeld via de Collectieve Arbeidsovereenkomst nr. 68. Deze overeenkomst, die algemeen verbindend is verklaard, heeft net tot doel de vage beginselen van de wet van 8 december 1992 te vertalen naar concrete regels inzake cameratoezicht in de verhouding tussen werkgevers en werknemers. Zij is niet van toepassing op de openbare sector. Voor deze sector geldt bijgevolg dat de bovengenoemde wet onverkort van toepassing blijft op elk cameratoezicht op de werkvloer.

3. Replieken

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) benadrukt dat haar fractie voorstander is van een wettelijke regelgeving op voorwaarde dat deze van goede kwaliteit is. In deze context had zij gehoopt op een open en grondige discussie met de vice-eersteminister. Zij betreurt dan ook dat hij de constructieve opmerkingen van haar fractie wegwaift zodat een degelijk debat niet mogelijk is.

Daarenboven stelt de spreekster vast dat de vice-eersteminister een aantal van deze opmerkingen weliswaar blijkt te onderschrijven maar dat deze niet als dusdanig in de ontworpen tekst zijn opgenomen. *In concreto* betreft het:

- de goedkeuring door de gemeenteraad van de aanvraag tot installatie van een bewakingsstelsel op een niet-besloten plaats na kennisname van het advies van de korpschef;
 - de evaluatie van een bewakingsstelsel;
 - een sluitende procedure betreffende de inzage in de gemaakte beelden. De voorliggende tekst is inderdaad niet duidelijk: enerzijds wordt immers bepaald dat iedereen die gefilmd wordt, deze toegang kan verkrijgen, en anderzijds wordt daarvoor een gemotiveerde aanvraag opgelegd;
- het plaatsen van een afmeldingspictogram;
- de minimum-bewaartijd van de beelden zodat het eventueel gebruik ervan door de politiediensten gedurende een bepaalde tijd gewaarborgd wordt zonder risico dat deze – ingevolge een uiterst korte bewaartijd – voortijdig vernietigd worden.

*
* *

De heer Stijn Bex (sp.a-spirit) is blij met de ruime interpretatie die de vice-eersteminister geeft aan de be-

termination des différents lieux et du fait que le conseil communal ait le dernier mot en ce qui concerne la demande d'installation d'un système de surveillance dans un «lieu non fermé».

Il souhaite en outre savoir si la notion de «fins personnelles ou domestiques» qui est reprise à l'article 7, §2, alinéa 3, en projet, conduit à limiter la dispense de notification aux images réalisées dans l'habitation privée.

Enfin, M. Bex ne comprend pas pourquoi un responsable du traitement détruirait rapidement les images réalisées.

*
* *

M. Jean-Claude Maene (PS) se réjouit également des précisions fournies par le vice-premier ministre, qui apportent au texte les nuances nécessaires. Il souhaite néanmoins obtenir une réponse aux questions concrètes suivantes:

- les dispositions relatives à l'assistance aux personnes en danger s'appliquent-elles également aux personnes qui visionnent en temps réel les images filmées dans des lieux ouverts et dans des lieux fermés accessibles au public?
- l'obligation de signaler une infraction constatée s'applique-t-elle à un fonctionnaire qui a accès à des images de surveillance?

*
* *

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, espère que sa réponse circonstanciée témoigne à suffisance de l'intérêt qu'il accorde aux observations du groupe CD&V. Compte tenu des développements sur le terrain, il serait toutefois irresponsable de ne pas régler avec diligence la problématique des caméras de surveillance, même si cette première étape n'exclut nullement que le texte en projet devra encore être affiné à l'avenir.

Il confirme enfin que les personnes qui visionnent en temps réel les images sont soumises aux dispositions relatives à l'assistance à personne en danger et que les fonctionnaires sont toujours tenus de signaler une infraction constatée.

*
* *

paling van de verschillende plaatsen en met het feit dat de gemeenteraad het laatste woord heeft inzake de aanvraag tot plaatsing van een bewakingsstelsel op een «niet-besloten plaats».

Daarnaast wenst hij te vernemen of de notie «persoonlijk of huiselijk gebruik» die in het ontworpen artikel 7, §2, derde lid, voorkomt, ertoe leidt dat de vrijstelling van mededeling beperkt wordt tot beelden die in de privéwoning worden gemaakt.

Ten slotte is het de heer Bex niet duidelijk waarom een verantwoordelijke voor de verwerking de gemaakte beelden snel zou vernietigen.

*
* *

De heer Jean-Claude Maene (PS) is eveneens verheugd over de nauwkeurige verduidelijkingen van de vice-eersteminister die de voorliggende tekst van de nodige nuances voorzien. Toch wenst hij nog een antwoord op de volgende concrete vragen:

- gelden de bepalingen inzake het verlenen van bijstand aan personen in gevaar ook voor de personen die de beelden, gemaakt op niet-besloten en op voor het publiek toegankelijk besloten plaatsen, in *real time* bekijken?
- geldt voor een ambtenaar die toegang krijgt tot bewakingsbeelden, de verplichting om een vastgesteld misdrijf te melden?

*
* *

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, hoopt dat uit zijn omstandig antwoord op de opmerkingen van de CD&V-fractie moge blijken dat hij deze niet zomaar wegwuift. Rekening houdende met de ontwikkelingen op het terrein zou het evenwel onverantwoord zijn om niet met bekwame spoed de problematiek van de bewakingscamera's te regelen. Deze eerste stap sluit echter geenszins uit dat de ontworpen tekst in de toekomst nog zal moeten verfijnd worden.

Ten slotte bevestigt hij dat de personen die de beelden in *real time* bekijken, onderworpen zijn aan de bepalingen inzake het verlenen van bijstand aan personen in gevaar en dat de ambtenaren steeds verplicht zijn om een vastgesteld misdrijf te melden.

*
* *

Mme Katrien Schryvers (CD&V) a conscience que l'on ne peut continuer à reporter la décision. Elle retient en outre de la réponse détaillée du ministre aux observations formulées par son groupe, l'intention du ministre de souscrire à une série d'entre elles. Le projet de loi se limite donc à créer un cadre qui devra impérativement être comblé à l'avenir.

En ce qui concerne le délai minimal de conservation, Mme Schryvers fait observer que les images peuvent constituer des éléments de preuve en cas d'infractions qui ne se situent pas dans le champ du système. Elle cite, à titre d'exemple, les images de propos racistes enregistrées par une caméra installée dans le cadre de la lutte contre les vols à l'étalage. Dans ce contexte, le responsable du traitement pourrait détruire ces images, si bien qu'elles ne pourraient plus être utilisées pour l'objectif secondaire.

V. — DISCUSSION DES ARTICLES

Articles 1er et 2

Ces articles ne donnent lieu à aucune observation.

Art. 3

Mme Katrien Schryvers (CD&V) et M. Dirk Claes (CD&V) présentent un amendement (n° 3, DOC 51 2799/003), qui tend à remplacer les mots «par ou en vertu d'une» par les mots «par une».

Mme Katrien Schryvers (CD&V) retire cet amendement.

Art. 4

Cet article ne donne lieu à aucune observation.

Art. 5

M. Dirk Claes (CD&V) et Mme Katrien Schryvers (CD&V) présentent un amendement (n° 4, DOC 51 2799/003) qui tend à remplacer le § 2 de sorte à faire dépendre l'installation d'un système de surveillance dans un lieu ouvert de l'approbation du conseil communal. L'avis du chef de corps, l'orientation des services de police et la consultation des habitants concernés doivent jouer un rôle dans cette décision.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) beseft dat men een beslissing niet kan blijven uitstellen. Uit het uitvoerig antwoord van de vice-eerstminister op de opmerkingen van haar fractie blijkt daarenboven zijn intentie om bepaalde hiervan te onderschrijven. Met het wetsontwerp wordt dan ook niet meer dan een kader gecreëerd dat in de toekomst onvermijdelijk aangevuld zal moeten worden.

Inzake de minimum-bewaartermijn roept mevrouw Schryvers op om niet voorbij te gaan aan het feit dat beelden als bewijsmateriaal kunnen dienen bij misdrijven die niet in de lijn liggen van het systeem. Als voorbeeld hiervan kunnen de beelden genoemd worden van racistische uitlatingen opgenomen door een camera die opgesteld staat in het kader van de bestrijding van winkeldiefstallen. In die zin zou de verantwoordelijke van de verwerking deze beelden kunnen vernietigen zodat zij niet meer voor het secundaire doel kunnen worden aangewend.

V. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikelen 1 en 2

Deze artikelen vergen geen bijkomende bespreking.

Art. 3

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) en de heer Dirk Claes (CD&V) dienen amendement nr. 3 (DOC 51 2799/003) in. Dit amendement strekt ertoe in het tweede lid de woorden «door of krachtens» te vervangen door het woord «bij».

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) trekt dit amendement in.

Art. 4

Dit artikel vergt geen bijkomende bespreking.

Art. 5

De heer Dirk Claes (CD&V) en mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) dienen amendement nr. 4 (DOC 51 2799/003) in dat beoogt §2 te vervangen zodat de plaatsing van een bewakingssysteem op een niet-besloten plaats zal afhangen van de goedkeuring van de gemeenteraad. Bij deze beslissing dienen het advies van de korpschef, de sturing van de politiediensten en de raadpleging van de betrokken bewoners een rol te spelen.

Mme Katrien Schryvers (CD&V) estime en effet que le conseil communal doit approuver formellement l'installation d'un système de surveillance après avoir pris connaissance de l'avis du chef de corps. Cet avis doit en tout état de cause renvoyer à l'étude de sécurité et d'efficience qui a été réalisée et confirmer qu'une installation éventuelle répond aux principes de la loi du 8 décembre 1992.

Mme Corinne De Permentier (MR) demande au vice-premier ministre de lui confirmer que l'avis du chef de corps visé dans ce paragraphe n'est pas contraignant. Il lui demande également de lui indiquer si les conseils communaux peuvent prendre des mesures plus restrictives que celles prévues par le projet de loi.

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, répond à cet amendement et à la question concernant la nature de l'avis du chef de corps en renvoyant aux explications qu'il a fournies lors de la discussion générale. Il ajoute que le conseil communal peut imposer des conditions supplémentaires. La réglementation en projet délimite en effet un cadre général que chaque conseil communal peut assortir de conditions supplémentaires.

M. Dirk Claes (CD&V) et Mme Katrien Schryvers (CD&V) présentent l'amendement n° 5 (DOC 51 2799/003) tendant à disposer, au § 3, alinéa 3, qu'un pictogramme doit également informer le citoyen lorsqu'il quitte un lieu ouvert surveillé.

M. Dirk Claes (CD&V) et Mme Katrien Schryvers (CD&V) présentent l'amendement n° 6 (DOC 51 2799/003) tendant à indiquer, à l'alinéa 4 de ce paragraphe, que le responsable du traitement ne peut pas filmer les lieux ouverts dont il n'est pas le gestionnaire, sauf accord exprès du gestionnaire de ces lieux.

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, répond à ces deux amendements en renvoyant aux explications qu'il a fournies lors de la discussion générale.

Mme Corinne De Permentier (MR) s'interroge, relativement au § 4, alinéa 1er, sur les sanctions prévues en cas d'usage abusif des informations recueillies au cours du visionnage d'images en temps réel.

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, précise que les abus peuvent d'abord être punis par les sanctions pénales prévues à l'article 13 en projet. Par ailleurs, le contrevenant peut également

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) meent inderdaad dat de gemeenteraad de plaatsing van een bewakingsstelsel formeel moet goedkeuren na kennis te hebben genomen van het advies van de korpschef. Dit advies dient hoe dan ook te verwijzen naar de veiligheids- en doelmatigheidsanalyse die werd uitgevoerd en te bevestigen dat een eventuele plaatsing beantwoordt aan de beginselen van de wet van 8 december 1992.

Mevrouw Corinne De Permentier (MR) vraagt van de vice-eersteminister de bevestiging dat het in deze paragraaf voorgesteld advies van de korpschef niet-bindend is. Tevens informeert zij naar de mate waarin de gemeenteraad maatregelen kan voorzien die verder gaan dan deze die in het wetsontwerp voorzien zijn.

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, verwijst voor zijn antwoord op het amendement en met betrekking tot de aard van het advies van de korpschef naar zijn toelichting in het raam van de algemene bespreking. Hij voegt daaraan toe dat de gemeenteraad bijkomende voorwaarden kan opleggen: de ontworpen regeling is inderdaad een algemeen kader waar elke gemeenteraad bijkomende voorwaarden kan aan toevoegen.

De heer Dirk Claes (CD&V) en mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) dienen amendement nr. 5 (DOC 51 2799/003) in met de bedoeling in § 3, derde lid, te voorzien dat een pictogram de burger ook informeert over het einde van een bewaakte niet-besloten plaats.

De heer Dirk Claes (CD&V) en mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) dienen amendement nr. 6 (DOC 51 2799/003) in. Hiermee beogen de indieners in het vierde lid van deze paragraaf in te schrijven dat de verantwoordelijke voor de verwerking een niet-besloten plaats waarvoor hij niet zelf de gegevens verwerkt, slechts kan filmen indien hij over de toestemming van de beheerder van de plaats beschikt.

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, verwijst voor zijn antwoord op deze beide amendementen naar zijn verduidelijking in het raam van de algemene bespreking.

Mevrouw Corinne De Permentier (MR) informeert met betrekking tot § 4, eerste lid, naar de sancties voor misbruik van de kennis opgedaan bij het in *real time* bekijken van de beelden.

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, verduidelijkt dat misbruiken vooreerst gestraft kunnen worden door de in het ontworpen artikel 13 voorziene strafsancities. Ver-

être sanctionné en application des dispositions statutaires qui lui sont applicables. Pour le personnel des services de police, il s'agit du code de déontologie. Pour les agents de sécurité, il renvoie au projet de loi relatif aux gardiens de la paix.

M. Dirk Claes (CD&V) et Mme Katrien Schryvers (CD&V) présentent un amendement (n° 1, DOC 51 2700/002) tendant à supprimer les mots «susceptibles d'être» à l'alinéa 2 de ce paragraphe.

*M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, répond que l'arrêté royal dont question dans cet alinéa porte sur les catégories de personnes qui – outre la police – peuvent être chargées du visionnage des images. Les autorités locales pourront toujours choisir de réserver le visionnage des images à la police, pour autant que la *community-policing* ne soit pas mise en péril. Cette possibilité de choix au niveau local transparait clairement du texte français, qui parle des «personnes susceptibles d'être habilitées à pratiquer le visionnage». Si les mots «susceptibles d'être» sont vus dans cette optique, ils ont effectivement un sens.*

M. Dirk Claes (CD&V) et Mme Katrien Schryvers (CD&V) présentent un amendement (n° 7, DOC 51 2700/003), qui tend à introduire à l'alinéa 4 de ce paragraphe un délai de conservation minimum des images enregistrées dans un lieu ouvert.

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, répète, en ce qui concerne cet amendement, l'explication donnée dans le cadre de la discussion générale.

M. Dirk Claes (CD&V) et Mme Katrien Schryvers (CD&V) présentent un amendement (n° 8, DOC 51 2700/003), tendant à ajouter un § 5, réglant l'évaluation triennale des systèmes de surveillance.

Concernant cet amendement, *M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, renvoie également aux précisions qu'il a données dans le cadre de la discussion générale.*

Art. 6

M. Dirk Claes (CD&V) et Mme Katrien Schryvers (CD&V) présentent un amendement (n° 9, DOC 51 2799/003), qui tend à prévoir au § 3 un délai de conservation

der kan de overtreder gestraft worden met toepassing van de statutaire bepalingen die op hem van toepassing zijn. Voor het personeel van de politiediensten is dit de deontologische code. Voor de stadswachten verwijst hij naar het wetsontwerp op de gemeenschaps-wachten.

De heer Dirk Claes (CD&V) en mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) dienen amendement nr. 1 (DOC 51 2799/002) in om in het tweede lid van deze paragraaf het woord «kunnen» weg te laten.

*De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, antwoordt dat het koninklijk besluit waarvan in dit lid sprake is, betrekking heeft op de categorieën van personen die - naast de politie - kunnen belast worden met het bekijken van de beelden. De lokale overheid zal er nog altijd voor kunnen kiezen om het bekijken van de beelden voor te behouden aan de politie, voor zover dit de *community-policing* niet in het gedrang brengt. Deze lokale keuzemogelijkheid blijkt duidelijk uit de Franse tekst, die spreekt van «*les personnes susceptibles d'être habilitées à pratiquer le visionnage*». Indien het woord «kunnen» vanuit deze optiek bekeken wordt, heeft het dus wel degelijk zin.*

De heer Dirk Claes (CD&V) en mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) dienen amendement nr. 7 (DOC 51 2799/003) in. Dit amendement beoogt in het vierde lid van deze paragraaf een minimum-bewaartijd in te voeren voor de op een niet-besloten plaats opgenomen beelden.

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, herinnert inzake dit amendement aan zijn toelichting in het raam van de algemene bespreking.

De heer Dirk Claes (CD&V) en mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) dienen amendement nr. 8 (DOC 51 2799/003) in om een nieuwe § 5 toe te voegen waarin de driejaarlijkse evaluatie van de bewakingssystemen geregeld wordt.

Ook met betrekking tot dit amendement verwijst *de heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, naar zijn verduidelijking in het kader van de algemene bespreking.*

Art. 6

De heer Dirk Claes (CD&V) en mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) dienen amendement nr. 9 (DOC 51 2799/003) in dat beoogt in § 3 een minimum-bewaartijd

minimum des images enregistrées dans un lieu fermé accessible au public.

Mme Katrien Schryvers (CD&V) précise que cet amendement doit être lu en corrélation avec l'amendement n° 7.

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, renvoie également, à propos de cet amendement, à ses explications dans le cadre de la discussion générale.

Art. 7

M. Dirk Claes (CD&V) et Mme Katrien Schryvers (CD&V) présentent un amendement (n° 10, DOC 51 2799/003), qui tend à prévoir au § 3 un délai de conservation minimum des images enregistrées dans un lieu fermé non accessible au public

Mme Katrien Schryvers (CD&V) indique que cet amendement doit être lu en corrélation avec les amendements n°s 7 et 9.

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, renvoie également à la discussion générale pour cet amendement.

Art. 8

M. Dirk Claes (CD&V) et Mme Katrien Schryvers (CD&V) présentent un amendement (n° 11, DOC 51 2799/003), qui tend à accorder au seul responsable du traitement l'autorisation implicite de filmer afin d'éviter que n'importe qui puisse faire des enregistrements.

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, renvoie à son exposé dans le cadre de la discussion générale.

Art. 9

M. Dirk Claes (CD&V) et Mme Katrien Schryvers (CD&V) présentent l'amendement n° 12 (DOC 51 2799/003) tendant à étendre la possibilité de transmettre des images à la fois aux missions de police administrative, aux différents services d'inspection et au régime des sanctions administratives communales. À l'heure actuelle, la transmission d'images résultant du droit de demander un mandat au juge d'instruction est *de facto* limitée aux enquêtes judiciaires.

te voorzien voor de op een voor het publiek toegankelijke besloten plaats opgenomen beelden.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) verduidelijkt dat dit amendement moet samengelezen worden met amendement nr. 7.

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, verwijst ook bij dit amendement naar zijn toelichting in het raam van de algemene bespreking.

Art. 7

De heer Dirk Claes (CD&V) en mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) dienen amendement nr. 10 (DOC 51 2799/003) in. Dit amendement heeft als doel in § 3 van een minimum-bewaartijd te voorzien voor beelden die op een voor het publiek niet-toegankelijke besloten plaats worden opgenomen.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) stelt dat dit amendement moet samengelezen worden met de amendementen nrs. 7 en 9.

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, verwijst ook bij dit amendement naar de algemene bespreking.

Art. 8

De heer Dirk Claes (CD&V) en mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) dienen amendement nr. 11 (DOC 51 2799/003) waarin gesteld wordt dat de impliciete toestemming om te filmen enkel aan de verantwoordelijke voor de verwerking zou worden verleend ten einde te voorkomen dat eenieder opnames zou kunnen maken.

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, herinnert aan zijn uiteenzetting in het kader van de algemene bespreking.

Art. 9

De heer Dirk Claes (CD&V) en mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) dienen amendement nr. 12 (DOC 51 2799/003) waarin de mogelijkheid tot overdracht van beelden uitgebreid wordt tot niet alleen de opdrachten van bestuurlijke politie maar ook tot de verschillende inspectiediensten en tot het stelsel van de gemeentelijke administratieve sancties. Momenteel is deze overdracht ingevolge de mogelijkheid om een mandaat van de onderzoeksechter te eisen *de facto* beperkt tot de gerechtelijke onderzoeken.

Mme Katrien Schryvers (CD&V) retire cet amendement et le remplace par l'amendement n° 13 (DOC 51 2799/004), qui poursuit le même objectif que l'amendement n° 12 mais le formule d'une manière plus adéquate.

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, répond également à l'amendement n° 13 en renvoyant à la discussion générale.

Art. 10 à 13

Ces articles ne donnent lieu à aucune observation.

Art. 14

Mme Jacqueline Galant (MR) redoute que des systèmes de surveillance fonctionnels au niveau communal soient mis hors service au cas où le chef de corps émettrait un avis négatif par suite de l'application de la disposition transitoire en projet.

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, indique que cet article signifie que le chef de zone disposera de trois ans pour analyser tout système de surveillance existant. Il ajoute qu'il est convaincu qu'une concertation aura lieu avec le conseil communal si le chef de zone rend un avis technique négatif. Cette formule permettra à l'un et à l'autre de se mettre d'accord. Il est par conséquent favorable à ce que les systèmes existants soient également soumis à une analyse.

Art. 15 (nouveau)

Mme Katrien Schryvers (CD&V) et M. Dirk Claes (CD&V) présentent un amendement (n° 2, DOC 51 2799/002) qui tend à confier au Roi le soin de fixer l'entrée en vigueur de la loi.

M. Patrick Dewael, vice-premier ministre et ministre de l'Intérieur, fait observer que ses services s'occupent de préparer les arrêtés d'exécution. Si ceux-ci ne devaient pas être prêts à la date d'entrée en vigueur de la loi, ce serait la règle générale retenue par la jurisprudence qui s'appliquerait, à savoir que la loi entre en vigueur dans sa totalité, à l'exception des dispositions qui n'ont pas encore été exécutées. Seules trois dispositions requièrent finalement des mesures d'exécution:

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) trekt dit amendement in en vervangt het door haar amendement nr. 13 (DOC 51 2799/004) dat de doelstelling van het amendement nr. 12 overneemt maar correcter gesteld is.

Ook met betrekking tot amendement nr. 13 verwijst *de heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken*, naar de algemene bespreking.

Art. 10 tot 13

Deze artikelen vergen geen bijkomende bespreking.

Art. 14

Mevrouw Jacqueline Galant (MR) vreest voor het afsluiten van een reeds werkend gemeentelijk bewakingsstelsel indien de korpschef in het raam van de ontworpen overgangsbepaling een negatief advies uitbrengt.

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, verduidelijkt dat het ontworpen artikel ertoe zal leiden dat de zonechef binnen een termijn van drie jaar een analyse zal moeten uitvoeren van het bestaand bewakingssysteem. Hij voegt daaraan toe ervan overtuigd te zijn dat - indien het technisch advies van de zonechef negatief zou kunnen zijn - het nodige overleg zal gepleegd worden met de gemeenteraad zodat de beide actoren ten slotte op een zelfde golflengte zullen zitten. Het lijkt hem dan ook een goede zaak dat ook de reeds bestaande systemen nog aan de toetsing van een dergelijke analyse worden onderworpen.

Art. 15 (nieuw)

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V) en de heer Dirk Claes (CD&V) dienen amendement nr. 2 (DOC 51 2799/002) in dat het aan de Koning overlaat om de datum van inwerkingtreding van de wet te bepalen.

De heer Patrick Dewael, vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, stelt dat zijn diensten bezig zijn met de voorbereiding van de uitvoeringsbesluiten. Indien deze niet klaar zijn op de datum van inwerkingtreding van de wet, geldt de algemene regel die door de rechtspraak gehanteerd wordt, namelijk dat de wet volledig in werking treedt met uitzondering van de nog niet uitgevoerde bepalingen. Uiteindelijk zijn er maar drie bepalingen die nadere uitvoering vergen:

- le formulaire standard de déclaration à la Commission de la protection de la vie privée et à la police locale. Le citoyen devrait dans ce cas en revenir temporairement au formulaire standard existant utilisé pour la déclaration à faire à cette Commission;

- le modèle du pictogramme. Pour l'heure, la vidéosurveillance doit également déjà être annoncée, mais aucune modalité quant à la façon dont cela doit être fait n'est fixée. Généralement, une pancarte ou une affiche sont disposées à l'entrée;

- la désignation des personnes qui peuvent visionner en temps réel les images des systèmes de surveillance installés dans des lieux ouverts ainsi que les conditions auxquelles ces personnes doivent répondre. Tant que cet arrêté royal n'est pas promulgué, il y a lieu d'appliquer la règle générale, prévue à l'article 5, § 4, en vertu de laquelle le visionnage d'images n'est de toute façon admis que sous le contrôle des autorités locales compétentes, c'est-à-dire du bourgmestre et de la police, qui sont responsables de politique de sécurité locale.

VI. — VOTES

Articles 1er à 4

Ces articles sont successivement adoptés par 10 voix et 2 abstentions.

Art. 5

Les amendements n°s 4 à 6, 1, 7 et 8 de M. Dirk Claes et Mme Katrien Schryvers sont successivement rejetés par 10 voix contre 2.

L'article est adopté par 10 voix et 2 abstentions.

Art. 6

L'amendement n° 9 de M. Dirk Claes et Mme Katrien Schryvers est rejeté par 10 voix contre 2.

L'article est adopté par 10 voix et 2 abstentions.

Art. 7

L'amendement n° 10 de M. Dirk Claes et Mme Katrien Schryvers est rejeté par 10 voix contre 2.

L'article est adopté par 10 voix et 2 abstentions.

- het standaardformulier voor de aangifte aan de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de lokale politie. De burger zou dan tijdelijk moeten terugvallen op het bestaande standaardformulier voor de aangifte aan deze Commissie;

- het model van het pictogram. Momenteel geldt ook reeds dat cameratoezicht aangekondigd moet worden, zonder dat evenwel bepaald is hoe dit moet gebeuren. Doorgaans gebeurt dit via een plakkaat of aanplakking aan de ingang;

- aanduiding van de personen die de beelden van bewakingssystemen op niet-besloten plaatsen in *real time* kunnen bekijken en de voorwaarden waaraan deze moeten voldoen. Zolang dit koninklijk besluit er niet is, geldt de algemene regel, voorzien in artikel 5, §4, eerste lid, dat het bekijken van de beelden alleszins moet gebeuren onder toezicht van de bevoegde lokale overheden, dus van de burgemeester en de politie, die verantwoordelijk zijn voor het lokaal veiligheidsbeleid.

VI. — STEMMINGEN

Artikelen 1 tot 4

Deze artikelen worden achtereenvolgens aangenomen met 10 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 5

De amendementen nrs. 4 tot 6, 1 en 7 en 8 van de heer Dirk Claes en mevrouw Katrien Schryvers worden achtereenvolgens verworpen met 10 tegen 2 stemmen.

Het artikel wordt aangenomen met 10 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 6

Amendement nr. 9 van de heer Dirk Claes en mevrouw Katrien Schryvers wordt verworpen met 10 tegen 2 stemmen.

Het artikel wordt aangenomen met 10 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 7

Amendement nr. 10 van de heer Dirk Claes en mevrouw Katrien Schryvers wordt verworpen met 10 tegen 2 stemmen.

Het artikel wordt aangenomen met 10 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 8

L'amendement n° 11 de M. Dirk Claes et Mme Katrien Schryvers est rejeté par 10 voix contre 2.

L'article est adopté par 10 voix et 2 abstentions.

Art. 9

L'amendement n° 13 de M. Dirk Claes et Mme Katrien Schryvers est rejeté par 10 voix contre 2.

L'article est adopté par 10 voix et 2 abstentions.

Art. 10 à 14

Ces articles sont adoptés successivement par 10 voix et 2 abstentions.

Art. 15 (*nouveau*)

L'amendement n° 2 de M. Dirk Claes et Mme Katrien Schryvers est rejeté par 10 voix contre 2.

L'ensemble du projet de loi est adopté par 10 voix et 2 abstentions.

En conséquence, la proposition de loi ajoutée réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance et de sécurité dans les lieux ouverts et celle réglant l'utilisation de caméras de surveillance sont sans objet.

La rapporteuse,

Le président,

Corinne DE PERMENTIER André FREDERIC

Art. 8

Amendement nr. 11 van de heer Dirk Claes en mevrouw Katrien Schryvers wordt verworpen met 10 tegen 2 stemmen.

Het artikel wordt aangenomen met 10 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 9

Amendement nr. 13 van de heer Dirk Claes en mevrouw Katrien Schryvers wordt verworpen met 10 tegen 2 stemmen.

Het artikel wordt aangenomen met 10 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 10 tot 14

Deze artikelen worden achtereenvolgens aangenomen met 10 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 15 (*nieuw*)

Amendement nr. 2 van de heer Dirk Claes en mevrouw Katrien Schryvers wordt verworpen met 10 tegen 2 stemmen.

Het gehele wetsontwerp wordt aangenomen met 10 stemmen en 2 onthoudingen.

Bijgevolg vallen de bijgevoegde wetsvoorstellen tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakings- en beveiligingscamera's in niet-besloten plaatsen en om het gebruik van bewakingscamera's te regelen zonder voorwerp.

De rapporteur,

De voorzitter,

Corinne DE PERMENTIER André FREDERIC